

Ochrana soukromí a osobních údajů versus právo na informace, jak se bránit zneužívání práv?

JUDr. Miloš Tuháček, advokát

Obsah

- **Aktuální soudní výklady k okruhu povinných subjektů (např. obchodní korporace ovládané státem nebo územním samosprávným celkem)**
- **Ochrana osobnosti, projevů osobní povahy a soukromí vs. právo na informace**
- **Definice osobních údajů, poskytování informací coby způsob zpracování osobních údajů**
- **Poskytování veřejných prostředků jako výjimka z ochrany osobních údajů (§ 8b zákona o svobodném přístupu k informacím). Poskytováním informací o platech podle nejnovější judikatury**
- **Praktický postup povinných subjektů při poskytování informací nejen o platech a odměnách, práva dotčených subjektů**
- **Možnost uvádět osobní údaje při jednání zastupitelstev obcí a krajů v podkladových informacích pro jednání zastupitelstev a v nahrávkách z jednání zastupitelstev (nutnost osobní údaje anonymizovat)**
- **Informační příkaz namísto soudních sporů od ledna 2020**
- **Přezkumné řízení v souvislosti s poskytováním informací před Úřadem pro ochranu osobních údajů od ledna 2020**
- **Zpoplatňování žádostí o informace a žádostí o přístup**
- **Obrana proti šikanózním žádostem a proti zneužívání práva na informace**

Podmínky omezení práva na informace

Obecný princip:

- zpřístupňování v zásadě všech informací, které se vztahují k působnosti (činnosti) povinných subjektů

Omezení:

- musí být **stanoveno zákonem** (formální podmínka) - § 7 - § 11,
- musí být o něm **vydáno rozhodnutí**,
- musí být „**nezbytné**“ (materiální podmínka).

Materiální podmínka omezení

- **příkaz restriktivní interpretace i aplikace zákonných důvodů pro omezení přístupu k informacím**
- **existují-li dva či více v zásadě rovnocenné výklady ustanovení omezujícího právo na informace - volit ten, který toto právo co nejméně omezuje**
- **pokud by veřejný zájem na zpřístupnění určité informace zcela zjevně přesahoval potřebu její ochrany – nutno informace poskytnout, byť „formální“ zákonný důvod pro její nevydání by byl splněn**

Test proporcionality (veřejného zájmu)

Je-li dotčeno právo na informace a zároveň jiné právo (např. právo na ochranu osobních údajů), **zjišťuje se:**

- 1. naplnění účelu (nebo také vhodnosti), dle něhož musí být příslušné opatření vůbec schopno dosáhnout zamýšleného cíle, jímž je ochrana jiného základního práva nebo veřejného statku;**
- 2. potřebnost - je povoleno použití pouze nejšetrnějšího – ve vztahu k dotčeným základním právům a svobodám – z **více možných prostředků**;**
- 3. přiměřenost (v užším smyslu) - újma na základním právu nesmí být nepřiměřená ve vztahu k zamýšlenému cíli.**

Aktuální soudní výklady k okruhu povinných subjektů

**(např. obchodní korporace ovládané státem nebo územním
samosprávným celkem)**

§ 2 povinnost poskytovat informace

1) Povinnými subjekty, které mají podle tohoto zákona povinnost poskytovat informace vztahující se k jejich působnosti, jsou

a) státní orgány,

b) územní samosprávné celky a jejich orgány a

*c) **veřejné instituce.***

*(2) Povinnými subjekty jsou dále ty subjekty, kterým zákon svěřil rozhodování o právech, právem chráněných zájmech nebo povinnostech fyzických nebo právnických osob v oblasti veřejné správy, a to **pouze v rozsahu této jejich rozhodovací činnosti.***

Státní orgány coby povinné subjekty

- orgány moci výkonné, resp. orgány státní správy
- veškeré další orgány zákonodárné a soudní
- Státní zastupitelství
- Česká národní banka
- Nejvyšší kontrolní úřad
- Veřejný ochránce práv
- Úřad vlády ČR
- Policie, Armáda, HZS

Samospráva a její orgány coby povinné subjekty

- Rada obce / kraje (samostatná působnost nevyhrazená zastupitelstvu)
- Obecní úřad / krajský úřad
- Starosta
- Zastupitelstvo (samostatná působnost)

Označení konkrétního orgánu územní samosprávy v žádosti

I. ÚS 1105/12, IV. ÚS 281/11:

„Nejvyšší správní soud ve své judikatuře opakovaně konstatoval, že není v rozporu se zákonem, pokud se povinnosti poskytnout informace, o něž byl požádán územní celek, ujme (pověřený) orgán územního celku. Takový výklad není v rozporu s právem na informace, jak je zakotveno v čl. 17 Listiny.“

Rozsudek NSS 3 As 13/2007:

Konkrétní obecní úřad je třeba považovat za jediný správní orgán, jemuž právní předpisy svěřují působnost v různých oblastech veřejné správy a také za jediný povinný subjekt ve smyslu 106/99 Sb.

Povinný subjekt není oprávněn odložit / zamítnout žádost o informaci se zdůvodněním, že se nevztahuje k jeho působnosti, pokud se žádost týká činnosti jiného odboru či složky obecního úřadu, než ta, které byla žádost adresována.

Rozsudek NSS 2 As 12/2007:

„Jedná-li se o informaci, která spadá do působnosti obcí, bylo by přílišným formalismem – zakázaným mj. s ohledem na to, že právo na informace vyvěrá z čl. 17 LZPS – žádost odkládat, pokud by byla směřována nesprávné organizační složce či orgánu obce. O odložení by pak mohlo být rozhodnuto jen v případě, pokud by žádost byla adresována zcela jiné obci.“

Veřejné instituce

Veřejné instituce z hlediska jejich právní povahy

- státní podniky
- obchodní společnosti za určitých velmi úzkých podmínek vymezených nálezem Ústavního soudu IV. ÚS 1146/16 a následně nálezy I. ÚS 1262/17 a II. ÚS 618/18
- příspěvkové organizace
- školské právnické osoby
- veřejné VŠ
- komory profesních korporací
- veřejné výzkumné instituce apod.

Příklady veřejných institucí podle judikatury

- Všeobecná zdravotní pojišťovna (III. ÚS 671/02) aj. veřejné zdravotní pojišťovny (Rozsudek MS v Praze č. j. 8A 150/2016 - 62-67 z 26. 10. 2016 (Zdravotní pojišťovna Ministerstva vnitra ČR)
- státní podnik Letiště Praha (I. ÚS 260/06)
- Ředitelství silnic a dálnic (MS Praha 9 Ca 186/2005-40)
- Národní památkový ústav (NSS 9 As 28/2007-77, Sb. NSS č. 1402/2007)
- České dráhy, a. s. (NSS 9 As 48/2011-129)
- Fakultní nemocnice Motol (MS Praha 10 Ca 402/2009-34, Sb. NSS č. 2702/2012)
- Dopravní podnik hlavního města Prahy, a. s. (NSS 1 As 114/2011-121, Sb. NSS č. 2494/2012, usnesení ÚS I. ÚS 330/12)
- Pražská plynárenská Servis distribuce, a. s. (I. ÚS 1262/17)
- OTE, a. s. (II. ÚS 618/18)
- Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky (NSS 6 As 282/2018-46, Sb. NSS č. 3879/2019)
- organizační složky a příspěvkové organice státu, obcí a krajů, právnické osoby zřízené zákonem – např. České dráhy, veřejné vysoké školy a jejich fakulty (srov. MS Praha 8 A 117/2012-79)
- veškeré veřejnoprávní korporace zájmového typu, tedy profesní komory, k jejichž zřízení dochází zákonem (např. Česká advokátní komora)
- veřejné výzkumné instituce, veřejná nezisková ústavní zdravotnická zařízení, státní podniky

Co nejsou veřejné instituce?

- **Pojišťovna Všeobecné zdravotní pojišťovny, a. s.** (KS České Budějovice 11 A 58/2013-36)
- **Česká kancelář pojistitelů** (MS Praha 11 A 191/2013-64)
- V obou případech soudy konstatovaly, že se **nejedná o instituce zřízené za účelem uspokojování veřejných či celospolečenských potřeb**, a tedy veřejné instituce (povinné subjekty)

Obchodní korporace coby veřejné instituce

- Nejvyšší správní soud opakovaně vymezil jako veřejné instituce obchodní **společnosti vlastněné či spoluvlastněné státem nebo územním samosprávným celkem nebo jím ovládané, např.:**
- ***Dopravní podnik hlavního města Prahy jako akciová společnost, jejímž jediným společníkem je Hlavní město Praha***
- ***fotbalový klub založený ve formě akciové společnosti a 100% „vlastněný“ městem***
- Tyto subjekty plní **různé veřejné účely** (*zajištění městské hromadné dopravy, svoz odpadu, provoz vodovodů a kanalizací, správa bytového fondu apod.*).

Obchodní korporace coby veřejné instituce „Letiště Praha“

ÚS 260/06 (leden 2007)

- Veřejnou institucí je i obchodní společnost, u níž **převažují znaky typické pro veřejné instituce** (zejména převažuje majetková účast státu nebo jiné veřejnoprávní korporace).

Kritéria:

- způsob vzniku / zániku instituce
- osoba zřizovatele
- vytváření orgánů instituce
- existence státního dohledu nad činností instituce
- veřejný nebo soukromý účel instituce

IV. ÚS 1146/16 ČEZ (červen 2017)

- o veřejnou instituci se jedná toliko v případě obchodních společností, jejichž jediným vlastníkem je stát nebo veřejnoprávní korporace (bod 70-71 nálezu)

ALE

- obchodní společnost, jejímž stoprocentním vlastníkem je stát, **není veřejnou institucí, pokud nebyla založena zvláštním zákonem** (bod 67-69 nálezu)

Obchodní společnost je **soukromoprávní subjekt**, na nějž se proto plně vztahuje čl. 4 odst. 1 Listiny, podle nějž *„povinnosti mohou být ukládány **toliko na základě zákona a v jeho mezích a jen při zachování základních práv a svobod**“*.

Zákon, který by (některým, s účastí státu) obchodním společností ukládal povinnost poskytovat informace, zde není, neboť ustanovení § 2 odst. 1 zák. o svobodném přístupu k informacím se na obchodní společnost vůbec nevztahuje.

Jablonecká energetická, a. s. (100% ÚSC)

NSS č. j. 5 As 236/2016 – 104 (Jablonecká energetická a. s.)

- *[50] Vzhledem ke shora uvedenému Nejvyšší správní soud konstatuje, že u stěžovatelky **převažují znaky veřejné instituce**; je tedy nutné ji považovat za povinný subjekt ve smyslu § 2 odst. 1 zákona o svobodném přístupu k informacím.*
- *V nyní projednávané věci je ovšem **jediným akcionářem stěžovatelky Statutární město Jablonec nad Nisou**, čímž se tato věc odlišuje od věci řešené Ústavním soudem (ve věci ČEZ – pozn. autora prez.).*
- *Závěry krajského soudu tedy nejsou v rozporu ani s citovaným nálezem Ústavního soudu a nedošlo v tomto směru ani k porušení čl. 11 Listiny základních práv a svobod, jak namítá stěžovatelka.*

Nález I. ÚS 1262/17 - Pražská plynárenská Servis distribuce, a. s. (100 % ÚSC prostřednictvím dvou jiných a. s.)

Ústavní soud **zamítl ústavní stížnost** společnosti Pražská plynárenská Servis distribuce, a. s., proti rozsudkům správních soudů, které dospěly k závěru, že stěžovatelka **je veřejnou institucí**.

Podle Ústavního soudu tento závěr

- **navazuje na vymezení definičních znaků pro posouzení povahy veřejné instituce (tj. nález Letiště Praha),**
- **není v rozporu s pozdějším nálezem ČEZ.**

Okolnost, že stěžovatelka je ze 100 % vlastněná hlavním městem Prahou **zprostředkovaně, tj. prostřednictvím dvou jiných akciových společností**, nic nemění na tom, že **výlučný vliv na tuto obchodní společnost má územní samosprávný celek.**

OTE (100% vlastník stát)

Rozsudek NSS č.j. 7 As 311/2017 – 39

NSS nepřísluší spekulovat, proč se Ústavní soud rozhodl po deseti letech učinit tento judikaturní odklon. Podstatné je, že je názorem Ústavního soudu vyjádřeným v nálezu ve věci ČEZ vázán.

Pokud by povaha žalovaného byla posuzována podle nálezu ve věci **Letiště Praha**, neboť v plné míře naplňuje všech pět kritérií v tomto nálezu, **byl by žalovaný nutně „veřejnou institucí“**, vytyčených.

Pokud je naopak povaha žalovaného posuzována podle nálezu ve věci ČEZ, nelze jej za „veřejnou instituci“ označit, protože má formu obchodní společnosti a je sice momentálně stoprocentně vlastněn státem (což ovšem zákon ani nevyžaduje), nicméně **nebyl zákonem přímo zřízen**.

Posouzení pohledem těchto dvou nálezů tak vede k opačným výsledkům.

Pouze Ústavnímu soudu přísluší, aby v budoucnu vyslovil, zda obchodní společnosti, pokud v převážné míře splňují kritéria vymezená v nálezu ve věci Letiště Praha, je možno nadále pokládat za „veřejné instituce“.

II. ÚS 618/18

- Neúspěšný pokus o přijetí rozhodnutí pléna ÚS v tom smyslu, že **pokud stát nebo jiná veřejnoprávní korporace má v dané právnické osobě většinovou majetkovou účast, jedná se o veřejnou instituci**, a tedy povinný subjekt dle zákona o svobodném přístupu k informacím (nepřijato).
- V daném případě platí, že veřejnou institucí je **jakákoliv obchodní společnost, jejímž stoprocentním vlastníkem je stát**, případně veřejnoprávní korporace.
- **Skutečnost, že OTE nebyla zřízena zvláštním zákonem, není rozhodující.** OTE totiž byla založena zakladatelskou listinou na základě rozhodnutí Ministerstva průmyslu a obchodu a veřejnoprávní aspekt zřízení je proto zřejmý.

Vodárenská společnost, a. s. (vlastněná nepřímo obcemi)

- Jediným akcionářem obchodní společnosti byla v daném případě obchodní společnost Svaz VKMO, s.r.o., vlastněná svazky obcí a městem Velké Opatovice.
- Nejvyšší správní soud aproboval hodnocení otázky existence povinného subjektu podle kritérií nálezu Letiště Praha, k odkazu na nálezy ČEZ uvedl: *„Stěžovatel přehlédl, že Ústavní soud se přihlásil ke svým usnesením z 3. 4. 2012, sp. zn. I. ÚS 330/12 a ze 14. 8. 2014, sp. zn. III. ÚS 1705/13, v nichž shledal ústavně přípustným výklad správních soudů, které přiznaly postavení veřejné instituce akciovým společností, jejichž jediným společníkem byl územní samosprávný celek (jednalo se o Dopravní podnik hl. m. Prahy, a. s., a Brněnské komunikace, a. s.), viz odstavec 62 uvedeného nálezu.*
- *To je zcela zásadní odlišující prvek ve srovnání se společností ČEZ, a. s., ve které měl (má) stát pouze částečnou majetkovou účast. Z tohoto důvodu nelze použít právní závěry Ústavního soudu, vztahující se k posouzení této společnosti, zda splňuje kritéria veřejné instituce, na posouzení žalovaného v této kasační věci.“*
- Následně podaná ústavní stížnost VODÁRENSKÉ AKCIOVÉ SPOLEČNOSTI, a.s., byla odmítnuta usnesením Ústavního soudu ze dne 14. 5. 2019, sp. zn. I. ÚS 4158/18. V něm Ústavní soud odkázal na nálezy Letiště Praha.

CHEVAK (ÚSC vlastní přes 50 % - nejde o veř. instituci)

Rozsudek NSS č. j. 3 As 254/2017-43

- **Územně samosprávné celky vlastní více než 50 % žalované společnosti. Ve smyslu zákona o obchodních korporacích pak také mají územně samosprávné celky rozhodující vliv na chod žalované s právem jednat jako ovládající osoba ve smyslu § 75 odst. 2 zákona o obchodních korporacích.**
- Dle NSS k určení toho, zda lze obchodní společnost podřadit pod pojem „veřejná instituce **musí být (kumulativně) splněna jak kritéria uvedená v nálezu ČEZ (v bodech 70 a 71 tohoto nálezu), tak kritéria veřejné instituce, jak byla definována v nálezu Letiště Praha.**
- V nyní posuzovaném případě stěžovatelka kritéria uvedená v nálezu ČEZ **nesplňuje, stoprocentním vlastníkem stěžovatelky totiž stát či veřejnoprávní korporace není**, jejími akcionáři jsou mj. Gelsenwasser AG či fyzické osoby.
- Na stěžovatelku proto **nelze** na základě závěrů výše uvedené soudní judikatury **nahlížet jako na veřejnou instituci**, tedy jako na povinný subjekt podle § 2 odst. 1 zákona o svobodném přístupu k informacím.

Prostor Prostějov, z. s. vs. Vodovody a kanalizace Prostějov, a. s.

Rozsudek KS Brno č. j. 29 A 66/2019-116:

Soud zrušil rozhodnutí žalovaného.

Žádost o informace o:

- **výši odměn konkrétně jmenovaných členů DR a představenstva za léta 2001 – 2019,**
- počet schůzí představenstva a DR/info o účasti konkrétních osob

Akcionářská struktura:

- 72 % akcí Statutární město Prostějov
- 18,72 % další města a obce
- 8,46 % FO a PO
- 0,82 % vlatní akcie

Prostor Prostějov, z. s. vs. Vodovody a kanalizace

Prostějov, a. s. – pokr.

- z nálezu ČEZ nevyplývá kategorický závěr o tom, že soukromoprávní korporace (obchodní společnost) může být za veřejnou instituci a tedy povinný subjekt ve smyslu § 2 odst. 1 InfZ považována pouze za situace, pokud je ze 100 % vlastněna veřejnoprávní korporací
- Akceptace takového kategorického závěru by nadto v praxi umožnila se dotčeným, potenciálně povinným subjektům ve smyslu InfZ subjektům se povinností vyplývajícím pro ně z takového postavení z InfZ, účelově vyhnout, neboť by k tomu stačila i drobná změna majetkové (akcionářské) struktury úpisem nemalého množství akcií (kupříkladu i tzv. zlatá akcie) jinému soukromoprávnímu subjektu, čímž by přestala existovat podmínka 100 % vlastnictví veřejnoprávní korporací.

Prostor Prostějov, z. s. vs. Vodovody a kanalizace

Prostějov, a. s. – pokr.

- Ze všech výše uvedených důvodů proto dle krajského soudu jednoznačně vyplývá, že pro zodpovězení otázky, zda posuzovaný soukromoprávní subjekt (zpravidla obchodní společnost) je veřejnou institucí a tedy povinným subjektem ve smyslu § 2 odst. 1 InfZ, je nezbytné vždy v každém případě **zohlednit jak kritéria vymezená Ústavním soudem v nálezu Letiště Praha, tak kritéria vyplývající z nálezu ČEZ** (jak ostatně učinil i Ústavní soud v citovaném nálezu sp. zn. II. ÚS 618/18),
- neboť **nálezn ČEZ kritéria pro vymezení pojmu veřejná instituce ve smyslu InfZ stanovená v nálezu Letiště Praha pouze do určité míry koriguje (fakticky zužuje),**
- nikoliv však zcela neguje.
- V této souvislosti je třeba zdůraznit, že **není důležité, zda jsou splněny výše popsané znaky kumulativně, ale jestli znaky charakterizující veřejnou instituci u žalované převažují či nikoliv** (obdobně srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 3. 2013, č. j. 9 As 60/2012-62).

Veřejná instituce – nutnost faktického ovládnání

Rozsudek NSS č. j. 2 As 189/2016-35 z 24. 11. 2016 - právní věta:

Veřejnou institucí ve smyslu § 2 odst. 1 in fine zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, **není** akciová společnost, v níž **má územní samosprávný celek jako akcionář**

- **sice většinu hlasovacích práv** na valné hromadě, avšak
- **uzavřením akcionářské smlouvy a úpravou dalších pravidel jejího fungování** (zde změnou stanov) se **dobrovolně vzdal svých výhod** pramenících z většiny hlasovacích práv tak, že není sám (bez součinnosti s dalším akcionářem) schopen v ní prosadit svoji vůli.

Veřejné instituce z povahy činnosti, která jim byla smluvně svěřena

KS v Brně č. j. 62 A 26/2012-129 (2979/2014 Sb NSS):

- „Právnícká osoba, která na základě pověření Ministerstva dopravy vede pro potřeby veřejnosti **celostátní informační systém o jízdách** (podle § 17 odst. 2 SilDop), je povinnou osobou ve smyslu § 2 odst. 1 SvInf“.
- Dotčená společnost má **informační povinnost právě jen v souvislosti s provozováním (veřejného) informačního systému.**

Rozsudek Krajského soudu v Brně č. j. 62 A 192/2015 – 189 ve věci CHAPS (žalobce Seznam.cz, a.s., proti žalovanému Ministerstvu dopravy):

- O poskytnutí kompletního a aktuálního **souboru zdrojových dat** celostátního informačního systému o jízdách, který společnost CHAPS vede dle § 17 odst. 2 zákona č. 111/1994 Sb., o silniční dopravě.
- Soud vyhověl žalobě a zrušil obě rozhodnutí a dále **uložil společnosti CHAPS povinnost poskytnout žalobci požadované informace.**
- Dle Usnesení NSS č. j. 7 As 274/2017 – 36 ze dne 19. 9. 2017 nebyla oprávněna spol. CHAPS podat kas. stížnost.

Politické strany a církve coby veř. instituce?

- NSS 1 As 272/2015-75: „**Církev však bude povinna v režimu zákona o svobodném přístupu k informacím poskytnout informace týkající se jejího výkonu veřejné moci** nebo hospodaření s veřejnými prostředky. V takových případech bude třeba církev považovat za povinný subjekt dle uvedeného zákona.“
- NSS 6 As 43/2017-46: Šestý senát Nejvyššího správního soudu se neztotožnil s tím, že postavení povinných subjektů podle § 2 odst. 1 zákona lze odvozovat od charakteru informace, o niž jsou žádány. **Politická strana nenaplnuje znaky veřejné instituce ve smyslu § 2 odst. 1 zákona o svobodném přístupu k informacím**, a proto nemůže být subjektem povinným poskytovat podle tohoto zákona informace.

Povinné subjekty – osoby, kterým byl zákonem svěřen výkon veřejné moci

- fyzické osoby ustanovené tzv. **veřejnou stráží** (stráž přírody, lesní stráž, myslivecká stáž, rybářská stráž)
- **Informační povinnost těchto subjektů je výslovně omezena** (§ 2 odst. 2) rozsahem jejich rozhodovací činnosti.
- Vzhledem k obecně širokému výkladu práva na informace jsou zřejmě **tyto subjekty povinny poskytovat informace jakkoli se vztahující k jejich rozhodovací činnosti**, tj. jak bezprostředně, tak v jakékoli relevantní souvislosti (např. financování jejich činnosti z veřejných prostředků).

Ochrana osobnosti, projevů
osobní povahy a soukromí,
vs. právo na informace

Ústavní základ ochrany soukromí a osobních údajů

Článek 7 odstavec 1 LZPS:

*„Nedotknutelnost osoby a jejího **soukromí** je zaručena. **Omezena** může být jen v případech stanovených zákonem.“*

Článek 10 odstavec 3 LZPS:

*„Každý má právo na ochranu před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním nebo jiným zneužíváním **údajů o své osobě**“.*

Ústavní základ práva na informace

Článek 17 odst. 1 Listiny

„Svoboda projevu a právo na informace jsou zaručeny.“

Článek 17 odst. 4 Listiny

„Svobodu projevu a právo vyhledávat a šířit informace lze omezit zákonem, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu práv a svobod druhých, bezpečnost státu, veřejnou bezpečnost, ochranu veřejného zdraví a mravnosti.“

Článek 17 odst. 5 Listiny

„Státní orgány a orgány územní samosprávy jsou povinny přiměřeným způsobem poskytovat informace o své činnosti. Podmínky a provedení stanoví zákon.“

§ 8a zákona č. 106/1999 Sb.

Ochrana soukromí a osobních údajů

*Informace týkající se osobnosti, projevů osobní povahy, soukromí fyzické osoby a osobní údaje povinný subjekt poskytne **jen v souladu s právními předpisy, upravujícími jejich ochranu.***

Ochrana projevů osobní povahy

Ochrana projevů osobní povahy

Projevy

- **písemné,**
- **vizuální** (kam patří podoba člověka) i
- **zvukové** (mluvené slovo).

Právo:

- **rozhodnout o tom, zda bude určitý osobní projev nebo jiná skutečnost týkající se osobnosti člověka zachycena a uchovávána,**
- **rozhodnout o způsobu užití písemnosti či záznamu osobní povahy,**
- **bránit se** jejich neoprávněnému použití.

Důvody prolomení ochrany osobnosti a projevů osobní povahy

- 1) ochrana práv či právem chráněných zájmů jiných osob
 - 2) veřejný zájem na tom, aby určitá písemnosti nebo zvukový či obrazový záznam **byly pořízeny na základě zákona k úřednímu účelu**
 - 3) zpravodajská a umělecká licence
 - 4) veřejné vystoupení ve věci veřejného zájmu (*tedy např. vystoupení občana obce o problému výstavby či třeba kácení dřevin na zastupitelstvu obce*)
- Nesmí být aplikovány nepřiměřeným způsobem v rozporu s oprávněnými zájmy člověka (§ 90 občanského zákoníku).**

Projevy osobní povahy během zastupitelstev?

rozsudek Městského soudu v Praze č. j. 8 A 316/2011-47:

- povaha veřejného zasedání zastupitelstva obce (§ 93 odst. 3 obecního zřízení) **vylučuje, aby projevy osob přítomných na zasedání bylo možné považovat za projevy osobní povahy;**
- *„Pokud tedy na zasedání zastupitelstva obce **Pletený Újezd** se stává, že v jeho průběhu se k projednávaným záležitostem vyjadřují i soukromé osoby (tedy osoby odlišné od členů zastupitelstva obce nebo od jiných volených zástupců obecní samosprávy či dalších úředních osob), pak se projevy těchto soukromých osob stávají součástí zasedání zastupitelstva obce Pletený Újezd a ztrácejí tak status projevů osobní povahy, na něž by se vztahovalo ust. § 11 a § 12 občanského zákoníku.“*

KS v HK č. j. 52 A 12/2012-27 - opačný názor

I pokud by záznamy zahrnovaly projevy osobní povahy - nutno přihlídnout k pravidlu **§ 88 odst. 2 obč. zák. o veřejném vystoupení ve veřejném zájmu** - s občanskoprávní ochranou osobnosti by tedy v zásadě nemělo zaznamenání průběhu jednání zastupitelstva kolidovat

OCHRANA SOUKROMÍ

Co je to soukromí?

- Samotnou definici pojmu „soukromí“ občanský zákoník neobsahuje.
- Soudní judikaturou a výklady je pojem vymežován dosti široce.
- Zahrnuje mimo osobní, intimní sféru člověka i hmotný a myšlenkový prostor jedince a dále **také obchodní, pracovní a další aktivity** určitého člověka.

Zákazy zasahovat do soukromí

Občanský zákoník **zakazuje zasáhnout do soukromí jiného, není-li k tomu zákonný důvod.**

Zejména nelze bez svolení člověka:

- narušit jeho soukromé prostory,
- sledovat jeho soukromý život nebo o tom pořizovat zvukový či obrazový záznam,
- **využívat záznamy** pořízené o soukromém životě člověka třetí osobou, nebo
- takové **záznamy** o jeho soukromém životě **šířit.**

Ochrana soukromí **zahrnuje i uvážení:**

- zda mohou být informace týkající se soukromí **zpřístupněny jiným subjektům** a
- pokud ano, **v jakém rozsahu a jakým způsobem** (viz např. usnesení NS 30 Cdo 1870/2011).

Zaznamenávání a zveřejňování informací o projevech člověka

- **Systematické zaznamenávání a zveřejňování informací o projevech člověka (a to vč. těch, jež jsou učiněny ve veřejných prostorech) se tedy může dostat do kolize s ochranou jeho soukromí.**
- **Soustavné a závažné narušování soukromí vlastníka nebo uživatele nemovitosti **fotografováním nebo pořizováním jiného obrazového záznamu** může být považováno za **nepřípustnou imisi** ve smyslu § 1013 NOZ (rozsudek NS 22 Cdo 5264/2014, 30 Cdo 5216/2014).**

Příklady informací soukromého charakteru

- *údaje o biologickém původu člověka, včetně jeho celkové sociální identity, jako je jeho národnost apod.*
- *okolnosti narození člověka*
- *údaje o rodičovství člověka*
- *informace o zdravotním stavu, včetně údajů o tělesných identifikačních údajích, jako jsou otisky prstů či DNA*
- *informace o povolání člověka, jeho členství v politické straně*
- *informace o pohlavním životě člověka, včetně jeho sexuální orientace apod.*

Ochrana soukromí, vs. ochrana os. údajů

- Aplikace ochrany soukromí dle občanského zákoníku **přichází v úvahu zejm. tam, kde zásah do soukromí nedosahuje intenzity zpracování osobních údajů.**
- *např. přenos záznamu on-line kamerou (bez automatického ukládání tohoto záznamu), fotografické snímky apod.*
- **Není však vyloučeno, aby obě složky byly aktivizovány zároveň a do značné míry nezávisle.**
- **Jednotlivé instituty zejm. ochrany všeobecných osobnostních práv a ochrany dle ZOOÚ by se měly podporovat a doplňovat.**
- **OÚ - automatická ochrana dle veřejnoprávní úpravy.**
- **Ochrana soukromí v podobě všeobecných osobnostních práv ponechána na zvážení a iniciativě dotčeného subjektu.**

Ochrana osobní korespondence

Rozsudek NSS č. j. 4 As 50/2012-71:

Ochrana osobnosti se vztahuje na **veškerou elektronickou poštu nacházející se v e-mailové schránce fyzické osoby označené jejím jménem bez ohledu na to, že schránka byla zřízena povinným subjektem a k plnění pracovních úkolů.**

E-mailová schránka obecně **nemůže být otevřena a její obsah zkoumán bez souhlasu dotčené osoby.**

Výjimky:

- a) **zvláštní důvody vyplývající z pracovněprávního vztahu, nebo**
- b) **pokud by se jednalo o výsledek poměření proporcionality takového zásahu a zjištění, že právo na informace v daném případě převažuje nad právem na ochranu soukromí.**

Informace o dosaženém vzdělání

Rozsudek 8 As 12/2015-46 (Sb. NSS č. 3310/2015)

- Soud neshledal, že „*by se informace o dosaženém vzdělání a odborné praxi dotýkaly soukromého života dotčené osoby natolik, aby je obecně nebylo možné poskytnout*“.
- **Poskytnutí těchto informací má preventivní funkci, když vede mj. k větší odpovědnosti a transparentnosti při obsazování pozic.**

Právo na informace, vs. ochrana soukromého a rodinného života. Datum vydání lékařského titulu

Rozsudek NSS 4 As 203/2014-28:

- **datum vydání lékařského diplomu** se nijak nevztahuje k soukromému ani rodinnému životu lékaře.

Informace o tom, ve kterých dnech čerpali pracovníci správního orgánu dovolenou

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 21.09.2017
sp. zn./č. j.: 22 A 86/2017-18:

Je relevantní informací ve vztahu k právu veřejné kontroly fungování státní správy, spadá do jeho působnosti podle § 2 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, a jako taková mohla být žadateli o informaci poskytnuta.

PRÁVO NA INFORMAČNÍ **SEBEURČENÍ**

Nález ÚS Pl.ÚS 24/10 ze dne 22. 3. 2011 94/2011 Sb., N 52/60 SbNU 625

- **právo na respekt k soukromému životu zahrnuje i garanci sebeurčení ve smyslu zásadního rozhodování jednotlivce o sobě samém**
- **právo na soukromí garantuje rovněž právo jednotlivce rozhodnout podle vlastního uvážení, zda, popř. v jakém rozsahu, jakým způsobem a za jakých okolností mají být skutečnosti a informace z jeho osobního soukromí zpřístupněny jiným subjektům**
- **jde o aspekt práva na soukromí v podobě práva na informační sebeurčení, výslovně garantovaný čl. 10 odst. 3 Listiny**

Nález ÚS Pl.ÚS 24/10 ze dne 22. 3. 2011 94/2011 Sb., N 52/60 SbNU 625 – pokr.

Právo na informační sebeurčení lze dovodit:

- **z čl. 10 odst. 3 Listiny**, garantujícího jednotlivci právo na ochranu před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním a nebo jiným zneužíváním údajů o své osobě, a to
- **ve spojení s čl. 13 Listiny**, chránícím listovní tajemství a tajemství přepravovaných zpráv, ať již uchovávaných v soukromí, nebo zasílaných poštou, podávaných telefonem, telegrafem nebo jiným podobným zařízením anebo jiným způsobem.

Právo na informační sebeurčení je třeba **interpretovat zejména ve spojitosti s právy garantovanými čl. 7, 8, 10 a 12 Listiny.**

Nález Ústavního soudu ze dne 26. 12. 2012, sp. zn. Pl. ÚS 1/12, bod 301

- *právo každé osoby, aby sama rozhodovala o tom, jaké údaje o sobě poskytne jiným osobám nebo je učiní veřejnými*
- *její souhlas je nezbytný pro jejich shromažďování nebo zveřejňování ze strany dalších osob*

Ochrana osobních
údajů, vs. právo na
informace

Subjekt údajů

Ochrana osobních údajů chrání údaje vztahující se k „subjektům údajů“.

§ 3 zákona č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů:

Subjektem údajů se rozumí fyzická osoba, k níž se osobní údaje vztahují.

Subjekt údajů

- **pouze žijící osoby**
- úmrtím ale nepozbývá osobnost člověka ochrany podle civilních předpisů - § 82 odst. 2 obč. zák.
- Údaje **o zemřelé osobě** mohou **vypovídat i o osobě žijící a být osobním údajem této osoby** (např. u genetické zátěže apod.).
- Působnost Nařízení na **počaté dítě** není právem EU výslovně **upravena**; budou se ve většině případů překrývat s údaji o matce (těhotné ženě). Zájmům každé fyzické osoby odpovídá ochrana jejích osobních údajů, tudíž s využitím § 25 obč. zák. je namístě **chránit osobní údaje počatého dítěte stejně, jako osobní údaje dítěte již narozeného**, ledaže se nenarodí živé.

(komentář k zák. o zpracování OÚ, WK/ASPI, JUDr. Kateřina Kašpárková (rozená Jamborová), Mgr. Petr Habarta)

Čl. 4 odst. 1 GDPR

Pro účely tohoto nařízení se rozumí

"osobními údaji" veškeré informace o identifikované nebo identifikovatelné fyzické osobě (dále jen "subjekt údajů"); identifikovatelnou fyzickou osobou je fyzická osoba, kterou lze přímo či nepřímo identifikovat, zejména odkazem na určitý identifikátor, například jméno, identifikační číslo, lokační údaje, síťový identifikátor nebo na jeden či více zvláštních prvků fyzické, fyziologické, genetické, psychické, ekonomické, kulturní nebo společenské identity této fyzické osoby.

Příklady osobních údajů

Přímá identifikace:

- jméno, příjmení
- adresa

Nepřímá identifikace:

- datum narození, rodné číslo
- číslo bankovního účtu
- vzhled osoby, její výška, váha, barva vlasů, očí
- údaje o majetku
- rodinný stav
- vzdělání, zaměstnání aj.

vztahují-li se k určené či určitelné osobě

Objektivní pojetí pojmu osobní údaj

Rozsudek soudního dvora EU ze dne 19. října 2016 Patrick Breyer proti Spolkové republice Německo, věc C-213/15:

Určité informace jsou osobními údaji v případě, že **existuje kdokoliv, kdo je schopen tyto informace**

- **bez vynaložení většího úsilí (mimořádného) či prostředků**
- **přiřadit ke konkrétní fyzické osobě.**

Rozsudek NSS ze dne 12. 2. 2009, čj. 9 As 34/2008-68

- možnost kontaktovat (číslo mobil. tel.)

- *„O osobní údaj se jedná tehdy, pokud je na základě něho možné konkrétní osobu **určit nebo kontaktovat**.*
- *Z tohoto pohledu je za osobní údaj třeba považovat **i číslo mobilního telefonu určité osoby**, jakkoli může být takové číslo používáno příslušnou osobou jen dočasně, a zároveň nijak nespecifikuje jeho fyzickou, psychickou, ekonomickou, kulturní nebo sociální identitu (viz zákonná definice osobního údaje - pozn. aut.).*
- *Prostřednictvím tohoto čísla je však možno daný subjekt v určitém časovém úseku **přímo kontaktovat** (což se ostatně stalo i v posuzovaném případě), a tento subjekt je tak dosažitelný a jistým způsobem určitelný, a to případně i bez znalosti jeho jména a dalších údajů, které již vazbu na jeho fyziologickou, psychickou, ekonomickou, kulturní nebo sociální identitu mají.“*

Rozsudek NSS č. j. 4 As 132/2013-25 – míra dostatečnosti identifikátorů

Míra dostatečnosti určitých identifikátorů z hlediska provedení identifikace závisí na souvislostech konkrétní situace.

Například běžné příjmení nepostačí k identifikaci - tj. jednoznačnému určení - osoby v celé populaci země nebo ve velkém městě, ALE

pravděpodobně bude stačit např. k identifikaci studenta ve třídě nebo ubytovaného hosta v hotelu nebo účastníka konkrétního semináře konaného v daném čase v daném místě.

*Pokud je se jménem spojeno **vyobrazení**, může být dokonce možné dozvědět se o vzhledu dané osoby.*

Všechny nové informace spojené se jménem mohou tedy dovolit 'zaostřit' na konkrétního člověka, a původní informace je tak pomocí identifikátorů spojena s fyzickou osobou, kterou lze odlišit od jiných osob.

... jméno nemusí být nutné pro identifikaci jednotlivce ve všech případech. Tak tomu může být, jsou-li k jednoznačnému určení osoby použity jiné identifikátory.

**URČITELNOST SUBJEKTU ÚDAJŮ - KUČEROVÁ, A., NOVÁKOVÁ, L., FOLDOVÁ, V.,
NONNEMANN, F., POSPÍŠIL, D. Zákon o ochraně osobních údajů. Komentář. 1.
vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 48 a násl.**

- Možnost přímého určení konkrétní fyzické osoby znamená **jednoznačné a relativně jednoduché ztotožnění osoby na základě údajů**, které daný subjekt má přímo k dispozici.
- (...) Určitelný bude pro správce také ten subjekt, kterého může přímo ztotožnit, byť ne pouze na základě informací, kterými sám disponuje.
- Pro jeho určení tak bude správce muset vyvinout větší úsilí než v prvním případě, bude muset např. získat či využít další osobní údaje z veřejného zdroje nebo zpracovávané jiným správcem.
- Za **nepřímé identifikování osoby** pak bude nutno považovat takový proces, který rovněž povede k určení konkrétní osoby, ale až po vynaložení většího úsilí, neboť správce např. disponuje pouze jejím popisem či fotografií, ale ne identifikačními údaji.
- Při posuzování, zda je možné identitu fyzické osoby v konkrétním případě určit, ať už přímo nebo nepřímo, je nutno přihlížet **ke všem objektivním možnostem, které konkrétní správce či další osoba, jež má k osobním údajům přístup, v daném případě reálně má.**

Doplnění výčtu osobních údajů v GDPR

Mezi možné identifikátory člověka GDPR přidává:

- **lokační údaje** (zařízení schopné zjišťovat a/nebo sledovat pohyb),
- **síťový identifikátor** (IP adresa, cookies, aj.),
- **genetické údaje**.

Které informace lze poskytovat?

- **údaj, na koho byla převedena určitá obecní nemovitost, obsažený ve smlouvě s obcí**
- **údaj o tom, kdo zastupuje určitou obec v nějaké kauze, a kde má místo podnikání (sídlo)**
- **informace o mimořádném udělení státního občanství (NSS 1 As 78/2014-41, Sb. NSS č. 3127/2014)**
- **číslo mobilního telefonu určité osoby (NSS 9 As 34/2008-68, 1844/2009 Sb. NSS)**
- **údaj o tom, zda byla u příslušníka bezpečnostního sboru ověřena jeho osobní způsobilost pro výkon služby (NSS 7 As 47/2010-62)**

Jméno a příjmení v kombinaci s číslem občanského průkazu (v Praze)

Rozsudek NSS č. j. 1 As 98/2008-148 (č. 1944/2009 Sb. NSS):

- **jméno a příjmení fyzické osoby v kombinaci s číslem občanského průkazu není osobním údajem** ve smyslu § 4 písm. a) zák. o ochraně osobních údajů;
- na základě těchto údajů **není totiž možné konkrétní osobu určit nebo kontaktovat**;
- navíc jsou čísla OP **proměnlivá**;
- **ani ve spojení čísla obč. průkazu se jménem a příjmením fyzické osoby nelze zpravidla zjistit konkrétní identitu** s ohledem na to, že tyto údaje obsahovala kniha návštěv v Praze, tedy v místě, kde je množina potenciálních návštěvníků velmi rozsáhlá,

ALE v případě menší obce by asi o os. údaj jít mohlo.

Osobní údaje podnikatelů?

- U podnikatelské činnosti fyzických osob musí povinné subjekty pečlivě **vážít i oprávněné zájmy veřejnosti a tyto zohlednit při možné aplikaci výjimek z ochrany osobních údajů.**
- ***Př.: oprávněný zájem spotřebitelů na získání informací o tom, zda některý prodejce dostal určitou sankci za porušování zákona související s poškozováním spotřebitele***

Hlas jako osobní údaj? Spíše ve spojení se jménem a příjmením

Rozsudek Městského soudu v Praze č. j. 7 A 280/2011-77:

„Zaznamenaný hlasový projev není sám o sobě skutečností, jež by vedla k určitelnosti nositele hlasu bez ohledu na jeho charakteristiku pro danou osobu, neboť i přes tuto vlastnost hlasu nejde o znak natolik výlučný, aby bez dalšího údaje vedl k nezpochybnitému určení konkrétní osoby.

Uvedení jména a příjmení ve spojení s hlasem je již údajem, který je způsobilý založit identifikaci fyzické osoby, která projev učinila. Lze jej považovat za osobní údaj ve smyslu § 4 písm. a) zákona o ochraně osobních údajů.“

Informace o docházce zaměstnanců do zaměstnání

Rozsudek Městského soudu v Praze č. j. 6A 7/2014 – 46 z 2. 11. 2017:

[14] ... informace o docházce určitého zaměstnance do zaměstnání soud nepovažuje za osobní a soukromý údaj, jako je tomu v případě sdělení výše jeho platu. ... podle názoru soudu není namístě provést Ústavním soudem v tomto nálezu zmíněný test proporcionality.

S ohledem na skutečnost, že poskytnutí požadované informace podle názoru soudu nic nebrání, uložil tak povinnému subjektu takovou informaci žadateli poskytnout.

[15] Pro úplnost soud uvádí, že pokud by součástí těchto informací (které nebyly soudu poskytnuty ve správním spise, proto jejich charakter nemůže soud posoudit) byly informace osobní či soukromé povahy (např. informace o návštěvě konkrétního lékaře nebo obdobná osobní informace), pak v tomto rozsahu by bylo nutné částečně poskytnutí informace odmítnout a procesně korektně o tom rozhodnout.

Profesní životopisy uchazečů o zaměstnání

Rozsudek NSS č. j. 9 As 359/2017 – 51 ze dne 14. 12. 2017:

- Poskytnutí profesních životopisů s osobními údaji dotčených osob a bez jejich souhlasu by bylo nepřiměřeným zásahem do jejich soukromí.
- Dotčené osoby poskytly své životopisy pouze pro účely příslušného výběrového řízení, nestaly se však „věcí veřejnou“.
- Nedošlo ani k tomu, že by implicitně souhlasily s poskytnutím svých životopisů dalším osobám nebo dokonce s jejich zveřejněním.
- Soud správně odlišil v životopisech údaje kontaktní a identifikační [jméno, příjmení, datum narození, adresa bydliště, číslo telefonu, e-mailová adresa, někdy obsahuje rovněž citlivé údaje ve smyslu § 4 písm. b) zákona o ochraně osobních údajů - fotografii dané osoby] a údaje popisné (dosažené vzdělání, dosavadní praxe, znalosti a dovednosti).
- Uvedl, že žalobkyni mají být poskytnuty jen údaje popisné.
- Naopak údaje kontaktní a identifikační musí povinný subjekt odstranit.
- I popisný údaj sám o sobě (tedy bez údaje osobního) by mohl za určitých okolností vést k identifikaci dotčené osoby tím, že by byl ve smyslu zákonné definice osobních údajů [§ 4 písm. a) zákona o ochraně osobních údajů] příliš specifický – např. unikátní typ vzdělání či pracovní zkušenost v exotické zemi, ... Ani v této – spíše nepravděpodobné – situaci by však nebylo řešením odepřít poskytnutí informace.

Služební hodnocení zpravidla obsahuje OÚ

Rozsudek NSS č. j. 2 As 8/2011-160

- služební hodnocení zpravidla obsahuje osobní a citlivé údaje ve smyslu § 4 písm. a) a b) zák. o ochraně osobních údajů
- je proto **vyloučeno z působnosti zákona o svobodném přístupu k informacím**

Informace o výši škody způsobené třetí osobě – nutnost testu proporcionality

Rozsudek NSS č. j. 3 As 211/2017:

- Ve věci kasační stížnosti **VŠTE** (žalobkyně) vs. **MŠMT** (žalovaný)
- žádost žalobce o poskytnutí informace „*zda, a pokud ano, za jakou škodu způsobenou při výkonu veřejné moci a v jaké konkrétní výši byl Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy Ing. Bc. M. K., CSc., nar. X, odškodněn...*“
- „*jestliže má správní orgán (potažmo správní soud) povinnost **provést test proporcionality** před poskytnutím informací o zaměstnancích povinného subjektu, tím spíše je nezbytné tento test provádět v případech, kdy se jedná o poskytnutí informací o osobách poškozených orgánem veřejné moci, které stojí zcela vně systému veřejné správy.*“

OÚ ze žádostí o informace - NEPOSKYTOVAT

Rozsudek NSS č. j. 9 As 198/2018 – 37:

O určení, že se žalovaný dopustil nezákonného zásahu zveřejněním dokumentu „*Žádosti podané a vyřízené v režimu zák. č. 106/1999 Sb.*“, který obsahuje mimo jiné žadatelovy osobní údaje (jméno, příjmení, datum narození, adresu trvalého pobytu a jeho bydliště).

Dokument měl sloužit k tomu, aby se **zastupitelé kraje seznámili s počtem a charakterem žádostí o poskytnutí informací, které stěžovatel vyřizoval jako povinný subjekt dle zákona o svobodném přístupu k informacím.**

... Osobní údaje byly stěžovateli **poskytnuty výhradně pro potřeby identifikace žadatele a vedení řízení o podané žádosti, přičemž tento účel byl plně zkonsumován již vyřízením žádosti.**

Jakékoliv další zpracování (zveřejňování) takto získaných osobních údajů zákon nepředpokládá, a k dosažení popsaného účelu to není jakkoliv nezbytné.

Následné zveřejnění osobních údajů za účelem informování zastupitelstva kraje o počtu a vyřízení žádostí tedy nepochybně překračovalo stanovený účel, pro který mohl stěžovatel dané osobní údaje zpracovávat, čímž došlo k porušení práv žalobce.

OÚ advokáta: Anonymizace NENÍ NUTNÁ

Rozsudek NSS č. j. 4 As 330/2018 – 67:

- Zda a v jakém rozsahu mělo být anonymizováno kárné rozhodnutí, které žalovaná stěžovateli poskytla na základě jeho žádosti o informace podle zákona č. 106/1999 Sb.
- Zastupování klientů při soudních jednáních představuje typickou činnost advokáta, při níž vystupuje veřejně. **Na takto vystupujícího a jednajícího advokáta je tudíž třeba obdobně jako na soudce nahlížet jako na veřejně činnou osobu, o jejíž činnosti má právo být veřejnost informována.**
- S uvedeným koresponduje skutečnost, že **seznam advokátů je veřejný, včetně kontaktních údajů na advokáty (srov. § 55d odst. 1 zákona o advokacii), a je veřejný přístupný** na internetových stránkách žalované.
- Kárné rozhodnutí se týkalo činnosti kárně obviněného v jeho profesionální sféře, kterou je třeba **považovat za veřejnou záležitost, na kterou nedopadá ochrana soukromí.**
- **O profesionální sféru se jednalo také v případě zástupce kárně obviněného (rovněž advokáta),** na čemž nic nemění skutečnost, že kárné řízení před žalovanou bylo neveřejné.

Informace ze šetření o spáchání přestupku

Rozsudek NSS č. j. 6 As 240/2018 – 40:

- **Informace o spáchání přestupku proti občanskému soužití, k němuž mělo dojít v prostorách Úřadu práce v Českých Budějovicích a jehož údajným pachatelem měl být jeden ze zaměstnanců úřadu a poškozeným žalobce.**
- Povinný subjekt **poskytl žalobci kopii protokolu o odložení věci, avšak se skrytím osobních údajů** o podezřelém z přestupku a svědků.
- **jednání, zachycené v protokolu o odložení věci** se sice odehrálo v prostorách úřadu a dopustil se jej zaměstnanec úřadu, avšak **nedopustil se jej při výkonu veřejné moci, ani úřední činnosti, nýbrž jako osoba, nacházející se v daný okamžik na daném místě a čase**, která určitým způsobem zasáhla do incidentu, který se odehrával v prostorách úřadu.
- **To, že se věc odehrála v prostorách úřadu a v pracovní době jeho zaměstnanců, z ní ještě nečiní věc, jejíž zveřejnění, včetně zveřejnění jmen a příjmení těchto osob, je v obecném veřejném zájmu.**
- Informace obsažené v protokolu o odložení věci se **netýkaly veřejné nebo úřední činnosti těchto osob coby zaměstnanců orgánu veřejné správy, ani jejich funkčního či pracovního zařazení** a Nejvyšší správní soud ani neseznal, že by tyto osoby byly veřejně činnými osobami, u nichž by převážil zájem veřejnosti nad ochranou jejich osobních údajů...

Dokument, kterým bylo vyřešeno nedodržování právní normy příslušníkem GIBS v trestní věci POSKYTNOUT

Rozsudek MS v Praze č. j. 8 A 77/2018 – 61-64:

- **koná-li příslušník GIBS (v postavení policejního orgánu) úkony trestního řízení, z povahy věci se nemůže jednat o projevy osobní povahy nebo o záležitosti jeho soukromí jako fyzické osoby.**
- **Vykonává-li příslušník GIBS činnost, vyplývající z působnosti a pravomoci Generální inspekce bezpečnostních sborů, podílí se na výkonu veřejné moci, a proto nejedná jako soukromá osoba.**
- **Jeho jednání tedy nemůže požívat ochrany ve smyslu ust. § 8a zákona o svobodném přístupu k informacím.**

Informace o VŠ zkoušce POŽÍVAJÍ OCHRANY

Rozsudek MS v Praze č. j. 9 A 75/2017- 27

... samotný fakt, že státní závěrečné zkouška a obhajoba kvalifikační práce jsou konány veřejně, nečiní informace v podobě osobních údajů „zveřejněné“ v jejich průběhu natrvalo veřejnými a volně přístupnými komukoliv.

Osobní údaje, které jsou zveřejněny v průběhu veřejného konání státní závěrečné zkoušky či obhajoby kvalifikační práce, **neztrácejí charakter osobních údajů**

a povinný subjekt je **při každém jejich dalším zpracování v budoucnu nadále povinen respektovat omezení**, která vyplývají ze zákona o ochraně osobních údajů.

Rozsudek MS v Praze č. j. 6 A 57/2016-56 z 20. 12. 2019

- VŠ MÁ PRÁVO PRÁCI NEPOSKYTNOUT

- Ust. § 47b zákona o vysokých školách ... sice vtělilo do zákona **povinnost zveřejňování závěrečných prací**, u nichž proběhla obhajoba, avšak **až s účinností od 1. 1. 2006.**
- Argumentoval-li žalobce v žalobě tím, že dotčená osoba je osobou veřejně činnou, ... žádost o jejich poskytnutí **měl adresovat instituci, pro niž dotčená osoba veřejnou nebo úřední činnost vykonává, a nikoliv vysoké škole.**
- Taková instituce by pak, pokud by žalobce přestřel relevantní tvrzení o existenci veřejného zájmu, byla povinna prostřednictvím testu zajistit, aby byla dodržena spravedlivá rovnováha mezi v konfliktu stojícími základními právy.
- ... městský soud nevidí souvislost mezi absolvováním vysoké školy a výkonem funkce tajemníka městské části.

NSS 1 As 159/2019 – 29 - HODNOCENÍ VĚZNĚ

- žalovaná Vězeňská služba České republiky
- o zaslání kopií všech **hodnocení odsouzeného** (tj. žalobce) po celou dobu výkonu trestu, které byly na odsouzeného zpracovány, a přehledu všech **kázeňských trestů a kázeňských odměn**, které byly odsouzenému po celou dobu výkonu trestu uděleny
- zákon o Vězeňské službě neobsahuje samostatnou komplexní úpravu podmínek a provedení práva na informace, která by dostatečným způsobem garantovala ústavně zaručené právo na informace a upravovala komplexně jejich poskytování, zejména vyřízení žádosti včetně náležitostí a způsobu podání žádosti, lhůt, opravných prostředků a způsobu poskytnutí informací ve smyslu § 2 odst. 3 informačního zákona.
- Nelze proto dospět k závěru, že podle § 2 odst. 3 informačního zákona se tento zákon na poskytování informací podle zákona o Vězeňské službě vůbec nevztahuje.
- NSS se plně ztotožňuje se závěrem městského soudu, že **je zcela absurdní, aby žalobci bylo odpíráno sdělení informací o něm samém, které mu již jednou (jako odsouzenému) byly sděleny a jichž byl přímým adresátem.**

Citlivé osobní údaje („zvláštní kategorie osobních údajů“) – čl. 9 GDPR

Osobní údaje **vypovídající o:**

- rasovém nebo etnickém **původu**,
- politických názorech,
- náboženském vyznání,
- filozofickém **přesvědčení**,
- členství v oborech.

Dále zpracování genetických údajů, biometrických údajů za účelem jedinečné identifikace fyzické osoby a údajů o **zdravotním stavu** či o sexuálním životě nebo sexuální orientaci fyzické osoby.

ZÁKLADNÍ VAZBY MEZI PRÁVNÍ
ÚPRAVOU OCHRANY OSOBNÍCH
ÚDAJŮ A PRÁVEM NA INFORMACE
PO ÚČINNOSTI GDPR A ZÁKONA O
ZPRACOVÁNÍ OSOBNÍCH ÚDAJŮ

Odlišný předmět úpravy

- **GDPR a zák. o zpracování OÚ** chrání osobní údaje osob – **přístup k informacím řeší jen u subjektů údajů**, tedy osob, kterých se OÚ týkají.
- **Zák. 106** oproti tomu zajišťuje v zákonem stanovené míře přístup veřejnosti (jiných osob) k osobním údajům jednotlivců.
- **V případě žádosti o informace obsahující osobní údaje** třetích osob jde o střet ústavních práv na ochranu os. údajů (čl. 10 Listiny) a práva na informace (čl. 17).

V jakých ustanoveních zák. 106/1999 Sb. a GDPR se objevují vzájemné vazby?

- § 8a, § 8b a zčásti i § 10 SvInf (ochrana důvěrnosti majetkových poměrů)
- Odůvodnění GDPR - např. odst. 4, odst. 50 (jiné účely zpracování)
- čl. 6 odst. 4 GDPR (zpracování pro jiný účel)
- čl. 85 GDPR („Zpracování a svoboda projevu a informací“)
- čl. 86 GDPR („Zpracování a přístup veřejnosti k úředním dokumentům“)

Základní povinnosti
povinných subjektů při
poskytování osobních
údajů

Poskytování informací dle z. č. 106/1999 Sb. je zpracováním OÚ

Zpracovávání:

- **jakékoliv operace nebo soustava operací, které správce nebo zpracovatel systematicky provádějí s osobními údaji,**
- **automatizovaně nebo jinými prostředky,**
- **i zpřístupňování, předávání, šíření a zveřejňování osobních údajů.**

Poskytování informací dle zák. č. 106 (vč. dobrovolného zveřejňování)

- **je jedním ze způsobů zpracovávání osobních údajů.**

Povinnosti povinného subjektu dle zák. č. 106/1999 Sb. coby zpracovatele

- **dodržovat základní zásady zpracování osobních údajů** stanovené v čl. 5 GDPR (zásada zákonnosti, minimalizace, časového a účelového omezení, aj.)
- **dodržování těchto zásad doložit**
- **zabezpečit** osobní údaje mj. před náhodnou ztrátou, zničením nebo poškozením
- **stanovit účel** zpracování osobních údajů
- **plnit svou informační povinnost** vůči subjektu údajů
- plnit další povinnosti stanovené zejm. GDPR

Povinnost stanovení právního titulu

- Právních titulů pro poskytnutí informace může být **ve stejné chvíli více**.
- *např. souhlas subjektu údajů i zpracování nezbytné pro splnění úkolu prováděného ve veřejném zájmu nebo při výkonu veřejné moci, kterým je pověřen správce*
- **Odpadnutí jednoho z nich přitom nemá automaticky za následek povinnost osobní údaje vymazat, resp. přestat s jejich zpracováním.**

Nutnost určit účel zpracování

Povinný subjekt musí

- **určit účel zpracování osobních údajů a**
- **sdělit jej subjektům údajů, tedy osobám, k nimž se osobní údaje vztahují.**

Test proporcionality

Jak před dobrovolným zveřejněním informace, tak i před jejich poskytnutím na žádost je nutné provést **test proporcionality**.

Tato povinnost povinného subjektu vyplývá nejen z četné judikatury k zák. o svobodném přístupu k informacím, ale **také z čl. 85 GDPR**.

Test proporcionality se skládá ze **tří částí**:

- testu vhodnosti,
- testu potřebnosti a
- testu proporcionality v užším smyslu.

Právní tituly
poskytování osobních
údajů

Čl. 6 GDPR - Právní důvody zpracování

Zpracování je zákonné, pouze pokud je splněna nejméně jedna z těchto podmínek a pouze v odpovídajícím rozsahu:

- a) subjekt údajů udělil **souhlas** se zpracováním svých osobních údajů pro jeden či více konkrétních účelů;
- b) zpracování je **nezbytné pro splnění smlouvy**, jejíž smluvní stranou je subjekt údajů, nebo pro provedení opatření přijatých před uzavřením smlouvy na žádost tohoto subjektu údajů;
- c) zpracování je nezbytné pro splnění právní povinnosti, která se na správce vztahuje;
- d) zpracování je **nezbytné pro ochranu životně důležitých zájmů subjektu údajů nebo jiné fyzické osoby;**
- e) zpracování je nezbytné pro splnění úkolu prováděného ve veřejném zájmu nebo při výkonu veřejné moci, kterým je pověřen správce;
- f) **zpracování je nezbytné pro účely oprávněných zájmů příslušného správce či třetí strany**, kromě případů, kdy před těmito zájmy mají přednost zájmy nebo základní práva a svobody subjektu údajů vyžadující ochranu osobních údajů, zejména pokud je subjektem údajů dítě.

Které tituly byly v zák. č. 101/2000 Sb. a nejsou v GDPR?

- zpracování **oprávněně zveřejněných** osobních údajů
- zpracování osobních údajů **o veřejně činné osobě**, funkcionáři či zaměstnanci veřejné správy, které vypovídají o jeho veřejné anebo úřední činnosti, o jeho funkčním nebo pracovním zařazení
- **ALE dle novely SvInf prosazeno** Ministerstvem vnitra: *„povinný subjekt poskytne osobní údaje o **veřejně činné osobě**, funkcionáři nebo zaměstnanci veřejné správy, které vypovídají o jeho veřejné nebo úřední činnosti nebo o jeho funkčním nebo pracovním zařazení.“ - § 8a odst. 2 SvInf*

Omezená aplikace právního titulu „zpracování pro účely oprávněných zájmů“

- GDPR sice obsahuje právní titul *zpracování nezbytné pro účely oprávněných zájmů příslušného správce či třetí strany, kromě případů, kdy před těmito zájmy mají přednost zájmy nebo základní práva a svobody subjektu údajů vyžadující ochranu osobních údajů, zejména pokud je subjektem údajů dítě.*
- **ALE netýká se zpracování prováděného orgány veřejné moci při plnění jejich úkolů.**
- **Většina povinných subjektů tedy tento právní titul nebude moc aplikovat** – neplatí tehdy, když vystupují v soukromoprávních vztazích.

Změny v ochraně citlivých osobních údajů

- místo „citlivé osobní údaje“ – „zvláštní kategorie osobních údajů“
- GDPR plně přejímá výčet citlivých údajů ze směrnice 95/46/ES a nově k němu přidává také **genetické a biometrické údaje** - zákon o ochraně osobních údajů je ale již také mezi citlivé zahrnoval.

Zpracování osobních údajů týkajících se rozsudků v trestních věcech a trestných činů (čl. 10 GDPR)

- **GDPR neoznačuje osobní údaje týkající se rozsudků v trestních věcech a trestných činů za součást citlivých údajů**
- **samostatná kategorie s přísným režimem zpracovávání**
- **ochrana dle GDPR se vztáhne také na údaje o podmíněném zastavení trestního stíhání, narovnání apod.**
- **ne však osobní údaje o bezúhonnosti – nemohou znamenat riziko pro práva a svobody subjektu údajů.**

**Poskytování osobních
údajů se souhlasem
subjektu údajů**

Nutnost prokázat existenci souhlasu

- GDPR (ani ZoOÚ) pro souhlas se zpracováním osobních údajů **nestanoví/il povinnou písemnou formu.**
- ALE správce musí být po celou dobu zpracování **schopen prokázat, že mu subjekt údajů ke zpracování poskytl svůj souhlas.**
- Proto je pro správce výhodnější **písemná forma souhlasu**
- **Odst. 42 recitálu GDPR:** *„Pokud je zpracování založeno na souhlasu subjektu údajů, měl by být správce schopen prokázat, že subjekt údajů vyjádřil s danou operací zpracování souhlas.“*

Odst. 32 recitálu GDPR

*Souhlas by měl být dán **jednoznačným potvrzením**, které je vyjádřením svobodného, konkrétního, informovaného a jednoznačného **svolení** subjektu údajů ke zpracování osobních údajů, které se jej týkají, a to **v podobě***

- **písemného prohlášení, i***
- **účinného elektronicky, nebo***
- **ústního prohlášení.***

Mohlo by se například jednat o

- **zaškrtnutí políčka při návštěvě internetové stránky,***
- **volbu technického nastavení pro služby informační společnosti nebo***
- **jiné prohlášení či jednání, které v této souvislosti **jasně signalizuje souhlas subjektu údajů s navrhovaným zpracováním jeho osobních údajů.*****

Za souhlas nelze považovat mlčení, předem zaškrtnutá políčka nebo nečinnost.

Souhlas na dobu určitou je odvolatelný

Z pouhé skutečnosti, že subjekty osobních údajů dávaly žalobci **souhlas** s jejich zpracováním **na dobu určitou**, **nelze dovodit, že by se jednalo o souhlasy po tuto dobu neodvolatelné.**

(rozsudek MS v Praze č. j. 10A 72/2013 – 86 ve věci SOLUS)

Souhlas se zpracováním citlivých údajů

- Kromě všech náležitostí souhlasu musí být tento souhlas **výslovný**.
- Výslovným je jednání učiněné **ústně nebo písemně**.
- Subjekt údajů tedy musí **svými slovy nebo svým podpisem stvrdit, že se zpracováním svých citlivých údajů souhlasí**.

Vztah souhlasu k dalším důvodům zpracování podle GDPR

- **Souhlas není preferovaným právním titulem pro zpracování osobních údajů.**
- **To platí o poskytování informací podle SvInf tím spíše.**

Informovanost souhlasu = nutnost znát totožnost správce a účely zpracování

Odst. 42 recitálu GDPR:

„Aby se zajistilo, že souhlas bude informovaný, měl by subjekt údajů znát alespoň totožnost správce a účely zpracování, k nimž jsou jeho osobní údaje určeny.“

Nutnost souhlasu s jednotlivými operacemi

Odst. 43 recitálu GDPR:

Lze předpokládat, že souhlas není svobodný, není-li možné vyjádřit samostatný souhlas s jednotlivými operacemi zpracování osobních údajů, i když je to v daném případě vhodné, nebo je-li plnění smlouvy, včetně poskytnutí služby učiněno závislým na souhlasu, i když to není pro toto plnění nezbytné.

Náležitosti souhlasu podle čl. 4 odst. 11 GDPR

Projev vůle, který je:

- **svobodný,**
- **konkrétní,**
- **informovaný a**
- **jednoznačný a**
- **subjekt jím musí dát prohlášením nebo zjevným potvrzením najevo svolení ke zpracování svých osobních údajů.**

Pokud je získáván písemně, musí být žádost o jeho udělení

- **uvedena odděleně od jiných skutečností a**
- **napsána srozumitelně a jasně.**

Co by měl být správce schopen prokázat?

- a) **kdo** souhlas udělil
- b) **kdy** jej udělil
- c) **o čem všem** byl subjekt údajů před udělením souhlasu informován
- d) **jak** byl souhlas **udělen**
- e) údaj o tom, **zda byl souhlas odvolán**, a pokud byl, tak kdy byl odvolán

Forma souhlasu

Souhlas by měl být učiněn

- **prohlášením** či
- **zjevným potvrzením** (např. zaškrtnutím určitého políčka).

Nerovnováha, je-li správcem orgán veřejné moci

Odst. 43 recitálu GDPR:

S cílem zajistit, aby byl souhlas svobodný, by vyjádření souhlasu nemělo představovat platný právní důvod pro zpracování osobních údajů ve zvláštním případě, kdy mezi subjektem údajů a správcem existuje jasná nerovnováha, zejména pokud je správce orgánem veřejné moci, a je tedy nepravděpodobné, že za všech okolností této konkrétní situace byl souhlas udělen svobodně.

Jsou-li proto žádány osobní údaje např. zaměstnance či obchodního partnera, který je v závislém postavení vůči povinnému subjektu (správci údajů), musí být zvážena jiný právní titul pro poskytnutí informace!

Poskytování osobních údajů o veřejně činné osobě, funkcionáři či zaměstnanci veřejné správy, které vypovídají o jeho veřejné anebo úřední činnosti, o jeho funkčním nebo pracovním zařazení

§ 8a odst. 2 SvInf

Povinný subjekt poskytne osobní údaje o

- veřejně činné osobě,*
- funkcionáři nebo*
- zaměstnanci veřejné správy,*

které

vypovídají o jeho veřejné nebo úřední činnosti nebo o jeho funkčním nebo pracovním zařazení.

Veřejně činné osoby

osoby, které se podílejí na chodu veřejné moci

- politici (lhostejno zda „uvolnění“, čili profesionální, nebo „neuvolnění“, čili ty, kteří politické funkce vykonávají vedle svého zaměstnání či podnikání)
- soudci
- státní úředníci
- zaměstnanci územních samosprávných celků atd.
- M. Bartoň: *nelze spravedlivě požadovat stejnou míru přípustného zásahu do práva na soukromí ve vztahu k představiteli vlády či poslanci na straně jedné a lesní či rybářské strážci na straně druhé*

Které informace se podle judikatury poskytují?

- údaj o **pracovním zařazení** úředníka v organizační struktuře úřadu
- **náplň** jím vykonávané veřejné činnosti
- informace o **přestupcích** veřejně činných osob souvisejících s porušením zákona o střetu zájmů (rozsudek NSS 2 As 196/2014-28)
- informace o **členství soudců v předlistopadové KSČ** (viz NSS 3 As 3/2010-182)
- informace o **kárně obviněném advokátovi** a o jeho právním zástupci (rozsudek NSS 4 As 330/2018-67)
- informace **obsažené v dokumentu, kterým bylo v pravomoci služebního funkcionáře GIBS vyřešeno nedodržování právní normy** příslušníkem bezpečnostního sboru v trestní věci (rozsudek MS Praha 8 A 77/2018 - 61 - 64)
- informace o **absolvování vzdělání** v rozsahu nutném pro výkon určité veřejné funkce

**LZE POSKYTOVAT - údaje o funkčním
a pracovním zařazení zaměstnance veřejné
správy a jeho veřejné nebo úřední činnosti
(rozsudek NSS sp. zn. 5 As 57/2010)**

- do kterého **útvary** je příslušný zaměstnanec zařazen
- kdo je jeho přímým **nadřízeným**
- zda je **vedoucím zaměstnancem**
- **zda řídí** jiné zaměstnance
- **jaká rozhodnutí** zaměstnanec zpracovával
- **na jakých projektech** se podílel
- **kolik má** tento zaměstnanec rozpracovaných **případů**
- **jak dlouho** případy **zpracovává**

LZE POSKYTOVAT - Informace o služ. hodnocení policisty

Rozsudek MS v Praze č. j. 30 A 38/2012-48:

- **Hodnocení neobsahuje žádné údaje o jeho privátní sféře (údaje o rodině, o zdraví apod.), a soud proto nevidí důvod, proč by takové informace nemohly být veřejně dostupné.**
- **Profesní kariéra úředních osob správních orgánů či policistů je věcí veřejnou a veřejnost má právo být o ní informována. V této části proto soud shledal žalobu důvodnou.**
- **Totéž pak platí ve vztahu k záznamu o projednání porušení pracovní kázně. Ani v tomto případě neobsahuje listina žádné údaje z privátní sféry předmětného zaměstnance či jiných osob.**
- **Soud z poskytnutí vyloučil v návaznosti na ust. § 2 odst. 3 SvInf, ve znění účinném ke dni podání žádosti, toliko údaje o datu narození a místu bydliště, které bezpochyby osobními údaji jsou.**

LZE POSKYTOVAT - informace o profesní minulosti zaměstnanců veřejné správy

Rozsudek NSS č. j. 8 As 12/2015-46 (3310/2015 SbNSS):

- **info o dosaženém vzdělání a relevantní odborné praxi ke dni nástupu do funkce** bývalých předsedů a místopředsedů stěžovatele, ředitelů sekcí a členů rozkladových komisí, kteří byli jeho zaměstnanci
- *NSS neshledal, že by se informace o dosaženém vzdělání a odborné praxi dotýkaly soukromého života dotčené osoby natolik, aby je obecně nebylo možné poskytnout.*
- *... v řadě případů se jedná o informace běžně dostupné z veřejných zdrojů či patrné z akademického titulu připojeného ke jménu*
- **preventivní funkce možnosti poskytnout informace o dosaženém vzdělání a odborné praxi zaměstnanců veřejné správy**
- **napomáhá předcházet nežádoucím situacím, motivům a jevům ve veřejné správě**

LZE POSKYTOVAT - Informace o přestupcích veřejných funkcionářů ve věci střetu zájmů

Rozsudek NSS č. j. 2 As 196/2014-28

- **Důvody odložení přestupku podle § 23 odst. 1 písm. c) zákona o střetu zájmů, kterým je uvedení zjevně nepřesných, neúplných nebo nepravdivých údajů v prohlášení o činnostech, majetku, příjmech, darech a závazcích veřejného funkcionáře ministra.**
- **Otázka (ne)splnění zákonné povinnosti Mgr. Drobila jakožto funkcionáře podílejícího se na veřejné správě, nikoli jako soukromé osoby, jak na něj nahlížely správní orgány.**
- **Zveřejnění výsledku řízení o přestupku podle zákona o střetu zájmů má svůj nepopiratelný význam nejen, když je osoba čelící obvinění uznána vinnou, ale i tehdy, skončí-li řízení jiným výsledkem, např. odložením věci jako v tomto případě.**
- **Velmi důležité nebránit zaměření hledáčku veřejné kontroly i na konkrétní důvody, jimiž správní orgán podepřel své rozhodnutí o odložení věci podezření ze spáchání přestupku podle zákona o střetu zájmů. (...)**

Které informace se neposkytují?

- informace týkající se **soukromých incidentů úředníků** (byť i proběhlých v budově úřadu) - NSS 6 As 240/2018 - 40 (ústavní stížnost v této věci odmítnuta usnesením III. ÚS 1112/19)
- další případy v § 7 větě druhé, § 11 odst. 4 písm. c) nebo v § 11 odst. 6 zák. o svobodném přístupu k informacím, **je-li třeba určité úřední osoby chránit (např. příslušníci zvláštních útvarů, zpravodajských služeb, úřední osoby pracující s utajovanými informacemi, úřední osoby podílející se na zajištění bezpečnosti České republiky)**

NELZE POSKYTOVAT - informace o členech rozkladové komise, kteří nejsou zaměstnanci ministerstva

Rozsudek MS v Praze č. j. 6 A 146/2012-103

- Rozkladové komise **pouze předkládají návrhy rozhodnutí**, přičemž těmito návrhy není ministr nebo vedoucí jiného ústředního správního úřadu vázán.
- **Proto nelze na jejich členy pohlížet jako na úřední osoby příslušného správního úřadu, které ve věci jednají a rozhodují.**
- **U těch členů rozkladových komisí, kteří nejsou zaměstnanci Ministerstva financí, je třeba souhlasu s poskytnutím osobních údajů a neuplatní se tak výjimka dle § 5 odst. 2 písm. f) OchOsU.**

Rozsudek Krajského soudu v Brně č. j. 29 A 37/2013-71, 3309/2015 SbNSS:

*„Posouzení odbornosti coby předpokladu pro členství v rozkladové komisi je plně v kompetenci ministra nebo vedoucího jiného ústředního správního úřadu, jehož vyhrazenou pravomocí je jmenování členů rozkladové komise podle § 152 odst. 3 správního řádu z roku 2004. **Správní orgán tak nemá povinnost shromažďovat či případně i uchovávat informace o nejvyšším dosaženém vzdělání a relevantní odborné praxi členů rozkladové komise.**“*

Poskytování
informací coby
plnění právní
povinnosti

Čl. 6 odst. 1 písm. c) GDPR

Právní titul pro:

- **poskytování informací na základě žádostí veřejnosti u většiny povinných subjektů a také pro povinné aktivní zveřejňování dle § 5 odst. 3 zák. o svobodném přístupu k informacím,**
- **ne však pro dobrovolné zveřejňování (§ 5 odst. 7).**

Tento právní titul **nepodléhá:**

- balančnímu testu ani
- námitce subjektu údajů.

Názory na uplatnění titulu „dodržení právní povinnosti správce“ – Mgr. Nonnemann

- Připuštěno např. in Ochrana osobních údajů při poskytování informací o životním prostředí. Právní rozhledy 5/2011, s. 166.
- Dále v časopisu Správní právo: *„Ochrana osobních údajů při poskytování informací veřejnou institucí“: Jedinou další možností je právní titul upravený v § 5 odst. 2 písm. a) zákona o ochraně osobních údajů, který **upravuje možnost správce zpracovávat osobní údaje bez souhlasu subjektu údajů v případě, jestliže provádí zpracování nezbytné pro dodržení své právní povinnosti.***
- *Ač se toto řešení nemusí zdát právně nejčistší, protože zákon o svobodném přístupu k informacím odkazuje na zákon o ochraně osobních údajů, který potom zpětně hledá oporu právě v prvně jmenovaném předpise, podle názoru autora je v současné době jediné možné.“*

Rozsudek NSS č. j. 5 As 170/2019 - 30

- Věc se týká otázky **členství a kandidatury dotčené osoby v KSČ**.
- Dotčená osoba zastávala v době podání žádosti o informace funkci **krajského ředitele policie** hl. m. Prahy.
- Činnost Policie ČR lze nepochybně vnímat **jako věc veřejnou**. K plnění všech zákonem svěřených úkolů je nezbytné, aby ve společnosti vzbuzovala patřičnou míru autority, respektu, ale také důvěry v řádné plnění všech úkolů jí svěřených. To však může být stejně jako v případě soudců narušeno tím, že tato složka bude údaje o členství svých příslušníků v KSČ, tedy v organizaci, jež představovala samotný základní kámen totalitního režimu, zatajovat a odmítne je transparentně zveřejnit.
- ... ředitel Krajského ředitelství policie hl. m. Prahy, tj. osoba reprezentující Policii ČR navenek, se kterou si veřejnost na základě jejího vystupování policii nepochybně spojuje (dotčená osoba), představuje – **stejně jako soudce – významnou veřejně činnou osobu**, u níž nelze důvodně zpochybňovat splnění všech tří kritérií vymezených v nálezu Ústavního soudu, sp. zn. **I. ÚS 517/10**; ten mj. akcentoval veřejný zájem na existenci personálně a profesionálně nezpochybnitelné justice, jejíž autoritu může poskytnutí požadované informace spíše posílit. V podstatě totéž platí analogicky i pro policii

Zpracovávání osobních údajů obcemi bez souhlasu subjektu údajů

- **Zastupitelstvo města a rada města/obce, jako orgány s pravomocí rozhodovat o záležitostech patřících do samostatné působnosti města, ve smyslu § 84 odst. 1 a § 102 odst. 2 a 3 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), jsou oprávněny na svém zasedání projednávat otázky dispozic s majetkem města.**
- **Při projednávání těchto záležitostí mají na základě zvláštních zákonů povinnost účastníky právních vztahů identifikovat, a proto mohou zpracovávat osobní údaje dotčených osob i bez jejich souhlasu.**

(Úřad pro ochranu OÚ č. j. 12/04/SŘ-OSR)

POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ NA
ZÁKLADĚ OPRAVNĚNÉHO
ZÁJMU

Základní pravidla při poskytnutí informací na základ titulu oprávněného zájmu

- podléhá **balančnímu testu**
- je možné **podat námitku**
- je vyloučen, **pokud správce plní úkoly ve veřejném zájmu**

Stanovisko WP 29 č. 6 /2014 k pojmu oprávněných zájmů správce údajů podle článku 7 směrnice 95/46/ES

„Následuje seznam některých nejčastějších souvislostí, ve kterých může vyvstat otázka oprávněného zájmu ve smyslu čl. 7 písm. f). Uvádíme ho zde, aniž bychom předjímalí, zda po provedení vyvážení nakonec zájmy správce převáží nad zájmy a právy subjektů údajů výkon práva na svobodu projevu a informací včetně médií a umění:

- ***výkon práva na svobodu projevu a informací včetně médií a umění***
...“

Rozsudek NSS ze dne 13. 8. 2014, čj. 1 As 78/2014-41

- Poskytování informací o mimořádném udělování státního občanství ČR

- **jmenný seznam osob, kterým bylo v letech 2010, 2011 a 2012 (do doby podání žádosti) uděleno mimořádně státní občanství České republiky.**
- **poskytování osobních údajů je nezbytné pro uskutečnění oprávněných zájmů nebo třetí strany (žadatele), převažuje-li po provedení testu proporcionality právem chráněný zájem žadatele na poskytnutí informace nad právem soukromí subjektu údajů, např.**
 - **Ize-li požadovanou informaci považovat za předmět legitimního veřejného zájmu,**
 - **je-li informace způsobilá přispět k diskusi v obecném zájmu (existuje zájem na podrobení "ohni veřejné debaty"),**
 - **Ize-li zveřejněním informace zajistit předvídatelnost rozhodování.**

**Zpracování nezbytné pro splnění
úkolů prováděného ve veřejném
zájmu nebo při výkonu veřejné
moci, kterým je pověřen správce**

- slouží **primárně pro zpracování osobních údajů orgány veřejné moci**, tedy zejm. státu a územních samosprávných celků
- mohou ho ale užívat **také subjekty soukromého práva**, tedy zejm. tzv. **veřejné instituce**
- titul **pro dobrovolné zveřejňování** informací dle SvInf. podle § 5 odst. 7 zák. o svobodném přístupu k informacím
- Je v souladu s čl. 86 GDPR, podle kterého *může osobní údaje v úředních dokumentech, které jsou v držení orgánu veřejné moci či veřejného nebo soukromého subjektu za účelem plnění úkolu ve veřejném zájmu, tento orgán či subjekt zpřístupnit v souladu s právem EU nebo členského státu, kterému podléhá, aby tak zajistil soulad mezi přístupem veřejnosti k úředním dokumentům a právem na ochranu osobních údajů podle GDPR*

Poskytování základních
osobních údajů o osobě, které
byly poskytnuty veřejné
prostředky

Co jsou to „veřejné prostředky“?

Definice obsažená v zákoně č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole). Veřejnými prostředky dle § 2 písm. g) zák. o fin. kontrole jsou:

- veřejné finance,
- věci,
- majetková práva a
- jiné majetkové hodnoty,

patřící státu nebo jiné právnické osobě uvedené v § 2 písm. a) zák. o fin. kontrole, tj. organizační složce státu, která je účetní jednotkou podle zvláštního právního předpisu, státní příspěvkové organizaci, státnímu fondu, územnímu samosprávnému celku, městské části hlavního města Prahy, příspěvkové organizaci územního samosprávného celku nebo městské části hlavního města Prahy a jiné právnické osobě zřízené k plnění úkolů veřejné správy zvláštním právním předpisem nebo právnické osobě zřízené na základě zvláštního právního předpisu, která hospodaří s veřejnými prostředky.

Veřejné příjmy, veřejné výdaje

Podle § 2 písm. f) zák. o fin. kontrole jsou pak **veřejnými financemi** veřejné příjmy a veřejné výdaje.

Veřejnými příjmy jsou dle § 2 písm. h) zák. o fin. kontrole i příjmy státu nebo právnické osoby uvedené v § 2 písm. a) citovaného zákona.

Podle § 2 písm. i) zák. o fin. kontrole jsou **veřejnými výdaji** dále výdaje vynaložené ze státního rozpočtu, z rozpočtů územních samosprávných celků, z jiných peněžních fondů státu, územního samosprávného celku nebo jiných právnických osob uvedených v § 2 písm. a) zák. o fin. kontrole, z prostředků soustředěných v Národním fondu a z jiných prostředků ze zahraničí poskytnutých na základě mezinárodních smluv nebo poskytnutých k plnění úkolů veřejné správy.

Příklady

- jakékoli platby poskytnuté z rozpočtu státu, obce či kraje,
- majetek či práva náležející státu, obci či kraji.

Konkrétně jde např. o:

- platby na základě **smluv o dílo**,
- **informace o nájemném v obecním bytě**,
- platby na základě **autorských smluv**,
- **informace mzdového (platového) charakteru s výjimkami**,
- údaje o **nabyvatelích obecních bytů**, nemovitostí, ...,
- informace o **prominutí daně**, resp. o prominutí příslušenství daně (původní odlišné názory korigoval rozšířený senát NSS v rozsudku č. j. 5 As 64/2008-155, 2109/2010 SbNSS).

Kdy jsou veřejné prostředky poskytnuty obcím?

- Furek a kol. (C. H. Beck): *Ke zveřejnění lze ... přistoupit až poté, co budou dané prostředky skutečně (právně) poskytnuty, tj. až po uzavření příslušné smlouvy (tedy nikoliv již po rozhodnutí příslušného orgánu obce, kterým je daná majetková dispozice schválena – takové rozhodnutí má samo o sobě pouze interní povahu).*
- *Volnější pojetí Jelínková/Tuháček pro komentář WK/ASPI*

**Poskytování informací o
platech, mzdách a odměnách
(coby součásti veřejných
prostředků)**

**ZČÁSTI PŘEKONANÝ rozsudek rozšířeného senátu NSS č. j. 8 As
55/2012-62 (publikován ve Sbírce rozhodnutí NSS pod č.
3155/2015 Sb.)**

- Informace o platech zaměstnanců placených z veřejných prostředků se podle § 8b **zásadně poskytují.**
- Poskytnutí informací **ve většině případů nemusí předcházet provedení tzv. testu proporcionality.**
- § 8b obsahuje **nepodmíněnou dikci** (užití slova „*poskytne*“ v rozkazovacím významu).
- **Proto pro úvahu, zda poskytnout nebo neposkytnout informace o příjemcích veřejných prostředků, není zásadně místo.**
- Zákonodárce **paušálně upřednostnil právo na informace o příjemcích veřejných prostředků.**

NÁLEZ Ústavního soudu IV. ÚS 1378/16 ze dne 17. října 2017

- o společné ústavní stížnosti stěžovatelů – zaměstnanců, jejichž výše platů byly poskytnuty
- Stížnost namířena proti **zásahu orgánu veřejné moci, k němuž došlo postupem statutárního města Zlín, jež přípisem ze dne 26. 2. 2016 poskytlo osobní informace o platech a odměnách stěžovatelů spolku Právo ve veřejném zájmu, z. s**

NÁLEZ Ústavního soudu IV. ÚS 1378/16 ze dne 17. října 2017

- I. **Statutární město Zlín tím, že dopisem ze dne 26. 2. 2016 poskytlo osobní informace o platech a odměnách stěžovatelů spolku Právo ve veřejném zájmu z. s., porušilo právo stěžovatelů na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého života, právo na ochranu před neoprávněným zveřejňováním osobních údajů a právo na respektování soukromého života.**
- II. Statutárnímu městu Zlín se zakazuje, aby v porušování těchto základních práv stěžovatelů pokračovalo.
- III. Návrh na zrušení ustanovení § 8b zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, se odmítá.

NÁLEZ Ústavního soudu IV. ÚS 1378/16

ze dne 17. října 2017

- Z judikatury a právní úpravy je nepochybné, že **při jakémkoliv zveřejňování osobních dat je vždy třeba zvažovat i právo na ochranu soukromí dotčených osob.**
- Takovému postupu znění § 8b zákona o svobodném přístupu k informacím nikterak nebrání.
- Ústavní soud je tudíž toho názoru, že ustanovení § 8a zákona o svobodném přístupu k informacím je ústavně konformně vyložitelné a aplikovatelné tak, aby zajistilo spravedlivou rovnováhu mezi **dodržováním základního práva na svobodu projevu**, v jeho rámci pak práva na informace ve veřejném zájmu, na straně jedné, a **dodržováním práva na soukromí na straně druhé.**

NÁLEZ Ústavního soudu IV. ÚS 1378/16 **ze dne 17. října 2017**

Povinná osoba může odmítnout poskytnout žadateli informace o platu a **odměnách zaměstnance vyžádané na základě ustanovení § 8b zákona o svobodném přístupu k informacím, pokud nejsou splněny všechny tyto podmínky:**

- a) účelem vyžádání informace je **příspěť k diskusi** o věcech veřejného zájmu;**
- b) informace **samotná se týká veřejného zájmu**;**
- c) žadatel o informaci **plní úkoly** či **poslání dozoru veřejnosti** či roli tzv. „**společenského hlídačího psa**“;**
- d) informace **existuje a je dostupná**.**

Nejsou-li všechny tyto podmínky splněny, **potom odmítnutí poskytnout žadateli informaci o platu a odměnách zaměstnance není porušením povinnosti státních orgánů a orgánů územní samosprávy poskytovat přiměřeným způsobem informace o své činnosti, vyplývající z článku 17 odst. 5 Listiny.**

Střet základních práv dle nálezu Ústavního soudu

IV. ÚS 1378/16 ze dne 17. října 2017

Osoby poskytující informaci, správní orgány a soudy v systému správního soudnictví **musí v každém jednotlivém případě:**

- **porovnat dotčená základní práva a**
- **posoudit, zda mezi nimi byla dodržena spravedlivá rovnováha.**

Výsledek by se v zásadě neměl lišit podle toho, zda věc byla posuzována

- podle čl. 8 Úmluvy resp. čl. 10 Listiny na straně jedné, nebo
- podle čl. 10 Úmluvy resp. čl. 17 Listiny, na straně druhé.

Všechna tato práva zasluhují stejnou ochranu.

Metodické doporučení Odboru veřejné správy, dozoru a kontroly MV k poskytování informací o platech a odměnách podle SvInf č. j. MV-138779-7/ODK-2017

**K dopadům tzv. platového nálezu Ústavního soudu na postupy
povinných subjektů při vyřizování žádostí o informace o výši platů
či odměn zaměstnanců a dalších osob**

(Zpracováno ve spolupráci s odborem legislativy a koordinace
předpisů Ministerstva vnitra a s Kanceláří ministra vnitra a po
konzultacích s Úřadem pro ochranu osobních údajů (podle stavu k
30. 11. 2017))

Postavení žadatele jako
„společenského hlídacího
psa“

Postavení žadatele jako „společenského hlídacího psa“

Pro tyto účely lze osobu žadatele rozdělit do dvou skupin:

- 1) novináři a nevládní organizace** zabývající se „*veřejnou kontrolou veřejné správy*“, tedy ti, u nichž lze splnění této podmínky platového testu do jisté míry **presumovat**,
- 2) ostatní žadatelé**, u nichž bude nutné v konkrétním případě splnění podmínek podrobněji **posuzovat a hodnotit**.

„Hlídací psi“ – novináři, nevládní organizace

Dle metodické doporučení MV

Za **novináře** lze považovat v zásadě všechny žadatele, kteří se domáhají informace jako osoby vykonávající svou činnost jménem tisku (novin, rozhlasu, televize, internetových zpravodajských serverů apod.).

V případě **nevládních organizací** bude nutné **hodnotit jejich stávající aktivitu (typicky provozované internetové stránky), ale též předmět jejich činnosti** podle zakladatelských dokumentů apod.

Do této skupiny, tedy do skupiny, u níž lze postavení společenského hlídacího psa presumovat, budou částečně náležet též **odborové organizace** (ve vztahu k zaměstnavateli, u něhož působí či ve vztahu k zaměstnavatelům v identickém oboru).

Žadatelé, kteří provozují různé své vlastní internetové stránky či blogy, účastní se veřejných diskusí např. na internetu a budou se dovolávat postavení „společenského hlídacího psa“. **I jim bude nutné přiznat toto postavení**, pokud jimi provozované aktivity zjevně budou spočívat ve veřejné diskusi nad problémy veřejné správy (zveřejňování různých problematických kauz, komentáře činnosti veřejné správy, resp. aktivit představitelů veřejné moci obecně apod.).

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 7. 3. 2019 č. j. 11 A 125/2018-70

- *Žalobce netvrdil ani nedoložil, že se předmětnou problematikou blíže zabývá, že provádí analýzy získaných informací a činí z nich závěry o tom, nakolik získané informace svědčí o respektování veřejného zájmu např. na určité výši odměny a podobně.*
- ***Aby totiž určitý subjekt mohl „hlídat“, nemůže se spokojit s pasivním obstaráváním informací, ale musí s nimi aktivně pracovat, aby „hlídal“ právě onu správnost použití veřejných prostředků.***

Informace požadované zastupitelem

Příklad z metodiky MV:

Žadatelem o informaci o výši platu tajemníka obecního úřadu bude členka zastupitelstva dané obce („opoziční“), která vysloví **jen obecné podezření** na nestandardní výši odměn ze strany starosty obce jako odměnu za udělení stavebních povolení pro stavební společnost patřící starostovu synovci. V tomto případě **bude namíste informaci poskytnout**, neboť podle § 82 písm. c) zákona o obcích má zastupitel právo na informace nutné pro výkon jeho funkce, tedy na informace vypovídající o samostatné působnosti. Jelikož odměňování je součástí samostatné působnosti, není zákonný důvod proč informaci nevydat. Zastupitel je v tomto případě v postavení tzv. privilegovaného žadatele o informace, nadto informaci skutečně může požadovat pro výkon mandátu (zastupitelstvo může na základě § 84 odst. 4 zákona o obcích na sebe atrahovat rozhodování i o platových záležitostech uvnitř úřadu). V tomto případě se tedy kritéria platového nálezu neuplatní, neboť informační právo zastupitele má specifickou úpravu.

Advokát není ve věci svého klienta hlídacím psem - rozsudek KS v HK č. j. 30 A 65/2014-164

Žalobce požádal ZUŠ HK o poskytnutí informace o výši **platů každého z pedagogů této školy poskytnutých jim v roce 2013.**

.....žalobce požadoval uvedené informace **nikoliv pro svoje účely, ale pro svoji klientku, která je zaměstnancem - pedagogem** povinného subjektu a která se cítí být dlouhodobě šikanována ředitelem povinného subjektu (tedy MgA. P. F.), což se mělo projevit tím, že je finančně **podhodnocována**, nejsou jí přiznávány nadstavbové složky mzdy.

Účelem vyžádání informace **není přispět k diskusi o věcech veřejného zájmu**, požadované informace se netýkají veřejného zájmu a žadatel o informaci **neplní úkoly či poslání dozoru veřejnosti či roli tzv. "společenského hlídacího psa"**. Naplnění žádné z těchto podmínek netvrdí ostatně ani sám žalobce.

Výhrady vůči závěrům ÚS ve věci „hlídacího psa“ - rozsudek MS v Praze ze dne 1. 10. 2018, č. j. 5 A 40/2015-68

„Ústavní soud toto omezení práva na informace dovodil z judikatury ESLP, která však řešila odlišnou situaci. (...)

Městský soud má za to, že bude i v budoucnu třeba každý případ individuálně posuzovat s tím, že nelze vyloučit povinnost poskytnutí informace i v případech, kdy žádný konkrétní vztah mezi požadovanou informací a žadatelem jako společenským hlídacím psem nebude zřejmý.“

Důraz na vysoký veř. zájem na znalosti platu kancléře cituje z tohoto rozsudku i nejnovější platový rozsudek NSS.

Informace týkající se
veřejného zájmu

MS v Praze č. j. 10A 96/2015 – 93 – Platy ředitele a šéfredaktorů ČRo - POSKYTNOUT

- o poskytnutí základních platů a funkčních příplatků, požitků a bonusů v období leden 2014 až leden 2015 náměstků generálního ředitele žalovaného a šéfredaktorů celoplošných stanic Radiožurnál, Dvojka, Vltava a Plus
- veřejnost má legitimní zájem být informována o odměnách osob zastávajících vrcholné vedoucí funkce v médiu veřejné služby, které značnou část svých zdrojů čerpá z koncesionářských poplatků.
- Jak ostatně rozšířený senát Nejvyššího správního soudu uvedl v bodu 97 výše citovaného rozsudku č. 3155/2015 Sb. NSS, povinnost poskytovat informace o platech se mimo jiné týká „zaměstnanců v řídicích pozicích povinného subjektu, tedy všech takových zaměstnanců, kteří řídí nebo metodicky vedou jiné zaměstnance či řídí nebo metodicky vedou činnost subjektů podřízených povinnému subjektu, podléhajících jeho dohledu, jím spravovaných nebo jím fakticky ovládaných“.
- Tento závěr rozšířeného senátu nebyl pozdější judikaturou Ústavního soudu nikterak zpochybněn.
- Pokud jde o samotnou přiměřenost zásahu do práva na soukromí zaměstnanců žalovaného, je určující okolností jejich postavení ve vrcholných vedoucích pozicích. Jak bylo uvedeno výše, legitimní zájem veřejnosti na informacích o odměnách zaměstnanců povinných subjektů zastávajících vysoké vedoucí funkce je značný. Zároveň platí, že tito zaměstnanci musí být připraveni snášet vyšší míru kontroly veřejnosti a s tím související zásahy do svého soukromého života. Vedoucím postavením se zaměstnanci dotčení v nyní projednávané věci také zásadně odlišují od osob dotčených v řízení Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 1378/16 (tisíce řadových zaměstnanců územních samosprávných celků a státu) a sp. zn. IV. ÚS 1200/16 (řadoví pedagogové základní umělecké školy v Hradci Králové).

Rozsudek MS v Praze č. j. 3A 184/2018 – 45 z

5. 5. 2020 (Maděra vs. KPR)

KPR neposkytla os. údaje z důvodu údajného nenaplnění dvou ze 4 podmínek stanovených nálezem ÚS:

- účelem vyžádání informace je přispět k diskuzi o věcech veřejného zájmu,
- požadovaná informace se týká veřejného zájmu.

Soud: ačkoliv byl žalobce žalovanou vyzván k doplnění své žádosti o informace za účelem prokázání splnění dvou kritérií testu proporcionality, stanoveného Ústavním soudem, a poučen o následcích nesplnění této povinnosti, žalobce svoji žádost dostatečným způsobem neupřesnil.

Žalovaná tak provedla test proporcionality podle informací, které jí byly známy, a shledala, že všechny podmínky pro povinnost informace poskytnout splněny nebyly. Z tohoto důvodu se rozhodla žádost odmítnout. Soud zde znovu připomíná, že jsou v dané situaci poměřovány zásahy do dvou rovnocenných základních lidských práv.

Má-li žadatel o informaci za to, že je nezbytné tímto způsobem zasáhnout do práva na soukromí, je v jeho zájmu dostatečně ozřejmit důležitý legitimní zájem, který by toto zásadní narušení jiného základního práva mohl ospravedlnit, respektive, v jehož důsledku by v testu proporcionality zvítězilo právo na informace nad právem na ochranu soukromí.

**Rozsudek MS v Praze č. j. č. j. 10 A 223/2016 – 130 –
užití informace pro námitky podjatosti znalce
nepředstavují veřejný zájem**

- Pokud mělo být skutečným zájmem žalobkyně užití informací pro námitky podjatosti znalce či znaleckého ústavu podle § 11 zákona č. 36/1967 Sb. o znalcích a tlumočnících ve sporech mezi žalovaným a žalobkyní, šlo by zjevně o užití informací pro účely vedení dvoustranného sporu, tj. užití informace pro soukromé účely žalobkyně.
- **V samotném takovém zájmu o informace pak městský soud neshledal žádný veřejný zájem.**

Odměny členů vedení
obchodních korporací, rady
ČTÚ

MS v Praze č. j. 3A 191/2018 – 53 z 1. 4. 2020

- Spor zastupitele za ČPS s Pražskou plynárenskou, a. s.
- Žadatel žádal o texty smluv o výkonu funkce s členy představenstva Pražské plynárenské a. s. a **odměnu každého jednotlivého člena představenstva za roky 2013 – 2017**
- **Jediný akcionář:** obch. spol. Pražská plynárenská Holding, a. s., její jediný akcionář hl. m. Praha
- **Žalovaná je nepřímo ovládána hl. m. Praha – je tedy povinným subjektem.**
- **Pro účely poskytnutí informace o odměnách členů představenstva žalované není relevantní, jakým zákonem je upraven vztah a odměna člena statutárního orgánu ve společnosti (zda se jedná o zaměstnance – zákoník práce, či člena voleného orgánu společnosti – zákon o obchodních korporacích).**
- **V posuzovaném případě je stěžejní, zda jsou na odměny členů představenstva vynakládány veřejné prostředky či nikoliv. Přestože žalovaná namítala, že odměny jsou hrazeny ze zisku společnosti, nelze pominout, že žalovaná je zprostředkovaně veřejnou institucí, vlastněnou a ovládanou ze 100 % veřejnoprávní korporací.**
- **Ať už žalovaná generuje zisk či nikoliv, nakládá s veřejnými prostředky.**
- **Odměny poskytované orgánům žalované jsou tak v rámci hospodaření veřejné instituce předmětem práva na informace.**

– role člena rady společnosti

- odmítnuta žádost o info o odměňování prof. K. v rozsahu, ve kterém se žalobkyně domáhala poskytnutí informací o „*výši jednotlivých ročních finančních plnění, které za uvedené činnosti Ing. K. obdržel, rozdělené do částek obdržených za jeden kalendářní rok*“.
- Z dokazování vyplynulo a je nepochybné, že prof. K. jistě nebyl „řadovým“ zaměstnancem žalovaného. Jeho práce sice pro žalovaného spočívala v omezeném výkonu práce **v rádech několika málo desítek hodin měsíčně**. Podstatné tedy je, jaký byl **charakter vykonávaných činností**. působil prof. K. minimálně jako člen **Technické rady** a vykonával práce prováděné na základě dohody o provedení práce či pracovní činnosti, které byly sjednané vždy na dobu půl až jednoho kalendářního roku. Prof. K. tedy vykonával činnost pro **žalovaného pravidelně a opakovaně a za svou pracovní činnost byl za jednotlivá období odměňován**.
- ... se **nejednalo o čestnou** – např. neplacenou - práci, ale o práci za úplatu, jejímž obsahem bylo vykonání řady odborných úkonů.
- charakter Technické rady - poradní orgán generálního ředitele, tedy statutárního orgánu a manažera cele organizační struktury žalovaného. ...
- **Městský soud se z výše uvedených důvodů neztotožnil se žalovaným, že by se prof. K. (osoba zúčastněná na řízení) podílel na činnosti žalovaného jen nevýznamným způsobem**. Jeho činnost na základě dohod, tak i působení v technické radě generálního ředitele bylo podle názoru městského soudu způsobilé významně přispět k činnosti žalovaného. Pokud je tedy prof. K. osobou znalou oboru, která svou činností pro žalovaného byla s to **významně přispět k rozhodování o budování, vývoji, údržbě, či o opravách významných dopravních staveb v České republice**, jistě i existuje veřejný zájem na tom, aby byly poskytnuty informace o výši odměny prof. K. za tuto činnost.

Omezená ochrana osobních údajů podnikatelů

Rozsudek KS v Ústí nad Labem č. j. 15 A 22/2018-45

- Ing. M. J. vs. MěÚ Úštěk
- **Určuje se, že zásah žalovaného spočívající ve zveřejnění osobních údajů žalobce, a to jeho jména, příjmení, data narození, fyzické a e-mailové adresy, obsažených v žalobcově žádosti o informace zveřejněné na webových stránkách města Úštěk www.mesto-ustek.cz dne 14. 6. 2016, byl nezákonný.**
- Při svých úvahách o zákonnosti postupu žalovaného vycházel zdejší soud z rozsudku NSS č. j. 9 As 242/2019-47 (kauza Chrudim) - **při posouzení možného zásahu způsobeného zveřejněním osobních údajů povinným subjektem je nutné vzít v úvahu, zda osoba v daném řízení vystupuje jako soukromá osoba, či zda vystupuje jako osoba, která žádost o informaci podala v rámci své podnikatelské činnosti, a tedy zda vystupuje vůči povinnému subjektu jako „svého druhu profesionál“.** Taková osoba pak musí strpět nižší míru anonymizace svých osobních údajů.
- osoba žalobce je mu známa z úřední činnosti, a to zejména ze soudních sporů týkajících se přezkumu rozhodnutí správních orgánů o spáchání dopravních přestupků, v nichž žalobce zabezpečuje **osobám obviněným z těchto přestupků zastoupení. Předmět žalobcovy podnikatelské činnosti tak zjevně koresponduje s obsahem podané žádosti** o informace, když se žalobce dotazoval na uchovávání zpráv z datové schránky a na systém spisové služby, což se týká též řízení ve věcech dopravních přestupků. S ohledem na tyto skutečnosti proto soud přistupoval k žalobci jako k osobě podnikatele – profesionála.
- **Každý podnikatel by měl podle názoru soudu strpět neprovedení anonymizace svého jména, příjmení, adresy sídla či místa podnikání a e-mailové adresy, neboť tyto údaje běžně ve spojitosti se svým podnikáním používá. V tomto směru soud koriguje své závěry vyslovené v rozsudku ze dne 4. 3. 2020, č. j. 15 A 215/2018-36, dostupném na www.nssoud.cz, v němž nevycházel z aktuální judikatury Nejvyššího správního soudu.**

Nevratnost anonymizace

Rozsudek KS v Ústí nad Labem č. j. 15 A 22/2018-45 – nutnost nevratné anonymizace

- anonymizace nebyla provedena řádně, neboť nebyla nevratná, a kdokoli tak mohl žalobcovy osobní údaje ze zveřejněného dokumentu získat (**např. odstraněním začernění**).
- Žalovaný tudíž ... nepřijal taková opatření, která by dostatečně zabezpečila žalobcovy osobní údaje a ochránila je před případným neoprávněným či protiprávním zpracováním, resp. před zpracováním zasahujícím do žalobcova práva na ochranu jeho soukromého a osobního života.
- V tomto ohledu pokládá soud za klíčové, že zveřejněné osobní údaje zahrnovaly kromě jména, příjmení, fyzické a e-mailové adresy také **datum žalobcova narození**, tedy osobní údaj, **jehož zveřejnění nelze tolerovat ani v případě podnikatele – profesionála**.
- ... popsaný postup představoval nezákonný zásah do práv žalobce ve smyslu § 82 s. ř. s., konkrétně **do žalobcova práva na informační sebeurčení zaručeného v čl. 10 odst. 3 Listiny základních práv a svobod**, podle něhož má každý právo na ochranu před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním nebo jiným zneužíváním údajů o své osobě.

Zveřejňování informací
z trestních spisů a rozsudků

Rozsudek KS v Praze č. j. 46 A 91/2017- 66

- částečné odepření informací v rozsahu příjmení fyzických osob, názvů (adres) věznic a místa splatnosti směnky, jelikož nejde o osobní údaje.
- Skutečnost, že požadovaná informace souvisí s tím, že subjekt osobních údajů spáchal trestný čin, nesnižuje legitimitu zájmu subjektu údajů na jejich ochraně. Osoby, s nimiž je vedeno trestní řízení, nadále požívají ústavně zaručeného práva na ochranu soukromí a osobních údajů.
- Ani zásada veřejnosti hlavního líčení a veřejné vyhlášení rozsudku není důvodem, pro který by mělo být upřednostněno právo na informace před právem na ochranu soukromí fyzických osob (srov. rozsudek NSS ze dne 20. 12. 2018, čj. 6 As 168/2018-25, body 25 a 26).
- Pouze v případech týkajících se veřejně činných osob zájem na vedení veřejné diskuze převáží nad ochranou osobních údajů (srov. rozsudek zdejšího soudu ze dne 14. 3. 2019, č. j. 48 A 74/2016-30).
- Účelem poskytování rozhodnutí soudů není uspokojování potřeby žadatele seznámit se s osobními údaji účastníků, svědků či dalších fyzických osob, nemá-li tento údaj sloužit k veřejné kontrole těchto osob, jsou-li osobami veřejně činnými.

Rozsudek KS v Praze č. j. 54 A 95/2018- 57 – veřejnost hlavního líčení

- o poskytnutí rozsudku, jímž byl obžalovaný Mgr. R. K. zproštěn obžaloby, a to s uvedením jména a příjmení obžalovaného (bez dalších osobních údajů).
- právo na informace automaticky nezahrnuje právo na poskytnutí údajů identifikujících účastníky řízení, svědky nebo osoby poškozené, ale je třeba posuzovat legitimní zájem na tom, aby se staly součástí veřejné diskuse.
- Otázka, zda fyzická osoba, jíž se informace týká, je nebo není identifikovatelná, závisí vždy na okolnostech daného případu. ... **Nelze tedy ani toliko obecně konstatovat, že uvedení jména a příjmení v rozsudku vždy umožňuje určit konkrétní osobu. Vždy je třeba přihlídnout ke konkrétnímu popisu skutkových okolností,** které mohou spolu se jménem a příjmením umožnit svědka, poškozeného či třetí osobu identifikovat. Soud se ztotožňuje s žalobcem v tom směru, že samotné jméno a příjmení nemusí být samy o sobě dostatečné k identifikaci konkrétní osoby (subjektu osobních údajů) nebo k jejímu kontaktování.
- **zásada veřejnosti jednání není důvodem, pro který by mělo být upřednostněno právo na informace před právem na ochranu soukromí fyzických osob.** O tom ostatně svědčí i skutečnost, že veřejnost hlavního líčení může být ze zákonem stanovených důvodů, mimo jiné z důvodu důležitého zájmu svědků, vyloučena.

Aktuální judikát NSS:

Rozsudek NSS č. j. 2 As 88/2019

– 29 ze dne 27. 5. 2020

Rozsudek NSS č. j. 2 As 88/2019 – 29 ze dne 27. 5. 2020

- Spor Kristýny Bašné, MSc., Ph.D. s Kanceláří prezidenta republiky („KPR“)
- NSS zrušil rozsudek MS v Praze ze dne 7. 3. 2019, č. j. 11 A 125/2018 – 70

Žádost směřovala

- **k výši veškerých vyplacených finančních prostředků** (včetně osobního ohodnocení a příplatků, odměn, jiných příjmů a benefitů spojených s výkonem funkce),
- **ke zdůvodnění mimořádné odměny a počtu odpracovaných měsíců**

vedoucího Kanceláře prezidenta republiky, zástupce vedoucího Kanceláře – ředitele sekce a ředitelů sekce administrativní, sekce sekretariátu prezidenta republiky, odboru tiskového a tiskového mluvčího prezidenta republiky, zahraničního odboru a odboru legislativy a práva,

to vše za kalendářní roky 2016 a 2017

ve struktuře „pozice – sekce – plat – odměny – jiné funkční požitky – zdůvodnění mimořádné odměny – počet odpracovaných měsíců“.

Rozsudek NSS č. j. 2 As 88/2019 – 33 – vztah k platovému nálezu

- První příklad komplexního výkladu platového nálezu ÚS Nejvyšším správním soudem
- *NSS „nevnímá rozsudek rozšířeného senátu a následný nálezn Ústavního soudu jako rozhodnutí zcela protikladná.*
- *Nejvyšší správní soud ... platový nález ve své nejnovější judikatuře respektuje a po povinných subjektech (na rozdíl od své dřívější rozhodovací praxe) požaduje, aby v každém jednotlivém případě individuálně prováděly Ústavním soudem nastíněný modifikovaný test proporcionality a skrze něj poměřovaly dvě proti sobě v kolizi stojící základní práva garantovaná Listinou.*
- *Zároveň však Nejvyšší správní soud nemůže přehlédnout, že Ústavní soud v platovém nálezu pouze obecně předestřel čtyři podmínky ...“*

Rozsudek NSS č. j. 2 As 88/2019 – 33 - veřejný zájem na poskytnutí informace

- [25] Prvním kritériem k posuzování v rámci daného testu proporcionality jsou spolu vzájemně související podmínky týkající se otázky veřejného zájmu [tj. 1) aby účelem vyžádání informace bylo přispět k diskusi o věcech veřejného zájmu a 2) aby se tato informace sama týkala veřejného zájmu].
- Nejvyšší správní soud předně obecně konstatuje, že **splnění podmínky druhé bude většinou znamenat i naplnění (i když tomu tak zdaleka nemusí být vždy) té první**; pouze pokud se požadovaná informace týká veřejného zájmu, pak může být žadatelem vyžadována za účelem přispět s ní právě k diskusi o věcech veřejného zájmu.
- Zároveň však **také obráceně** platí, že pokud se požadovaná informace **týká veřejného zájmu** a žadatel plausibilně tvrdí, že s ní hodlá nějakým způsobem přispět k veřejné diskusi (získanou informaci chce např. zveřejnit třetím osobám k dalšímu posouzení, komentování či statistickému porovnání s jinými relevantními informacemi, nebo ji hodlá sám analyzovat a vzešlé výstupy sdělit veřejnosti), bude většinou (tj. ne nezbytně vždy) splněna také podmínka **účelu vyžádání informace**.
- **Posouzení povahy samotné informace a toho, k čemu má být využita, zpravidla bude třeba provádět společně** a uvážit, zda žadatel s touto informací hodlá přispět k veřejné diskusi a nedomáhá se jí například pouze ze soukromých důvodů, aby tak poškodil či diskreditoval dotčenou osobu nebo si s ní skrze zneužití tohoto práva vyřizoval vlastní spory osobního charakteru (podmínka první).
- **Není již však na místě zkoumat, natož chtít po žadateli, aby sám prokázal, zda poskytnutá informace skutečně následně vzbudí žadatelem avizovanou veřejnou diskusi; relevantní pouze je, zda ji žadatel v podobě k tomu podle běžných zkušeností způsobilé hodlá veřejnosti k diskusi předložit a tím i potenciálně umožnit.**

Rozsudek NSS č. j. 2 As 88/2019 – 33 - veřejný zájem na poskytnutí informace – pokr.

- K existenci **veřejného zájmu na poskytování informací** o příjemcích veřejných prostředků pak Nejvyšší správní soud považuje za **stále relevantní a nezpochybněné své dříve k této otázce formulované argumenty** (srov. rozsudek rozšířeného senátu NSS ze dne 22. 10. 2014, č. j. 8 As 55/2012 – 62, zejm. body 66 až 71):
- „[66] *Je notoriitou, že moderní stát hospodaří s velkým množstvím peněz a že veřejnými rozpočty v podmínkách vyspělých států Evropy, k nimž náleží i Česká republika, prochází téměř polovina hrubého domácího produktu.*
- *Tyto prostředky jsou přerozdělovány a vydávány na nejrůznější účely, od důchodů a jiných sociálních výdajů přes veřejné zakázky, nejrůznější dotace a subvence až po platy zaměstnanců veřejného sektoru a provozní výdaje.*
- **Veřejný zájem na tom, aby přerozdělované prostředky byly vynakládány v souladu s účelem, na který byly určeny, je za této situace značný a stejně tak je mimořádně složité toho dosáhnout vzhledem k rozsahu a komplikovanosti procedur, kterými je přerozdělování uskutečňováno.** Vedle kontroly prostřednictvím k tomu určených orgánů veřejné moci se proto nabízí i přímá kontrola jednotlivci na základě jejich zájmu o nejrůznější otázky spojené s fungováním veřejné moci. Hlavní smysl a účel § 8b zákona o svobodném přístupu k informacím je tedy dát procesní prostředek k tomu, aby se každý jednotlivec mohl v míře, v jaké se pro to rozhodne, podílet na kontrole hospodaření veřejné moci tím, že se informuje, jakým způsobem vynakládá veřejná moc prostředky v oblasti, která tazatele zajímá.

Rozsudek NSS č. j. 2 As 88/2019 – 33 - veřejný zájem na poskytnutí informace – pokr.

- *V případě žádosti o poskytnutí informace o platových poměrech zcela „běžné“ úřední osoby bez jakýchkoli řídicích pravomocí (referenta obecního či krajského úřadu, ale i ústředního orgánu státní správy nebo jiných veřejných institucí) je nezbytné, aby žadatel v žádosti uvedl rozumné důvody, pro něž by měl právě v dané konkrétní situaci existovat veřejný zájem na vyhovění jeho žádosti.*
- *Po žadateli o informace však jako podmínku jejich sdělení nelze požadovat osvědčení veřejného zájmu způsobem, který je nepřiměřený (až diskvalifikační) vzhledem k možnostem běžného jednotlivce v prostředí moderního státu a společnosti získat si „předem“ dostatečně silný vhled do otázky, o níž se v souvislosti se svou žádostí zajímá; to by naopak bylo neproporcionální oslabení jeho práva na informace.*
- *Požadavek na „sílu důvodů“ existence veřejného zájmu na poskytnutí informace postupně klesá se zvyšujícím se postavením dotčených osob v rámci veřejné sféry, neboť čím větší kompetence (ať už v organizaci a metodickém vedení podřízených, v hospodaření s veřejnými finančními prostředky či v čemkoli jiném) tato osoba má, tím přirozenější a zjevnější je bez konkrétního zdůvodnění veřejný zájem na její kontrole.*

Rozsudek NSS č. j. 2 As 88/2019 – 33 - Povaha žadatele o informace

- [30] Nejvyšší správní soud předně konstatuje, že požadavek specifické povahy žadatele o informaci (třetí podmínka) zásadně souvisí s výše posuzovaným kritériem veřejného zájmu; úkoly či poslání dozoru veřejnosti vykonává či tzv. „společenským hlídacím psem“ je totiž v kontextu nyní projednávaného případu ten, kdo se zajímá o informace týkající se veřejného zájmu (druhá podmínka) a svou činností spočívající ve vyžadování těchto informací za účelem kvalifikované s nimi přispět k veřejné diskusi (první podmínka) naplňuje veřejný zájem na transparentnosti veřejné sféry.
- Jak ostatně naznačil sám Ústavní soud rekapitulací závěrů ESLP, nemusí se v případě tzv. „společenského hlídacího psa“ zdaleka jednat pouze o profesionální novináře, nýbrž také o neziskové organizace či spolky věnující se otázkám transparentnosti, hospodaření a odměňování v rámci veřejné správy nebo tuto roli mohou naplňovat i jednotlivci (např. nejrůznější političtí aktivisté, blogeři či jinak se o veřejné záležitosti zajímající lidé), kteří relativně koncentrovaně (ať už v dlouhodobějším časovém horizontu nebo v širším záběru „hlídaných“ povinných subjektů) do veřejného prostoru jakýmkoli kvalifikovaným způsobem vnášejí informace či názory ohledně fungování veřejného života, díky čemuž o nich může být zahájena a vedena diskuse, případně se s nimi širší veřejnost alespoň může seznámit.
- Podmínkou pro naplnění role tzv. „společenského hlídacího psa“ tedy je, aby si žadatel jemu dříve poskytnuté informace (zde o příjemcích veřejných prostředků) nenechával výlučně pro sebe a svou vlastní soukromou potřebu, nýbrž s nimi veřejně „pracoval“ (typicky s nimi seznamoval veřejnost, komentoval je apod.).
- Prezentování těchto informací veřejnosti by na jednu stranu nemělo být zcela nahodilé, naprosto nesystematické a výhradně sporadické.
- Zároveň je však třeba zdůraznit, že nelze trvat na tom, aby žadatel takto získané informace nutně sám přímo explicitně hodnotil, analyzoval či metodologicky dále zpracovával; jejich pouhé zveřejňování, zvláště má-li systematictější povahu, je samo o sobě pro veřejnost přidanou hodnotou. Již jen tato činnost (způsob nakládání s poskytnutou informací) naplňuje dikci Ústavním soudem citovaného rozhodnutí ESLP, neboť tím žadatel vykonává „svoji nepostradatelnou roli veřejného „hlídacího psa“ (spočívající) v rozšiřování informací o věcech veřejného zájmu“, což má „významný dopad na řádné fungování demokratické společnosti.“

Rozsudek NSS č. j. 2 As 88/2019 – 33 – zveřejnění na webu žadatele nebrání poskytnutí informací

- [36] Nejvyšší správní soud nemůže aprobovat ani názor městského soudu, že stěžovatelkou zamýšlené zpřístupnění jí poskytnutých informací na webových stránkách je neoprávněným zásahem do soukromí dotčených osob.
- Předně je třeba uvést, že informace (o platech příjemců veřejných prostředků) jsou obecně žadateli poskytnuty pouze a právě tehdy, pokud zájem na jejich zveřejnění převáží nad zájmem na ochranu soukromí dotčených osob; právě k tomuto poměrování slouží Ústavním soudem požadovaný test proporcionality.
- **Aby vůbec k jejich zveřejnění (byť nejprve konkrétní osobě) došlo, musí žadatel danou informaci požadovat mimo jiné za účelem přispění s ní k veřejné diskusi; naplnění této podmínky přitom nutně vyžaduje následné uveřejnění získané informace, neboť jedině tak o jejím obsahu může veřejnost případnou diskusi zahájit.**
- Lze proto za relevantní označit řečnickou otázku stěžovatelky, **jak jinak by mohla plnit roli tzv. „společenského hlídačského psa“**, pokud by si požadované informace měla (z důvodu městským soudem akcentované ochrany soukromí dotčených osob) nechávat pouze pro sebe a neinformovat o nich veřejnost.
- Z logiky odůvodnění napadeného rozsudku vyplývá absurdní závěr, že zveřejňování poskytnutých informací veřejnosti je sice na jednu stranu nezbytné pro naplnění podmínky specifické povahy žadatele a účelu vyžádání informací, ovšem zároveň se stává diskvalifikačním důvodem s ohledem na nadměrný zásah do soukromé sféry dotčených osob.

Relevance postavení zaměstnance

Rozsudek MS v Praze č. j. 14 A 5/2017 – 40 – plat běžného úředníka

Žaloba směřovala proti rozhodnutí, **kterým byla odmítnuta žádost žalobce o poskytnutí informace o výši platu a odměn v určitém období zaměstnanci Ministerstva kultury.**

Státní zaměstnanec, o jehož příjmu žalobce požadoval informace, je osobou, která **není v postavení nadřízeného** a nepodílí se tedy nijak na činnosti žalovaného z hlediska řídicích pravomocí, a dále že v daném případě žalobce nijak neprokázal, za jakým účelem tyto informace požaduje a z jakých důvodů tyto informace potřebuje pro kontrolu nakládání s rozpočtovými prostředky.

Ministr kultury pak nepochybil, jestliže s tímto závěrem vyslovil v napadeném rozhodnutí souhlas a neshledal důvod ke změně či zrušení prvostupňového rozhodnutí.

Rozsudek MS v Praze č. j. 10 A 44/2018 – 70 – DoPP a výše odměn poradce starostky

- žalovaná **Městská část Praha 12 opakovaně, a to celkem desetkrát, žádost v části odmítla**, přičemž devětkrát bylo její odmítavé rozhodnutí k odvolání žalobkyně zrušeno Magistrátem hlavního města Prahy
- **zda se požadovaná informace týká veřejného zájmu**, resp. zda je účelem vyžádání informace **příspěť k diskusi o věcech veřejného zájmu** - osoba zúčastněná na řízení působila v rozhodném období fakticky v roli poradce nové starostky, tj. vrcholného exekutivního orgánu žalované, angažovaného žalovanou na dohodu uzavřenou mimo (standardní) pracovní poměr na činnosti, které se – **podle obecného popisu v dohodě o provedení práce a výkazu práce – nepochybně musely do značné části překrývat s kompetencí a erudicí standardního zaměstnaneckého aparátu úřadu žalované.**
- Jak žalovaná, tak příjemce odměny však musí být s to **přijmout veřejnou diskusi o legitimitě takového výdaje v rámci prevence či potírání projevů korupce či nepotismu** ve veřejném sektoru. Nezbytnou podmínkou počátku takové diskuse ovšem je dostupnost relevantní a dostatečně určité informace o tomto výdaji

**Zveřejňování informací jejich
poskytovatelem podle § 5 odst. 3**

§ 5 odst. 3 – zveřejnění informace poskytnuté na žádost

Zveřejnění poskytnuté informace podle § 5 odst. 3 v naprosté většině případů nic nebrání.

(výklad Odboru veřejné správy, dozoru a kontroly Ministerstva vnitra č. j. MV-138779-7/ODK-2017 zveřejněným v Metodickém doporučení k poskytování informací o platech a odměnách podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím).

Kauza Chrudim - rozsudek NSS č. j. 9 As 242/2019 – 47 z 8. 11. 2019

- Žaloba proti nezákonnému zásahu MěÚ Chrudim zveřejňováním jeho osobních údajů na oficiální webové stránce města Chrudim: www.chrudim.eu. - akademického titulu, jména, příjmení a uvedení města v podobě „Ing. M. J., Praha“ **v rozhodnutí o odmítnutí žádosti o informace**
- **o zákaz pokračovat ve zveřejňování uvedených osobních údajů** popsáním způsobem, popřípadě **vy slovení, že uvedené zveřejňování bylo nezákonným zásahem.**

NSS:

- ... žalovaný legitimně odůvodnil snahou informovat veřejnost o typech žádostí o informace, které budou odmítány. Takový extenzivní výklad § 5 odst. 3 zákona o svobodném přístupu k informacím tedy není svévolný, naopak naplňuje smysl zákona.
- Jakmile je pak rozhodnutí zveřejňováno, je úplná či částečná anonymizace odůvodněna právě tehdy, pokud by jinak došlo k neodůvodněnému a nepřípustnému zveřejnění osobních údajů.
- **Stěžovatel zde byl uveden pouze uvedením jména, příjmení a hlavního města Prahy, s nímž je blíže neurčeným způsobem spojen, aniž by bylo zjevné, zda jde o místo trvalého pobytu, doručovací adresu, či třeba místo narození.**
- **Takové údaje samy o sobě neumožňují jasnou identifikaci** osoby stěžovatele, ostatně jde o jméno zcela běžné. Žalovaný v doplnění vyjádření k žalobě uváděl, že v agendovém informačním systému evidence obyvatel bylo k 29. 3. 2019 vedeno 48 osob s tímto jménem a příjmením, z čehož čtyři si jako nepovinný údaj nechaly do občanského průkazu zapsat i titul Ing.
- Stěžovatel zde zároveň **vystupoval jako „svého druhu profesionál“**, takže pokud argumentuje informačním sebeurčením a ochranou soukromí, je třeba připomenout, že **podávání žádostí o informace v pozici zmocněnce je zjevně součástí jeho profesního života**, nikoli života soukromého, v němž by bylo třeba respektovat jeho soukromí a informační sebeurčení a osobní údaje.

(rozsudek úspěšně prošel ústavněprávním přezkumem - IV. ÚS 68/20-1)

Dobrovolné zveřejnění
osobních údajů
§ 5 odst. 7 SvInf

Možnost dobrovolného zveřejnění základních osobních údajů o poskytnutí veřejných prostředků (5 odst. 7)

- **Nutné provádění testu proporcionality!**
- Zveřejněním informace na internetu dojde k **poměrně významné intervenci** do práv dotčených osob (samozřejmě pokud tyto osoby nevyslovily se zveřejněním informace souhlas, resp. nejde-li o informace veřejně dostupné, všeobecně známé atp.).

Rozsudek KS Brno č. j. 29 A 106/2019-24

- **Městský úřad Pohořelice žalován** na ochranu před nezákonným zásahem spočívajícím ve zveřejnění osobních údajů žalobce na webových stránkách obce
- I. Zásah spočívající **ve zveřejnění osobních údajů žalobce na webových stránkách obce dostupných na <http://pohorelice.cz>, a to konkrétně jména a příjmení žalobce, data narození žalobce, adresy trvalého pobytu žalobce v rámci poskytnutí informací ze dne 20. 2. 2019 byl nezákonný.**
- Žalovaný při zveřejnění nerespektoval zmíněnou zásadu integrity a důvěrnosti a nepřijal taková opatření, která by dostatečným způsobem zabezpečila osobní údaje žalobce (konkrétně **jméno a příjmení žalobce, datum narození a adresa trvalého pobytu žalobce**) a ochránila je před případným „neoprávněným či protiprávním zpracováním“.
- Žalovaným provedená anonymizace totiž za takové opatření zdaleka považovat nelze, neboť, jak zdůrazňuje žalobce (a žalovaný s tímto tvrzením souhlasí, jak vyplývá i z jeho následného postupu), bylo poměrně snadným způsobem možné tuto **anonymizaci obejít** a tedy osobní údaje žalobce získat a seznámit se s nimi.

Městský soud v Praze ze dne 14. 9. 2017. č. j. 6A

3/2014 – 43 (Kravaře)

- žalobce v souvislosti se zpracováním osobních údajů osob podezřelých ze spáchání přestupku, jako správce osobních údajů zveřejnil prostřednictvím svých webových stránek umístěných na internetové adrese www.new.kravarecl.cz oznámení přestupku obsahující osobní údaje xxxxxxxxxxxx, a to v rozsahu jméno, příjmení, obec, ve které má bydliště, a informace o údajném spáchání přestupku spolu s popisem skutku,
- a dále zveřejnil oznámení přestupku, které obsahovalo osobní údaje xxxxxxxxxxxx, a to v rozsahu jméno, příjmení, obec, ve které má bydliště, a informace o údajném spáchání přestupku spolu s popisem skutku,
- čímž porušil povinnost stanovenou v § 5 odst. 1 písm. f) zákona o ochraně osobních údajů, tedy povinnost zpracovávat osobní údaje pouze v souladu s účelem, k němuž byly shromážděny a k jinému účelu jen v mezích ustanovení § 3 odst. 6 tohoto zákona, nebo pokud k tomu dal subjekt údajů předem souhlas.
- Žalobce tvrdil, že provedl anonymizaci – znečitelnil el. začerněním datum a místo narození, adresu a č. OP.
- Podle žalobce nelze podle jména, příjmení a názvu obce s 1.000 obyvateli fyzické osoby identifikovat.
- MS: V daném případě se soud s žalovaným ztotožňuje, že uveřejnění těchto údajů bylo v rozporu s právem, přičemž se sice nejednalo o úplné údaje, které danou fyzickou osobu mohou identifikovat, vzhledem k okolnostem případu (velikost obce, jméno a příjmení, popis skutku) však uvedení těchto údajů je osobním údajem, neboť lze vysledovat, o jakou konkrétní osobu v dané obci se jedná.

Rozsudek KS v HK č. j. 30 A 31/2019 – 99 – nezákonnost zveřejnění OÚ žadatele

- **Zásah žalovaného vůči žalobci spočívající ve zveřejnění osobních údajů žalobce na webových stránkách žalovaného, a to konkrétně jména a příjmení, data narození, adresy trvalého pobytu v záznamu o postupu při poskytování informací na žádost žalobce o informace ze dne 10. 3. 2016 byl nezákonný.**
- **Osobní údaje musejí být shromažďovány pro stanovené účely, výslovně vyjádřené a legitimní a nesmějí být dále zpracovávány způsobem neslučitelným s těmito účely. Současně osobní údaje nesmějí být zpracovávány pro (sekundární) účely neslučitelné s primárním účelem, přičemž slučitelnost je třeba vnímat úzce coby „přímou souvislost“ s původním účelem.**
- **Žalobce při podání žádostí o poskytnutí informací postupoval dle § 14 zákona o svobodném přístupu k informacím, dle jehož odstavce druhého uvedl své osobní údaje výhradně pro potřeby identifikace žadatele a vedení řízení o podané žádosti, přičemž tento účel byl plně zkonsumován již vyřízením žádosti.**
- **Jakékoliv další zpracování (zveřejňování) takto získaných osobních údajů zákon nepředpokládá a k dosažení popsaného účelu to není jakkoliv nezbytné.**

Rozsudek NSS č. j. 9 As 429/2018 - 35 – POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ ZE SOUDNÍCH ROZSUDKŮ

- Žaloba na ochranu před nezákonným zásahem spočívajícím ve zveřejňování osobních údajů v rozsudku KS HK – pobočky v Pardubicích ze dne 7. 12. 2016, č. j. 52 A 30/2016 - 115, na webu NSS.
- Rozsudek zveřejněný na webu žalovaného totiž na straně 6 odůvodnění obsahuje **žalobcovo jméno a příjmení v souvislosti s tvrzením, že žalobce je ředitelem společnosti FLEET Control, s.r.o., která vystupovala jako zmocněnec osoby obviněné ze spáchání přestupku a která poskytuje tzv. „pojištění proti pokutám“ na webové stránce www.nechcipokutu.cz;**
- dále uvedený **rozsudek obsahuje tvrzení, že žalobce sám také vystupuje v obdobných řízeních o přestupku jako obecný zmocněnec a že je manažerem různých projektů nabízejících tzv. „pojištění proti pokutám“ (např. Motoristická vzájemná pojišťovna a Řešíme pokuty, o. s.) a spolu se svým bratrem J. je dostatečně znám svým účelovým a obstrukčním jednáním.**
- Žalobce proto požadoval, aby krajský soud žalovanému uložil **zákaz pokračovat ve zveřejňování jeho osobních údajů; v případě, že žalovaný od tohoto jednání upustí, domáhal se žalobce toho, aby krajský soud deklaroval, že zveřejňování žalobcových osobních údajů žalovaným bylo nezákonné.**

Pokr.: rozsudek NSS č. j. 9 As 429/2018 - 35

- Jednání soudů ve správním soudnictví jsou **zásadně veřejná a rozsudek je vždy vyhlášen veřejně.**
- **Informace, jejichž zveřejnění nyní žalobci vadilo, pod žádnou výlukou z veřejnosti nespádají.**
- Všeobecná možnost seznámení se se skutkovými detaily věci projednávané soudem, včetně pohledu soudu na aktivity předcházející jeho rozhodování, jež souvisejí se způsobem procesní obrany toho, kdo řízení vyvolal, je především důsledkem zásady veřejnosti rozhodování soudů.
- Je-li soudnictví vystavěno na zásadě veřejnosti, pak účastníci řízení, kteří se na soudy obracejí, včetně zmocněnců v řízeních před soudy a v předcházejících správních řízeních, **opouštějí v důsledku svých vlastních aktivit svůj soukromý prostor, a jejich právo na soukromí je tedy nutně a legitimně limitováno právě zásadou veřejnosti jednání soudu.**
- **Navíc zveřejněný rozsudek pojednává výlučně o profesních aktivitách žalobce, které sám žalobce veřejně prezentuje.**
- **Je to tedy právě žalobce, kdo do veřejného prostoru sám vstupuje** svými profesními aktivitami, a zveřejněná součást odůvodnění rozsudku tyto jeho aktivity v žádném ohledu nepřesahuje; o ničem jiném než o nich se ve vztahu k žalobci zveřejněné odůvodnění rozsudku nezmiňuje. Na žalobce a na jeho oborově známé aktivity je třeba nahlížet jako na profesní aktivity jakékoli jiné známé osoby, jejíž údaje v souvislosti s nimi nepodléhají nutné anonymizaci. Postup žalovaného tedy žádný znak nezákonnosti nevykazoval.

Pokr.: rozsudek NSS č. j. 9 As 429/2018 - 35

- Ani ochrana osobních údajů ovšem není samoučelná, ale je odůvodněna právě snahou o ochranu práva na soukromí (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 5. 2006, č. j. 3 As 21/2005 - 105, publ. pod č. 927/2006 Sb. NSS), do něž **nemůže z povahy věci zasáhnout zveřejnění údajů, které systematicky zveřejňuje sám jejich nositel.**
- Smyslem anonymizace je tedy ochránit soukromí, informační sebeurčení a osobní údaje těch aktérů, kteří v soudním řízení a poté v soudním rozhodnutí vystupují jako **soukromé osoby, ať už jako účastníci, svědci či v podobném postavení.**
- Jejich soukromí je prolomeno pouze při samotném veřejném vyhlášení rozsudku, jak striktně požaduje čl. 96 odst. 2 Ústavy, následně už je však jejich soukromí chráněno právě anonymizací.
- **Z těchto zjištění krajského soudu jasně plyne, že stěžovatel skutečně vystupoval v daném řízení jako osoba, která tuto činnost provádí systematicky a čerpá z ní prospěch. Zároveň ale nechce nést odpovědnost, která je s takovou činností spojena v případě skutečných profesionálů, tedy typicky advokátů. Nyní posuzovanou kasační stížností se tak stěžovatel fakticky domáhá toho, aby mohl tuto činnost nadále systematicky vykonávat, aby z ní mohl čerpat finanční a jiný prospěch, aby ji mohl veřejně inzerovat, aby se mohl chlubit svými úspěchy, ale zároveň aby se mohl stáhnout zpět do svého soukromí a dovolávat se ochrany osobních údajů, pokud se při této činnosti dopustí něčeho, co si nepřeje zveřejňovat. Taková snaha ovšem není a nemá být pokryta ochranou soukromí, informačního sebeurčení a osobních údajů.**

ROZSUDEK NSS č. j. 6 As 168/2018-25 ze dne 20. 12. 2018 -
Anonymizace osobních údajů poškozeného a svědků v
trestním rozsudku

Právní věta:

*I. Jméno a příjmení poškozeného a svědků v kopii trestního rozsudku jsou s ohledem na jejich spojení s dalšími údaji uváděnými v odůvodnění rozsudku, které blíže charakterizují identitu těchto osob, **osobními údaji** ve smyslu § 4 písm. a) zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů.*

*II. **Anonymizace osobních údajů poškozeného a svědků ve zveřejněném textu trestního rozsudku má proto oporu v ustanovení § 8a zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.** Poskytnutí kopie trestního rozsudku podle tohoto zákona včetně jmen a příjmení fyzických osob vystupujících v postavení poškozeného či svědka v trestním řízení lze připustit pouze tehdy, pokud zveřejnění těchto údajů sleduje legitimní veřejný zájem, který převáží nad ochranou osobních údajů.*

PRÁVO NA INFORMACE ZASTUPITELŮ
PODLE § 82 ZÁKONA O OBCÍCH, vs.
OCHRANA OS. ÚDAJŮ DĚTÍ

ROZSUDEK MS v Praze ze dne 11. 3. 2019 č. j. 14 A 89/2017-47

(7-8/2019 Sbírky rozhodnutí NSS)

- Právní věta: *„Ochrana soukromí dětí (ve formě zneprístupnění jména útočníků i jména oběti šikany) převáží nad právem zastupitelů obce být informován o záležitostech šikany ve škole zřízené danou obcí.“*
- Tento posudek nazvaný "Výstupy psychologické intervence" (dále též "posudek") byl následně zaslán starostce žalobce.
- V tomto posudku byl **popsán průběh šikany** a bylo konstatováno, že bylo prokázáno počáteční stadium šikany a nepěkného chování (opakované nadávky, naschvály, drobné vydírání a provokování, nedovolené manipulování s jeho osobními věcmi, zesměšňování a vyčleňování) vůči jednomu z chlapců 4. třídy ze strany jeho 4 spolužáků.
- Posudek byl uvozen tučně zvýrazněným sdělením: *"Důležité upozornění: Zpráva včetně příloh je určena pouze Zastupitelstvu města Moravský Beroun. Obsahuje důvěrné a citlivé informace o žácích. Není vhodné ji předkládat veřejnosti či médiím. Prosíme o respektování těchto skutečností."*

ROZSUDEK MS v Praze ze dne 11. 3. 2019 č. j. 14 A 89/2017-47 – pokr.

- Žalobce jako správce osobních údajů nepřijal dostatečná opatření k tomu, aby zamezil neoprávněnému přístupu k osobním údajům žáků týkajících se šikany, která se odehrála na základní škole (a to v rozsahu jméno, příjmení, informace o navštěvované škole a školním ročníku a o průběhu šikanózního jednání), **obsaženým v podkladech, které byly zpřístupněny zastupitelům pro jednání zastupitelstva města.**
- K rozkladu žalobce předsedkyně žalovaného prvostupňové rozhodnutí potvrdila. V odůvodnění konstatovala, že **právo na informace dle § 82 písm. c) zákona o obcích je limitováno záležitostmi, které náleží do výkonu funkce zastupitelů. Řešení stížností na šikanu spadá do vyhrazené působnosti rady.**
- **Pokud je tedy věc předložena zastupitelstvu pouze "pro informaci", jak se v tomto případě stalo, je třeba omezit rozsah osobních údajů na ten, který je nezbytně nutný k projednání věci. K projednání na zastupitelstvu obce přitom nepochybně není potřeba vědomost tak detailních informací, jako jsou osobní údaje žáků, kterých se šikana přímo týká.**
- V tomto smyslu je také formulováno i stanovisko Ministerstva vnitra č. 1/2016, jehož se žalobce dovolával, které ovšem nemá povahu obecně závazného předpisu a také se z velké části zabývá problematikou nesouvisející s tímto případem.

Pokr.: Posouzení žaloby Městským soudem v Praze

- [34] V hodnocené věci bylo (prostřednictvím zveřejnění jejich identifikace) narušeno soukromí žáků 4. třídy, tj. nezletilých dětí, které požívají zvýšené ochrany svého soukromí. Ústavní soud v tomto ohledu zdůrazňuje, že **ochrana soukromí a důstojnosti je ve zvýšené míře dána právě při informování o nezletilých dětech či obdobně zranitelných osobách, z čehož vyplývá, že obecné soudy i ostatní orgány veřejné moci (včetně Úřadu pro ochranu osobních údajů) jsou povinny právě těmito informacím věnovat zvýšenou pozornost** oproti ostatním osobním údajům a poskytnout jim mnohem důraznější ochranu (viz náleze ze dne 20. 12. 2016, sp. zn. Pl. ÚS 3/14, č. 73/2017 Sb.).
- [35] Uvedené **platí obzvláště tehdy, pokud jsou zveřejňovány informace z velmi citlivé oblasti, jíž šikana bezesporu je.** Ta je v první řadě velmi citlivě a negativně vnímána jejími oběťmi, ale rovněž její pachatelé mohou její příčiny i důsledky vnímat s ohledem na svůj věk omezeně, ...
- [37] Soud pak znovu zdůrazňuje zásadní skutečnost, že ve zveřejněném posudku **nebyla zmíněna pouze jména útočníků, nýbrž též jméno šikanovaného.** Jeho identita by však vždy měla být chráněna v maximální míře, neboť jako nezletilá oběť nevhodného chování ze strany spolužáků požívá nejvyšší ochrany soukromí.

Poskytování OÚ veřejnými institucemi

Musí základní osobní údaje o osobách, jimž byly poskytnuty veřejné příspěvky, poskytovat i veřejné instituce?

- Je v jejich případě naplněn **znak hospodaření s veřejnými prostředky**? Patrně ANO. **BYŤ nejsou součástí rozpočtu obce, kraje či státu.**
- **Nutno vyjít z účelu zákona** o svobodném přístupu k informacím, jímž je dohled nad transparentností a efektivností hospodaření s veřejnými prostředky.

Rozsah poskytovaných informací:

- není možno poskytovat os. údaje o žácích, pacientech apod.

Právní titul poskytování informací o vynakládání veř. prostředků veřejných institucí NA ŽÁDOST

- Právním titulem bude nejspíše „zpracování nezbytné pro splnění **právní povinnosti, která se na správce vztahuje**“ dle čl. 6 písm. c) GDPR.
- Touto právní povinností bude ustanovení § 8b zák. o svobodném přístupu k informacím.

Povinnosti povinného subjektu vůči
dotčeným osobám – subjektům
údajů

NSS 1 As 189/2014-50 (3185/2015 Sb. NSS)

- **povinnost vyrozumět** podle § 4 odst. 3 spr. řádu osobu, která by mohla být poskytnutím informace dotčena, a
- umožnit jí se k žádosti **vyjádřit** (může být totiž dotčena ve svém právu na informační sebeurčení)
- **jsou-li její osobní údaje poskytnuty, může se bránit zásahovou žalobou u správního soudu**
- **rovněž rozhodnutí o odmítnutí žádosti o informace musí být oznámeno dotčeným osobám, které se stávají účastníky řízení**
- **názorem dotčených osob na poskytnutí informace však povinný subjekt není vázán, neboť jemu přísluší hájit veřejný zájem, nikoli soukromý zájem dotčených osob**
- *více materiál Ministerstva vnitra „K dopadům aktuální judikatury Nejvyššího správního soudu k zákonu č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, na rozhodovací činnost Ministerstva vnitra jako nadřízeného orgánu krajů při poskytování informací ze samostatné působnosti (informování o platech a odměnách). 2. aktualizace na základě aplikačních zkušeností k 15. lednu 2015“*

Rozsudek MS v Praze č. j. 10 A 77/2019 – 87 ze dne 15.

7. 2020 – NUTNOST JEDNAT S DOTČENOU OSOBOU

- Kverulant.org o.p.s. vs. PSP ČR chtěl informace týkající se člena Rady ČTÚ
- Za situace, kdy ze správního spisu, který byl soudu žalovanou předložen, **nevyplývá, že by žalovaná s dotčenou osobou coby osobou, jež mohla být zasažena na svém právu na informační sebeurčení, jako s účastníkem řízení ve smyslu § 27 odst. 2 správního řádu skutečně jednala, nezbývá soudu, než s ohledem na výše uvedené judikatorní závěry konstatovat, že tato vada řízení je natolik podstatná, že sama o sobě mohla mít za následek nezákonnost.**
- Význam této vady vyniká především v souvislosti s tím, že žalovaná postavila odmítnutí žádosti na ochraně soukromí, projevů osobní povahy a osobních údajů dotčené osoby, přičemž z povahy věci je **tato osoba tím prvním, kdo může poskytnout právní titul pro další nakládání s údajnými důvěrnými informacemi osobní povahy, které se jí týkají. Její postoj k žádosti nemůže žalovaná nahrazovat vlastními domněnkami, které nemají žádnou oporu v obsahu správního spisu.**
- Soud pro úplnost podotýká, že **ani případné neudělení souhlasu ze strany dotčené osoby s poskytnutím informací požadovaných žádostí nezbavuje žalovanou povinnosti s přihlédnutím k vyjádření dotčené osoby posoudit důsledně a přezkoumatelným způsobem, zda existují zákonné důvody pro odmítnutí poskytnutí informace požadované žádostí, v posuzovaném případě zejména požadavky plynoucí z práva na ochranu soukromí a osobních údajů.**

Poskytování zvukových
a audiovizuálních záznamů
z jednání zastupitelstev
a dalších orgánů obcí a krajů

Osobní údaje v návrhu programu jednání zastupitelstva

- Smyslem zákonem uložené povinnosti informovat o programu zastupitelstva je dle ÚOOÚ informování **o činnosti** a záměrech obce, tj. **o věci**, která bude projednána, **nikoli o osobách**, kterých se věc může týkat.
- Ustanovení **§ 93 zákona č. 128/2000 Sb.** výslovně povinnost zveřejňovat informace o navrženém programu včetně osobních údajů těch, kterých se týkají projednávané věci, **nestanoví**.
- **Nezbytnost zpracování (zveřejnění) osobních údajů v návrhu programu jednání zastupitelstva tedy není dána.**

(stanovisko ÚOOÚ 11/2012)

Informování o záměru disponovat majetkem obce

§ 39 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb.

- **Povinnost zveřejnit záměr** obce disponovat nemovitým majetkem **nejméně 15 dnů před rozhodnutím** příslušného orgánu obce **na úřední desce obecního úřadu.**
- V situaci, kdy je již **ve fázi záměru** zřejmé, **komu** by měla být předmětná nemovitost prodána či pronajata, **vyvstává opět otázka zveřejnění osobních údajů tohoto zájemce** (jedná-li se o fyzickou osobu).
- Také v tomto případě je na místě **uvést buď pouze popis věci bez informací o konkrétní osobě, anebo uvést iniciály jména a příjmení a obce bydliště dotčené osoby.**

(stanovisko ÚOOÚ 11/2012)

Sdělení osobních údajů v průběhu jednání

- Veškeré informace (včetně osobních údajů) je samozřejmě možné prezentovat při samotném jednání zastupitelstva.
- Tento odlišný postup je dán tím, že **ve fázi zveřejnění** návrhu programu jednání dochází ke zpřístupnění všech informací **neomezenému okruhu osob** (zejména prostřednictvím internetu), tedy i osobám ve věci naprosto nezainteresovaným, zatímco
- **zveřejnění úplných informací o činnosti obce při jednání zastupitelstva je nezbytným předpokladem žádoucího veřejného výkonu veřejné správy a samosprávy.**

(stanovisko ÚOOÚ 11/2012)

Anonymizace usnesení a zápisu z rady zveřejněné na webu/ v obecním zpravodaji

- Při zpřístupnění zápisu nebo usnesení ze schůze rady obce "veřejným" způsobem, tedy na internetu, na úřední desce obecního úřadu, v obecním periodiku apod., je nutno **začernit (anonymizovat) osobní údaje, jako je u fyzických osob např. rodné číslo a bydliště, jméno a příjmení.**
- **U jména a příjmení bude záležet na velikosti obce a četnosti těchto jmen v dané obci - tj. možnosti identifikovat konkrétní osobu.**
- Doporučujeme však **výslovně uvést k takovému dokumentu zmínku, že jde o zkrácený, resp. anonymizovaný zápis či usnesení.**

(Metodické doporučení č. 12 MV z 26. 10. 2016)

Přímý přenos („stream“)

- Při přímém přenosu **nedochází vůbec ke zpracování osobních údajů.**
- GDPR se vztahuje výslovně pouze na „zpracování“ osobních údajů. Přímý přenos jím není.
- V tomto případě se tedy vůbec **GDPR neuplatní.**
- **Avšak nutno respektovat ochranu osobnosti dle NOZ**

Doporučený postup dle Fiala, O., Grepl, J., Lichnovský, O.: GDPR. Hmotné a procesní aspekty prakticky. 1. vydání. Praha, C. H. Beck, 2019, s. 60:

1. Zastupitelstvo se usnese na on-line přenosu.
2. V rozhodnutí uvede účel – informování občanů.
3. Do JŘ dát způsob a prostředky přenosu.
4. Informování každého, kdo na zastupitelstvo přichází (na webu, na místě samém, na pozvánce).

Pořizování záznamů pro soukromé účely

Rozsudek Městského soudu v Praze č. j. 8 A 316/2011 – 47:

*Jednání zastupitelstva obce je podle § 93 odst. 3 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), **veřejné**, což se týká všeho, co se v průběhu tohoto zasedání odehraje, tedy **včetně případných proslovů** či jiných **projevů soukromých osob**, tedy těch, které nejsou členy zastupitelstva obce a ani jinak nejsou spojeny s fungováním obecní samosprávy.*

Každý je oprávněn pořizovat** si pro své účely **zvukový záznam** zasedání zastupitelstva obce, a to včetně proslovů či jiných projevů soukromých osob, **neboť nemají charakter projevů osobní povahy.

*Pokud by i přesto některá ze soukromých osob měla za to, že pořizováním zvukového záznamu jejího vystoupení v rámci zasedání zastupitelstva obce jsou dotčena její osobnostní práva, může se ochrany těchto práv domáhat jen **cestou žaloby k soudu** ve věcech občanskoprávních, neboť řešení takového sporu náleží výhradně do působnosti a pravomoci soudu.*

Pořizování záznamů orgány veř. správy – kolize s ochranou projevů osobní povahy?

Rozsudek Městského soudu v Praze č. j. 8 A 316/2011-47

- povaha veřejného zasedání zastupitelstva obce ([§ 93 odst. 3 obecního zřízení](#)) vylučuje, aby projevy osob přítomných na zasedání bylo možné považovat za projevy osobní povahy.
- Snad by bylo možné za takové projevy považovat **jen některé zcela mimořádné situace**, např. náhlé zdravotní příhody přítomných osob, nicméně běžný průběh zasedání zastupitelstva obce projevy osobní povahy dle zmíněného rozsudku zahrnovat nebude.

Krajský soud v Hradci Králové č. j. 52 A 12/2012-27.

- I pokud by však záznamy z jednání zastupitelstev zahrnovaly projevy osobní povahy, je nutno přihlédnout k pravidlu [§ 88 odst. 2 obč. zák.](#) o **veřejném vystoupení ve veřejném zájmu**. S občanskoprávní ochranou osobnosti by tedy v zásadě nemělo zaznamenání průběhu jednání zastupitelstva či jiného veřejného zasedání (např. veřejného projednávání územního plánu) kolidovat.

Nutnost stanovit účel zpracování Informační povinnost

- Pokud si záznam pořizuje sám orgán samosprávy, musí především jako každý správce stanovit účel zpracování (*např. sepsání zápisu či informování veřejnosti na webu města*).
- V závislosti na určeném účelu se pak se záznamy dále zachází až do okamžiku jejich smazání.
- Dále příslušný orgán samosprávy **upozorní všechny přicházející** viditelnou formou na to, že je jednání zastupitelstva nahráváno a na všechna jejich s tím související práva.
- Rovněž předsedající pak **upozorní, nejlépe před každým vystoupením občana z řad veřejnosti, na to, že je záznam nahráván a jakým způsobem bude zveřejněn.**

Právní titul pro zveřejnění záznamů (příp. jejich poskytnutí na žádost)

- **U osob veřejně činných (úředníků):** právním titulem bude zpracování osobních údajů podle § 8a odst. 2 SvInf, podle kterého povinný subjekt poskytne osobní údaje o veřejně činné osobě, funkcionáři nebo zaměstnanci veřejné správy, které vypovídají o jeho veřejné nebo úřední činnosti nebo o jeho funkčním nebo pracovním zařazení.
- **U jiných osob** - právní titul „zpracování nezbytné pro splnění úkolu prováděného ve veřejném zájmu“, příp. i **souhlas** subjektu údajů.
- **Soukromá vyjádření** v určitých osobních záležitostech **nejsou poskytnutelná bez „vystříhání“ či „vypípání“** - zejm. osobní údaje o třetích (nepřítomných) osobách, o nichž osobní údaje zaznějí, bude patrně ve většině případů nutno anonymizovat (výjimku by snad mohly představovat informace o poskytnutí veřejných prostředků) a poskytnout pouze zbylou část záznamu (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu 7 As 20/2013-23 týkajícího se obce Radiměř).

Veřejnost neznamená neomezenou publicitu

(II. ÚS 2111/16)

- **Nemožnost technicky chránit příslušné údaje** či obstarat si souhlas eventuálně dotčených třetích osob **může vést k odmítnutí** obce poskytnout celý zvukový záznam nebo jeho část.
- **Veřejnost zasedání** zastupitelstev, jakkoli na nich má každý možnost přímé účasti, tudíž „**automaticky**“ **neopravňuje** ani k pořizování zvukových záznamů, ani k jejich následné ničím neomezené distribuci.
- Zásadní význam má **splnění informační povinnosti** obce, jež musí **před zahájením pořizování** vlastního zvukového nebo audiovizuálního záznamu **informovat** o této skutečnosti **včetně sdělení o účelu** pořízení záznamu, **další dispozici** s ním a o právu přítomných **žádat vysvětlení** nebo **nápravu** ve vztahu k zaznamenaným skutečnostem či způsobu jejich zpracování.

Zásah do práv jednotlivých subjektů údajů videonahrávkami ze zastupitelstev

- Čl. 6 odst. 1 písm. e) GDPR: politici, občané vystupující ve věcech veřejného zájmu.
- U třetích osob zmínění v diskuzi (zájemci o byt apod.): vyšší míra zásahu, vypíáavat
- Návštěvníci (veřejnost): nastavit kameru tak, aby šlo jen o zběžný záběr

Potěšil, L., Furek, A., Hejč, D., Chmelík, V., Rigel, F., Škop, J.
Zákon o obcích. Komentář. C. H. Beck, Praha, 2019, s. 488 – 503

- *„Informace odpovídající § 82 písm. c) musejí být členovi zastupitelstva obce poskytnuty v zásadě vždy bez omezení (včetně případných zaznamenaných osobních údajů a obchodního tajemství).*
- *Komplexní znalost těchto informací je totiž faktickou podmínkou, aby se zastupitel mohl účinně podílet (nebo alespoň potenciálně podílet) na konkrétním rozhodování zastupitelstva obce“*

Rozsudek NSS ze dne 25. 8. 2005, č. j. 6 As 40/2004 – 62, č. 711/2005 Sb. NSS

*„I. Neveřejnost schůze rady obce ani právo člena zastupitelstva obce nahlížet do zápisu ze schůze rady obce (§ 101 odst. 1 a 3 zákona č. 128/2000 Sb., obecního zřízení) **neomezují samy o sobě právo na informace** (čl. 17 odst. 1 Listiny základních práv a svobod) ohledně skutečností obsažených v takovém zápisu.*

*II. Povinný subjekt poskytující informace ze zápisu ze schůze rady obce jiné osobě než členu zastupitelstva obce **je povinen zajistit zákonem stanovenou ochranu práv a svobod jiných osob** způsoby předvídanými v § 12 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím; to ovšem neplatí, pokud občan obce požaduje informace z usnesení rady, k nimž má podle § 16 odst. 2 písm. e) zákona č. 128/2000 Sb., obecního zřízení, zaručen přímý přístup formou nahlédnutí a pořízení výpisů.“*

NSS 4 As 385/2019 – 55 (Město Počátky)

Rada obce pořizuje v souladu s § 101 odst. 3 zákona o obcích ze své schůze zápis, který podepisuje starosta spolu s místostarostou nebo jiným radním.

V zápise se vždy uvede počet přítomných členů rady obce, schválený pořad schůze rady obce, průběh a výsledek hlasování a přijatá usnesení. Zápis ze schůze rady obce musí být pořízen do 7 dnů od jejího konání.

O námitkách člena rady obce proti zápisu rozhodne nejbližší schůze rady obce. Zápis ze schůze rady obce musí být uložen u obecního úřadu k nahlédnutí členům zastupitelstva obce.

Zdejší soud si předně dovoluje poukázat na charakter požadované informace, kdy přisvědčil žalobkyni, že zápisy z rady města mohou být zpřístupněny na úřední desce městského úřadu (včetně elektronické podoby), což ostatně nevylučuje ani dikce § 101 zákona o obcích.

Pokud stěžovatel v napadeném rozhodnutí spojuje neveřejnost jednání rady obce s odmítnutím žádosti o informaci týkající se zápisu z jednání rady, Nejvyšší správní soud upozorňuje, že taková úvaha není na místě.

NSS 4 As 385/2019 – 55 (Město Počátky) – pokr.

- [31] Jelikož **byla žalobkyně v době žádosti o informace zastupitelkou města Počátky**, měla v souladu s § 82 písm. c) a § 101 odst. 3 zákona o obcích **právo na informace související s výkonem její funkce**, přičemž takovými informacemi se rozumí **též zápisy z usnesení rady obce**.
- [32] Nejvyšší správní soud uzavírá, že ačkoli žalobkyně podala žádost o informaci dle informačního zákona, měla nárok na tyto informace v plné tedy neanonymizované podobě. **Má-li totiž žadatel nárok podle zvláštního zákona na obsahově neomezený přístup k určité informaci, není důvod mu tento přístup omezovat jako jiným, neprivilegovaným žadatelům**, požádá-li o ně jen podle informačního zákona (srov. výše citovaný rozsudek NSS ze dne 25. 8. 2005, č. j. 6 As 40/2004 – 62, č. 711/2005 Sb. NSS).
- Krajský soud tak nepochybil, když uvedl, že žalobkyně **má nárok na požadované informace v plné a neanonymizované podobě**. Tím není dotčena povinnost takového žadatele zajistit ochranu osobních údajů obsažených v poskytnuté informaci podle zvláštních předpisů.

Údaje z neveřejných jednání

ROZSUDEK Městského soudu v Praze ze dne 20. 11. 2018 sp. zn./č. j.:
10 A 51/2016-53, 4/2019 Sb. NSS

Právní věta:

Neveřejnost jednání o věcech spadajících do působnosti mandátového a imunitního výboru (§ 45 odst. 2 zákona č. 90/1999 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny) není rovna zákazu zveřejňování informací, s nimiž tento výbor pracuje, či výstupů, které svou činností vytváří.

Povinný subjekt není při poskytování informací podle zákona č. 106/1995 Sb., o svobodném přístupu k informacím, omezen zákonem stanovenou neveřejností jednání svého orgánu, jemuž byla požadovaná informace určena.

Neveřejnost jednání je pouze nástrojem ochrany jeho průběhu, a není tedy důvodem, pro který by bylo možné požadovanou informaci bez dalšího neposkytnout, respektive žádost o její poskytnutí odmítnout.

Doba uchování záznamů z jednání zastupitelstev

Záznam pořízený za účelem informování veřejnosti:

- uchovávat *po dobu cca jednoho funkčního období zastupitelstva, tj. čtyř let, ale vzhledem k účelu, kterým je informování veřejnosti, lze akceptovat i dobu delší*

Záznam pořízený za účelem pořízení zápisu:

- *zlikvidovat osobní údaje, jakmile pomine účel jejich zpracování - tím je v daném případě pořízení zápisu*
- *jelikož proti zápisu může vznést člen zastupitelstva námitku, o které by se rozhodovalo na nejbližší schůzi zastupitelstva, je v zásadě možné uchovávat záznam až do tohoto okamžiku, neboť právě záznam může být podkladem pro rozhodnutí zastupitele o námitce zastupitele proti zápisu*

(viz Stanovisko č. 2/2013 ÚOOÚ)

Zákaz předčasné likvidace záznamů

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 3. 7. 2013, č. j. 7A 280/2011-77:

Úřad zvukový záznam zničil až po podání žádosti o informace. Takový postup lze nepochybně označit za nezákonný.

Byla-li tedy podána žádost o informace, lze jednoznačně doporučit, aby orgán veřejné správy se zničením záznamu **počkal minimálně do doby, než bude ukončen případný právní spor o to, zda informace má či nemá být poskytnuta.**

Pokud neexistuje možnost, že by byla informace obnovena, zakládá dokonce takový postup právo žadatele **na náhradu škody** vůči povinnému subjektu podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem.

Úhrada za anonymizaci

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 2. 2014, č. j. 7 As 20/2013-23

II. Povinný subjekt je povinen poskytnout informaci v plném rozsahu v anonymizované podobě, tedy bez chráněných osobních údajů. Pokud by poskytnutí informace bez chráněných osobních údajů nepředstavovalo pro povinný subjekt pouze jednoduchou operaci, lze od žadatele o poskytnutí informace žádat úhradu ve výši, která nesmí přesáhnout náklady spojené s pořízením kopie (§ 17 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím). V této souvislosti musí být pořízení kopie vykládáno jako pořízení kopie včetně provedení anonymizace.

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 18. 6. 2014 č. j. 8 A 53/2013-35:

Jestliže záznam obsahoval osobní údaje, měl povinný subjekt tyto údaje anonymizovat vhodným způsobem a takto upravený záznam pak žalobkyni poskytnout.

Pokud by musel na takovou anonymizaci vynaložit náklady, byl oprávněn žádat podle ust. § 17 zákona o svobodném přístupu k informacím od žalobkyně jejich úhradu, resp. dát žalobkyni k úvaze, zda za takových podmínek požadovaný audiozáznam stále chce nebo nikoliv. Jestliže povinný subjekt takto nepostupoval, zkrátil žalobkyni na jejích právech, vyplývajících ze zákona o svobodném přístupu k informacím.

NOVELA ZÁKONA

č. 106/1999 Sb.

zákonem č. 111/2019 Sb.

INFORMAČNÍ

PŘÍKAZ

Účel

- **rychlejší cesta žadatelů k informaci** (neexistuje-li žádný zákonný důvod pro její neposkytnutí)
- **eliminace tzv. procesního ping-pongu** mezi nadřízeným orgánem a povinným subjektem
- **exekuční vykonatelnost**
- **omezení případů, kdy se žadatel musí domáhat svého práva před soudy**

KDY?

- 1. při rozhodování o odvolání proti rozhodnutí povinného subjektu o odmítnutí žádosti**
- 2. v průběhu soudního řízení**
- 3. při „rozhodování“ o stížnosti na postup povinného subjektu při vyřizování žádosti o informace podle § 16a (stížnost proti úplné či částečné nečinnosti povinného subjektu a stížnost proti sdělené výši úhrady) a**
- 4. v souvislosti s přezkumným řízením Úřadu pro ochranu osobních údajů proti rozhodnutí nadřízeného orgánu (§ 16b)**

Informačním příkazem lze přikázat poskytnutí i jen části požadovaných informací!

INFORMAČNÍ PŘÍKAZ
V RÁMCI ODVOLACÍHO ŘÍZENÍ
(§ 16 odst. 4)

§ 16 [Odvolání]

*(4) Neshledá-li nadřízený orgán důvody pro odmítnutí žádosti, zruší rozhodnutí povinného subjektu o odmítnutí žádosti nebo jeho část a řízení v tomto rozsahu zastaví. Současně **rozhodnutím přikáže povinnému subjektu požadovanou informaci žadateli poskytnout ve lhůtě, která nesmí být delší než 15 dnů ode dne oznámení rozhodnutí o odvolání povinnému subjektu. Proti rozhodnutí nadřízeného orgánu podle věty první se nelze odvolat. Poskytnutí informace povinným subjektem lze **exekučně vykonat.*****

Postup nadřízeného orgánu

- **Pokud nadřízený orgán** při posuzování odvolání žadatele o informace **usoudí, že pro odmítnutí podané žádosti o informace nejsou žádné důvody**, pak věc nevrátí povinnému subjektu k dalšímu řízení, ale **sám rozhodne**.
- Příslušné řízení **zastaví a povinnému subjektu uloží, aby požadované informace žadateli poskytl**.
- Nadřízený orgán tudíž bude **přímo rozhodovat o tom, zda mají být požadované informace poskytnuty**, nebo nikoliv, a bude **odpovědný za komplexní posouzení příslušné žádosti a možnosti či nutnosti aplikovat některou z výjimek z povinnosti informace poskytnout**, nejen těch, kterých se povinný subjekt dovolává.
- **Povinný subjekt pak proti informačnímu příkazu v zásadě nemá obrany: opravný prostředek je vyloučen přímo ze zákona.**

Vykonatelnost

Informační příkaz je **exekčním titulem**.

Podle § 20 odst. 4 se pro vykonatelnost příkazu poskytnout informace použijí ustanovení spr. řádu (§ 103 a násl.).

Povinným bude:

- buď přímo **povinný subjekt**, má-li způsobilost být účastníkem exekčního řízení (např. obec či kraj při poskytování informací ze samostatné působnosti), nebo
- **právnícká osoba, již je povinný subjekt součástí** – orgánem (např. Česká republika, je-li povinným subjektem určité ministerstvo, **nebo**
- **obec či kraj**, je-li povinným subjektem její orgán při poskytování informací z přenesené působnosti).

Povinnost poskytnout požadovanou informaci jako povinnost **nepeněžitěho plnění** bude zřejmě nejčastěji vymáhána ukládáním **donucovacích pokut** (§ 129 spr. řádu).

INFORMAČNÍ PŘÍKAZ
V RÁMCI SOUDNÍHO PŘEZKUMU
(§ 16 odst. 5)

*Při soudním přezkumu rozhodnutí o odvolání na základě žaloby podle zvláštního právního předpisu soud přezkoumá, zda jsou dány důvody pro odmítnutí žádosti. **Nejsou-li žádné důvody pro odmítnutí žádosti, soud:***

- **zruší rozhodnutí o odvolání a rozhodnutí povinného subjektu o odmítnutí žádosti***
- **a povinnému subjektu nařídí požadované informace poskytnout.***

Poskytnutí informace může soud nařídit toliko povinnému subjektu, nikoli jeho nadřízenému orgánu.

Správní soud je povinen odůvodnit, proč v konkrétním případě nenařídil poskytnutí požadované informace.

INFORMAČNÍ PŘÍKAZ V RÁMCI **ŘÍZENÍ O STÍŽNOSTI**

KDY?

Podle § 16a odst. 1 písm. a), b) nebo c), tj.

- při stížnosti proti **úplné či částečné nečinnosti** povinného subjektu, event.
- při stížnosti proti **vyřízení žádosti odkazem na zveřejněnou informaci.**

Podmínky:

„neshledá-li [rozumí se nadřízený orgán] důvody pro odmítnutí žádosti v případě, kdy dostupné informace o právním a skutkovém stavu nevyvolávají důvodné pochybnosti, postupuje obdobně podle § 16 odst. 4“

Informační příkaz při rozhodování o stížnosti proti výši úhrady podle § 16a odst. 1 písm. d)

- s výjimkou informace poskytované územním samosprávným celkem v samostatné působnosti nemá nadřízený orgán možnost rozhodnout o stížnosti proti výši úhrady tak, že **věc vrátí** povinnému subjektu ke zjednání nápravy (novému vyčíslení úhrady);
- **proto musí NADŘÍZENÝ ORGÁN výši úhrady buď potvrdit, nebo ji sám na určitou částku (včetně nulové) snížit.**
- **Nově možnost vydání informačního příkazu** [„v případě, kdy dostupné informace o právním a skutkovém stavu nevyvolávají důvodné pochybnosti, postupuje (rozumí se nadřízený orgán – poznámka přednášejícího) obdobně podle § 16 odst. 4 věty druhé s tím, že povinnému subjektu přikáže požadovanou informaci žadateli poskytnout ve lhůtě, která nesmí být delší než 15 dnů ode dne zaplacení úhrady či odměny“].
- Účel: učinit jednoznačným, že povinný subjekt je povinen informaci poskytnout v určité lhůtě ode dne zaplacení.

PŘEZKUMNÉ ŘÍZENÍ

(§ 16b)

§ 16b - Přezkumné řízení a ochrana proti nečinnosti

- (1) Rozhodnutí nadřízeného orgánu lze přezkoumat v přezkumném řízení, pro jehož vedení podle zvláštního právního předpisu je příslušný Úřad pro ochranu osobních údajů.*
- (2) Dospěje-li správní orgán při přezkumu k závěru, že informace byly odepřeny nezákonně, a dostupné informace o právním a skutkovém stavu nevyvolávají důvodné pochybnosti, postupuje obdobně podle § 16 odst. 4.*
- (3) K opatřením proti nečinnosti nadřízeného orgánu podle zvláštního právního předpisu je příslušný Úřad pro ochranu osobních údajů.*

Zdůvodnění poslanceckého pozměňovacího návrhu

*„Jako alternativu k soudnímu řízení zavádí tento návrh možnost zažádat o přezkum Úřad pro ochranu osobních údajů. **Žádosti o přezkum přitom úřad nemusí vyhovět, provede ho pouze v situaci, kdy lze důvodně pochybovat o tom, že rozhodnutí nadřízeného orgánu je v souladu s právními předpisy.** Smyslem takového dohledu není nahrazovat hierarchickou soustavu veřejné správy, ale doplnit ji o nezávislý orgán. ÚOOÚ je pro tento účel vhodný úřad, protože typickou otázkou řešenou v řízeních o poskytování informací je kolize práva na informace a práva na soukromí. **V rámci přezkumu bude mít ÚOOÚ možnost vydat informační příkaz (stejně jako nadřízené orgány).**“*

Lhůty

Usnesení o zahájení přezkumného řízení lze vydat nejdéle

- **do 2 měsíců** ode dne, kdy se příslušný správní orgán o důvodu zahájení přezkumného řízení dozvěděl,
- nejpozději však **do 1 roku** od právní moci rozhodnutí ve věci (§ 96 odst. 1 spr. řádu).

Rozhodnutí ve věci v přezkumném řízení v prvním stupni **nelze vydat po uplynutí 15 měsíců** ode dne právní moci rozhodnutí ve věci (§ 97 odst. 2 spr. řádu).

Způsoby rozhodnutí v přezkumném řízení (§ 97 odst. 3 správního řádu)

- **zrušení rozhodnutí nadřízeného orgánu**, příp. též povinného subjektu a vrácení věci se závazným právním názorem pro další postup, nebo
- **zrušení obou rozhodnutí a vydání informačního příkazu**, tj. nařízení povinnému subjektu informaci nebo její část žadateli poskytnout ve stanovené lhůtě, která nesmí být delší než 15 dnů ode dne oznámení rozhodnutí v přezkumném řízení povinnému subjektu

Další využití osobních údajů jako součásti open dat

- povinné subjekty, které spravují veřejně dostupné registry či evidence, jsou povinny příslušné informace zveřejňovat v přehledné formě způsobem umožňujícím dálkový přístup (evidence obsaženy v nařízení vlády č. 425/2016 Sb.)
- Registry obsahují i OÚ, *např. data v seznamu znalců a tlumočnicků, seznamu uživatelů datových schránek či metadata v registru smluv.*
- Dle § 4b odst. 2 může zveřejněná data kdokoliv využívat k dalším účelům.
- PROBLÉM: v GDPR není právní titul upravený v § 5 odst. 2 písm. d) ZoOÚ - další zpracování veřejně dostupných údajů.
- v úvahu proto přichází pouze titul oprávněného zájmu správce, který je upraven v čl. 6 odst. 1 písm. f) GDPR; pro jeho uplatnění je obecně nutný balanční test – díky novele však nutný nebude – do § 4 odst. 2 SvInf byla totiž doplněna věta: ***Má se za to, že před dalším zpracováním otevřených dat nemají přednost oprávněné zájmy nebo práva a svobody subjektu údajů vyžadující ochranu osobních údajů.***

Směrnice 2019/1024 ze dne 20. 6. 2019 **otevřených datech a opakovaném použití** **informací veřejného sektoru**

- V Úředním věstníku EU byla dne 26. 6. 2019.
- Ruší dosud platnou směrnici 2003/98.
- **Upravuje pravidla pro zpřístupňování informací veřejnými subjekty a pro jejich další využití.**
- **ČR musí změny, které nová směrnice přináší, převést do národních právních řádů nejpozději do 17. 7. 2021.**

Nové vymezení povinných subjektů?

- Mezi povinné subjekty zahrnuje směrnice rovněž veřejnoprávní subjekty a veřejné podniky - právnické osoby založené za účelem plnění veřejných potřeb či některých podnikatelských aktivit, ve kterých stát, samospráva či další veřejnoprávní subjekty, vlastní **většinový podíl**, mají možnost kontroly jejich činnosti nebo možnost volby nadpoloviční většiny členů správního, řídicího nebo dozorčího orgánu daného veřejnoprávního subjektu nebo veřejného podniku.
- To by mělo znamenat úpravu § 2 SvInf

ÚOOÚ coby nadřízený orgán veřejných institucí?

- Podle § 20 odst. 5 SvInf se v rámci řízení o poskytnutí informace pro určení nadřízeného orgánu použije § 178 SpŘ.
- Jako povinný subjekt nyní vystupuje obch. korporace a její ředitel jako nadřízený orgán.
- **SvInf by kvůli směrnici 2019/1024 měl být novelizován, když nadřízeným orgánem by měl být patrně ÚOOÚ.**

Zpoplatnění žádostí o informace a žádostí o přístup

§ 17 SvInf

1) Povinné subjekty jsou v souvislosti s poskytováním informací **oprávněny žádat úhradu** ve výši, která **nesmí přesáhnout náklady spojené s pořízením kopií, opatřením technických nosičů dat a s odesláním informací žadateli**. Povinný subjekt může vyžádat i úhradu za mimořádně rozsáhlé vyhledání informací.

(2) Pokud byla **v licenční smlouvě** sjednána odměna, nelze požadovat úhradu nákladů.

(3) V případě, že bude povinný subjekt za poskytnutí informace požadovat úhradu, **písemně oznámí tuto skutečnost** spolu s výší úhrady žadateli před poskytnutím informace. Z oznámení musí být zřejmé, na základě jakých skutečností a jakým způsobem byla výše úhrady povinným subjektem vyčíslena. Součástí oznámení musí být poučení o možnosti podat proti požadavku úhrady nákladů za poskytnutí informace stížnost podle § 16a odst. 1 písm. d), ze kterého je patrné, v jaké lhůtě lze stížnost podat, od kterého dne se tato lhůta počítá, který nadřízený orgán o ní rozhoduje a u kterého povinného subjektu se podává.

(4) Nesplní-li povinný subjekt vůči žadateli oznamovací povinnost podle odstavce 3, **ztrácí nárok** na úhradu nákladů.

(5) Poskytnutí informace podle odstavce 3 **je podmíněno zaplacením požadované úhrady**. Pokud žadatel do 60 dnů ode dne oznámení výše požadované úhrady úhradu nezaplatí, povinný subjekt žádost odloží. Po dobu vyřizování stížnosti proti výši požadované úhrady lhůta podle věty druhé neběží.

(6) **Úhrada je příjmem povinného subjektu.**

Princip bezplatnosti poskytování informací

- *„Poskytování informací o činnosti orgánů veřejné moci je v našem civilizačním prostoru obecným standardem demokratických právních států, který logicky vyžaduje jisté finanční zatížení orgánů veřejné správy“* (NSS 6 As 79/2006-58, Sb. NSS č. 1342/2007).
- **Úhrada nemá charakter správního poplatku, nýbrž soukromoprávního plnění mezi povinným subjektem a žadatelem o informaci**, které nesmí přesáhnout skutečné náklady „informační služby“.
- **Je věcí povinného subjektu**, zda bude úhradu nákladů požadovat, příp. jakou jejich část; na rozdíl od správních poplatků, od nichž může správní orgán upustit jen v případech stanovených v právním předpise (srov. např. usnesení zvláštního senátu zřízeného podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, č. j. Konf 115/2009-34, Sb. NSS č. 2301/2011).
- ALE mnohým povinným subjektům jiné právní předpisy než zákon o svobodném přístupu k informacím ukládají **povinnost využívat majetek účelně a hospodárně** (např. organizačním složkám státu § 14 odst. 1 zák. č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, obcím § 38 odst. 1 obecního zřízení, krajům § 17 odst. 1 krajského zřízení).

Možnost obrany žadatele

- a) nezplatí částku, kterou správní orgán podmínil poskytnutí informace, a proti následnému odložení žádosti po nezaplacení úhrady (§ 17 odst. 5) podá žalobu ve správním soudnictví.
- b) požadovanou částku zaplatí a u nadřízeného orgánu podá stížnost proti výši úhrady [§ 16a odst. 1 písm. d)]; neupěje-li, může podat žalobu z titulu bezdůvodného obohacení podle části třetí občanského soudního řádu.

(usnesení zvláštního senátu zřízeného podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, Konf 115/2009-34, Sb. NSS č. 2301/2011)

Povinný subjekt se **před nedůvodným snížením úhrady** ze strany nadřízeného orgánu, resp. bezdůvodným obohacením na straně žadatele o informace **nemůže bránit správní žalobou** proti rozhodnutí nadřízeného orgánu o stížnosti žadatele o informaci týkající se požadované úhrady za poskytnutí informace („rozhodnutí“ podle § 16a odst. 7 zák. o svobodném přístupu k informacím).

(NSS 5 As 124/2011-126, Sb. NSS č. 2958/2014)

Možnost užít kvalifikovaného odhadu nákladů

Nález Ústavního soudu I. ÚS 1083/16:

*„I. Ústavní pořádek nezaručuje státním orgánům a orgánům územní samosprávy právo na úhradu nákladů poskytnutí informace o jejich činnosti podle čl. 17 odst. 5 Listiny základních práv a svobod. II. Z hlediska požadavků čl. 17 odst. 5 a čl. 4 odst. 4 Listiny základních práv a svobod **je přípustné, pokud státní orgán nebo orgán územní samosprávy odepře poskytnutí (vyhledání) informace o své činnosti v případech šikanózního výkonu práva na přístup k nim, případně stanoví žádanou úhradu kvalifikovaným odhadem, nikoliv na základě definitivního vyhledání žádané informace.“***

Sazebník úhrad nákladů

- V souladu s § 21 odst. 2 zák. bylo vydáno **nařízení vlády č. 173/2006 Sb., o zásadách stanovení úhrad a licenčních odměn za poskytování informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím.**
- Při stanovení (vyčíslení) výše požadované úhrady v konkrétním případě vychází povinný subjekt ze **sazebníku úhrad nákladů za poskytování informací**, který patří mezi povinně zveřejňované informace podle § 5 odst. 1 písm. f).
- **Sazby v sazebníku** jsou stanoveny na základě aktuálních nákladů a odhadu jejich vývoje v příslušném účetním období podle platných účetních zásad. Sazebník vydá povinný subjekt na dobu účetního období.
- Dojde-li však v průběhu účetního období k podstatné změně podmínek, za nichž byly určeny náklady, podle kterých byly stanoveny sazby, vydá povinný subjekt nový sazebník.
- Zveřejnění sazebníku úhrad před podáním žádosti o informace je většinou chápáno jako podmínka pro to, aby povinný subjekt mohl požadovat úhradu.

„Odpuštění“ úhrady nákladů

Povinný subjekt může (nikoli musí) v sazebníku stanovit:

- a) částku, do jejíž výše nebude po žadateli úhradu nákladů vzniklých na základě jedné žádosti požadovat,**
- b) další případy, v nichž nebude po žadateli úhradu nákladů vzniklých na základě jedné žádosti požadovat (§ 3 odst. 3 nařízení č. 173/2006 Sb.).**

Případné stanovení dalších „osvobození“ od úhrady **nesmí určité žadatele neodůvodněně zvýhodňovat** či znevýhodňovat (to je požadavkem směrnice 2003/98/ES ve znění směrnice 2013/37/EU), např. stanovit osvobození pro nekomerční využití informace, pro žadatele – občany ČR apod.

Mělo by tedy dopadat **na případy vymezených sociálních či ekonomických důvodů** (pokud se pro takové osvobození povinný subjekt v sazebníku rozhodne).

Rozsudek NSS ze dne 14. 11. 2019

č. j. 8 As 244/2018-82, 3958/2020 Sb.NSS

I. Je-li povinným subjektem podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, Nejvyšší soud, rozhoduje v odvolacím řízení a v řízení o stížnosti podle tohoto zákona (ve znění účinném do 23. 4. 2019, dle kterého se postupovalo do 1. 1. 2020) **předseda Nejvyššího soudu** (§ 20 odst. 5 citovaného zákona).

II. Neumožňuje-li vnitřní informační systém povinného subjektu vyhledat na základě konkrétního kritéria požadované informace (rozhodnutí), u nichž není nezbytně nutně dána potřeba samostatné a dále podrobněji strukturované evidence (zde rozhodnutí Nejvyššího soudu o ustanovení zástupce), **je vyhledávání takových informací (rozhodnutí) v jednotlivých spisech povinného subjektu mimořádně rozsáhlým** ve smyslu § 17 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.

III. **Upustit na základě majetkových poměrů žadatele od úhrady za mimořádně rozsáhlé vyhledání informací dle § 17 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, či ji snížit lze bez dalšího pouze tehdy, pokud povinný subjekt v sazebníku úhrad nákladů za poskytování informací (§ 3 nařízení vlády č. 173/2006 Sb., o zásadách stanovení úhrad a licenčních odměn za poskytování informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím) takovou možnost předpokládá, a to na základě obecných a předvídatelných kritérií dbajících principu rovnosti.**

Náklady na plat pracovníka?

- náklady **věcné** (papír, toner do tiskárny, pořízení a údržba zařízení apod.) - sazba za pořízení kopie zhruba odpovídá ceně v běžných komerčních kopírovacích centrech
- náklady **osobní** (*např. náklady na mzdu/plat pracovníka pořizujícího kopie*)
- Vyhledáním informací“ je i **zpracování informací** („Do nákladů za vyhledání informace je třeba započítat také náklady spojené se zpracováním informace, neboť pouhé vyhledání informace bez jejího přenosu např. v písemné podobě na žadatele by pro žadatele nemělo žádný praktický význam.“ NSS 6 A 83/2001-39, Sb. NSS č. 651/2005)
- Nelze stanovit sazbu „za každou (i) započatou hodinu“, protože to by odporovalo principu úhrady skutečně vzniklých nákladů.

Co jsou „náklady za mimořádně rozsáhlé vyhledání informací“?

- případy, kdy vyhledání (včetně zpracování) informací bude pro konkrétní povinný subjekt **zátěží přesahující jeho obvyklou agendu**
- bude se jednat o případy, kdy např. zaměstnanci povinného subjektu musí **odložit své běžné pracovní úkoly na delší dobu**
- mimořádnost vyřizování konkrétní žádosti o informace může být dána různorodostí požadovaných informací, jejich stářím (a s tím spojenou obtížnou vyhledatelností) apod.
- povinný subjekt v sazebníku úhrad nákladů může vymezit, **co ve svých poměrech považuje za mimořádně rozsáhlé vyhledání informací**, tj. např. vyhledání, které vyžaduje více než x hodin

Náklady na anonymizaci osobních údajů?

NSS 5 As 76/2014-23, Sb. NSS č. 3109/2014:

*Požaduje-li povinný subjekt v případě žádosti o kopie rozhodnutí „úhradu za vyhledání ve všech požadovaných rozhodnutích případných informací, které nelze podle § 7, § 8a, § 9, § 10 a § 11 zákona o svobodném přístupu k informacím poskytnout (zejména informace týkající se osobnosti, projevů osobní povahy, soukromí fyzické osoby a osobní údaje, pokud by jejich poskytnutí bylo v rozporu s právními předpisy upravujícími jejich ochranu), **musí být tato úhrada, neuspěje-li žadatel v plném rozsahu se stížností proti této úhradě podané podle § 16a odst. 1 písm. d) citovaného zákona u nadřízeného orgánu, nejprve zaplacená**, aby z provedení této kontroly teprve vyplynulo, zda, případně v jakém rozsahu je nutné poskytnutí informací obsažených v požadovaných soudních rozhodnutích odepřít (tedy tyto údaje v poskytnutých kopiích soudních rozhodnutí znečitelnit) a vydat o tom rozhodnutí o částečném odmítnutí žádosti (§ 15 odst. 1 zákona o svobodném přístupu k informacím).*

Pokud žadatel v takovém případě stanovenou úhradu nezaplatí, povinný subjekt jeho žádost v souladu s § 17 odst. 5 stejného zákona v plném rozsahu odloží.“

Úhrada za vytvoření souhrnné informace

Úhradu za mimořádně rozsáhlé vyhledání informací nelze žádat za vytvoření souhrnné informace (např. o rozhodovací činnosti povinného subjektu) z dílčích (podkladových) informací, **pokud je povinný subjekt povinen mít nejen dílčí informace, ale i informaci souhrnnou** (NSS 9 As 257/2017-46, Sb. NSS č. 3848/2019).

Přezkum výše úhrady nadřízeným orgánem

Nadřízený orgán při rozhodování o stížnosti proti výši úhrady přezkoumává **komplexně její zákonnost**, tj.

- **zákonnost zveřejněného sazebníku** (příp. zda vůbec byl zveřejněn), tak
- **vyčíslení úhrady a podklady** pro toto vyčíslení, jakož i
- **dodržení splnění oznamovací povinnosti** vůči žadateli podle § 17 odst. 3.

Nadřízený orgán může podle § 16a odst. 7 výši úhrady:

- **potvrdit**, nebo
- **snížit**.

Možnost vydání informačního příkazu

*„V případě, kdy dostupné informace o právním a skutkovém stavu **nevyvolávají důvodné pochybnosti**, postupuje (nadržený orgán) obdobně podle § 16 odst. 4 věty druhé s tím, že povinnému subjektu **přikáže požadovanou informaci žadateli poskytnout ve lhůtě, která nesmí být delší než 15 dnů ode dne zaplacení úhrady či odměny**“.*

Informování žadatele o výši nákladů

- Pokud povinný subjekt požaduje v souvislosti s poskytnutím informací úhradu, musí tuto skutečnost **oznámit žadateli písemně před poskytnutím a s obsahovými náležitostmi stanovenými v § 17 odst. 3** (tj. sdělení výše úhrady, na základě jakých skutečností a jakým způsobem byla výše úhrady vyčíslena, a poučení o možnosti obrany žadatele).
- **Nesplní-li povinný subjekt vůči žadateli oznamovací povinnost podle § 17 odst. 3, ztrácí podle § 17 odst. 4 nárok na úhradu nákladů.**
- *„Výši úhrady však musí (rozumí se ‚povinný subjekt‘) oznámit před uplynutím lhůty pro poskytnutí informace, tj. nejpozději do 15 či 25 dnů ode dne přijetí žádosti [§ 14 odst. 5 písm. d) a odst. 7 zákona č. 106/1999 Sb.], pozdější či dodatečné oznámení není možné.“* (bod 25 nálezu I. ÚS 1083/16).

Povinnost uvést v oznámení o požadované výši úhrady poučení o možnosti podat proti požadavku úhrady nákladů za poskytnutí informace stížnost

- podle § 16a odst. 1 písm. d)
- **musí být patrné, v jaké lhůtě lze stížnost podat, od kterého dne se tato lhůta počítá, který nadřízený orgán o ní rozhoduje a u kterého povinného subjektu se podává**
- součástí oznámení bývá i uvedení způsobu úhrady nákladů (bankovním převodem – povinný způsob podle bodu 5 přílohy 1 vyhlášky č. 442/2006 Sb., kterou se stanoví struktura informací zveřejňovaných o povinném subjektu způsobem umožňujícím dálkový přístup, dále např. v hotovosti v pokladně či poštovní složenkou)

Důsledky nezaplacení

Žadatel má podle § 17 odst. 5 na zaplacení požadované úhrady **60 dnů** ode dne oznámení.

Po marném uplynutí této lhůty povinný subjekt **žádost odloží** - konečné rozhodnutí o uplatněném veřejném subjektivním právu na informace, a proto **napadnutelné žalobou podle § 65 s. ř. s.**

Zákon lhůtu pro odložení žádosti pro nezaplacení úhrady nestanoví, v souladu se základními zásadami činnosti správních orgánů (§ 6 odst. 1 spr. řádu) by se tak mělo stát **bez zbytečného odkladu**, resp. ve lhůtě přiměřené.

Pokud žadatel podá stížnost proti požadované výši úhrady [což může učinit do 30 dnů od doručení sdělení o jejím požadavku, srov. § 16a odst. 3 písm. a)], 60denní lhůta pro úhradu po dobu vyřizování stížnosti neběží (§ 17 odst. 5), tj. **dochází ke stavení lhůty**.

Zpoplatnění žádosti o přístup subjektu údajů dle GDPR

Odlišný předmět právní úpravy

- **GDPR** – informace, které se **týkají „žadatele“** (subjektu údajů); jde o komplexní úpravu ve smyslu § 2 odst. 3 SvInf
- zákon č. **106/1999 Sb.** – **informace o činnosti povinných subjektů** (zejm. orgánů veřejné moci)

Bezplatný výkon práv

Správce poskytuje **informace** podle čl. 13 a 14 Nařízení a provádí veškerá sdělení a opatření dle čl. 15-22 Nařízení **zásadně bezplatně**. **Výjimkou** z tohoto obecného pravidla je **možnost účtovat** subjektům údajů **administrativní poplatek** v případě poskytování další kopie zpracovaných osobních údajů dle čl. 15 odst. 3 Nařízení či v případě, kdy je žádost **zjevně nedůvodná nebo nepřiměřená**.

Právo získat kopii zpracovávaných osobních údajů, které se ho týkají: V souladu s čl. 12 odst. 5 Nařízení je poskytnutí první kopie zpracovávaných osobních údajů **bezplatné**.

Bezplatné by pak mělo být každé další poskytnutí buď po delším časovém úseku, kdy je **důvodné očekávat změny v údajích a jejich zpracování**, nebo po každé takové změně.

Zneužívání tohoto práva (například prostřednictvím opakovaných žádostí uplatňovaných krátce po sobě): možno žádostem nevyhovět, případně za ně požadovat **přiměřený poplatek za vynaložené administrativní náklady**.

Zjevně nedůvodná nebo nepřiměřená žádost

= pokud se opakují nebo je jich velký počet.

K vyhodnocení žádosti jako nepřiměřené z důvodu velkého počtu žádostí by mělo docházet jen zřídka. To platí zejména u poskytovatelů služeb informační společnosti či jiných online služeb, u kterých budou zpravidla všechny žádosti vyřizovány automatizovaně.

Aby nebyla práva subjektů údajů zneužívána, má správce možnost **odmítnout nebo zpoplatnit ty žádosti, o nichž vyhodnotí, že jsou zjevně nedůvodné nebo nepřiměřené.**

V případě, že tak vyhodnotí, může se rozhodnout buď

a) **žádost odmítnout** (v takovém případě však musí dodržet **lhůtu jednoho měsíce** od obdržení a žadatele informovat o důvodech odmítnutí a poučit jej o možnostech nápravy), nebo

b) **naúčtovat přiměřený poplatek** zohledňující administrativní náklady spojené s poskytnutím požadovaných informací nebo sdělení nebo s učiněním požadovaných úkonů.

Je nutno žadatele předem informovat?

- Lze doporučit, aby správce nejprve informoval žadatele o výši takového poplatku a požádal jej o souhlas s tím, že mu bude vyměřen.
- Opačný případ, kdy by správce subjektu bez dalšího vyměřil byť odůvodněný vysoký poplatek, by mohla být vyhodnocena jako rozporná s ustanovením čl. 12 odst. 2 Nařízení, který požaduje, aby správce subjektům údajů výkon práv umožňoval.

Výše poplatku za poskytnutí informací či učinění požadovaných úkonů

- Při stanovování přiměřeného poplatku za poskytnutí informací či učinění požadovaných úkonů dle GDPR lze analogicky použít sazebník stanovený pro účely zákona č. 106/1999 Sb.

**Obrana proti
šikanózním žádostem
a proti zneužívání
práva na informace**

„Zákon, ze své povahy obecný, nemůže pamatovat na všechny myslitelné životní situace...

*Pro takové **výjimečné situace** je zde zásada zákazu zneužití práva, aby jednání **zjevně nespravedlivé** neslavilo úspěch.“*

(JELÍNKOVÁ, J.: Občan, spolek, obec..., s. 253)

Čl. 4 odst. 4 Listiny

„Při používání ustanovení o mezích základních práv a svobod musí být šetřeno jejich podstaty a smyslu.

Taková omezení nesmějí být zneužívána k jiným účelům, než pro které byla stanovena.“

Nález ÚS ze dne 14. 2. 2018, sp. zn. IV. ÚS 2043/17

Výklad a použití právního předpisu nesmí být v rozporu s dobrými mravy a nesmí vést ke krutosti nebo bezohlednosti urážející obyčejné lidské citění.

*V dané věci se jednalo o kritéria výkladu a použití norem práva soukromého, tato kritéria jsou však přenositelně v obecné rovině, s přihlédnutím ke specifikům, využitelná i v oblasti veřejného práva, pokud mají dosah do subjektivních práv či povinností subjektů práva. **K tomu je rovněž výrazem opět zákonného textu občanského zákoníku v § 8 teze, že zjevné zneužití práva nepožívá právní ochrany. Tato obecně přijímaná zásada (právní princip) opět není omezena toliko na oblast soukromého práva.** O tom, že právní principy mají dosah jako prameny práva, není v právním řádu ČR pochyb. Uznal je tak již Ústavní soud v nálezu ze dne 17. 12. 1997, sp. zn. Pl. ÚS 33/97.*

Usnesení Ústavního soudu ze dne 31. října 2007, sp. zn. III. ÚS 374/06

Zneužitím práva (abusus iuris) je chování zdánlivě dovolené, jímž má být dosaženo výsledku nedovoleného.

Výkon takového práva je k právem neodůvodněné újmě

- někoho jiného nebo*
- společnosti.*

Nález ÚS ze dne 4. 6. 2014 sp. zn. IV. ÚS 3402/13

"Ústavní soud považuje za nutné zdůraznit, že právo musí být především nástrojem spravedlnosti, nikoliv nástrojem, který by mohl být v důsledku mechanické aplikace, bez ohledu na smysl a účel toho kterého zájmu chráněného příslušnou normou, zneužíván k dosažení výhod.

Za zneužití práva je nutné považovat i jednání, jehož cílem není dosažení účelu a smyslu sledovaného právní normou, nýbrž které je v rozporu s ustálenými dobrými mravy vedeno přímým úmyslem způsobit jinému účastníku újmu či se na jeho úkor obohatit."

Usnesení rozšířeného senátu NSS z 27. 5. 2010, sp. zn. 1 As 70/2008

*„... zákaz zneužití práva je **pravidlo českého vnitrostátního práva, včetně práva veřejného,***

které vyplývá z povahy České republiky jako materiálního právního státu založeného na určitých vůdčích hodnotách,

k nimž vedle úcty ke svobodě jednotlivce a ochraně lidské důstojnosti patří mimo jiné i

- úcta k harmonickému sociálnímu řádu tvořenému právem a***
- odepření ochrany jednání, které práva vědomě a záměrně využívá v rozporu s jeho smyslem a účelem.“***

„V pochybnostech ve prospěch žadatele“ - NSS ze dne 12. 10. 2010, č. j. 1 As 54/2010 – 29

- *pokud se nepodaří zcela nepochybně dovodit, že žadatel svého práva skutečně zneužívá,*
- *je na místě postupovat ve prospěch žadatele a*
- *právo na informace mu neupírat*

JEDNÁNÍ ZDÁNlivĚ DOVOLENÉ - Rozsudek NSS ze dne 10. 11. 2005, č. j. 1 Afs 107/2004 – 48, č. 869/2006 Sb. NSS

- Takové chování, jímž se dosahuje výsledku nedovoleného, je jenom zdánlivě dovolené.
- O chování toliko **zdánlivě dovolené** jde z toho důvodu, že objektivní právo nezná chování zároveň dovolené a zároveň nedovolené; vzhledem k tomu, že ze zásady *lex specialis derogat legi generali* vyplývá, že **zákaz zneužití práva je silnější, než dovolení dané právem**, není takové chování výkonem práva, ale protiprávním jednáním (viz Knapp, V. Teorie práva. Praha: C. H. Beck, 1995, s. 184–185). Výkonu práva, který je vlastně jeho zneužitím, proto soud neposkytne ochranu.

§ 8 NOZ

„Zjevné zneužití práva nepožívá právní ochrany.“

LAVICKY, Petr. In LAVICKY, Petr (ed.): Občanský zákoník I. Obecná část (§1 – 654). 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, str. 89 (§ 8 o. z.):

„Dle ustanovení § 8 o. z. slouží zásada zákazu zneužití k tomu účelu, aby byla **odepřena právní ochrana** takovému výkonu práva, který je sice **formálně v pořádku** (tzn. je v souladu se zněním zákona či smlouvy), **ale s ohledem na okolnosti konkrétního případu jej nemůžeme považovat za přijatelný.**

Určité subjektivní právo v daném případě tedy existuje, avšak jeho výkon je zapovězen, a to z toho důvodu, že výkon směřuje k účelu, který není zákonem či smlouvou předpokládán.“

**CO JE ZNEUŽITÍ PRÁVA NA INFORMACE dle Furek, A., Rothanzl, L., Jirovec, T.
Zákon o svobodném přístupu k informacím. Komentář. C. H. Beck, Praha, 2016, s.
751 – 835**

- **podávání velkého množství žádostí o poskytnutí různorodých informací, které spolu obsahově nesouvisejí,**
- **snaha „paralyzovat“ množstvím podávaných žádostí vyřizování běžné agendy povinnými subjekty (např. v malých obcích, které nemají uvolněné obecní funkcionáře, může „aktivita“ takového žadatele prakticky zastavit vyřizování jiných běžných agend),**
- **neúčelné podávání stížností podle § 16a v situacích, v nichž již žadatel informace získal, byť po lhůtě, opakované nezaplacení zjevně oprávněné úhrady nákladů (např. úhrady za poskytnutí listinných kopií, u nichž není spor o množství ani výši úhrady),**
- **bezsmyslné trvání na zaslání informací elektronicky, když byly poskytnuty v listinné formě (nejde-li o případy, kdy je zjevné, že žadatel chce s informacemi dále elektronicky „pracovat“),**
- **bezdůvodné trvání na přímém poskytnutí zveřejněných informací [srov. Rozsudek NSS č. j. 1 As 162/2014-63 (3276/2015 Sb. NSS), bod 54 odůvodnění] či**
- **tematicky zcela zjevně nesmyslné otázky (z judikatury typu kdo dne XY zametal nádvoří státního zámku MN apod.)**

Další příklady zneužití práva na informace

- **proč správní orgán napsal do určitého rozhodnutí či jiného správního úkonu to, co napsal** (jakási pokračující právní polemika s názorem správního orgánu)
- **dotazy na obecné a dosud nevyjevené právní názory správního orgánu apod.** (srov. NSS 10 As 117/2014-64, Zpráva veřejného ochránce práv o šetření z vlastní iniciativy ve věci vyřizování elektronických podání, podnětů a jiných písemností, sp. zn. 7108/2013/VOP/DS ze dne 21. 8. 2014)
- **opakované žádosti o informaci již poskytnutou (případně nepatrně formulačně pozměněné)**

Skutkové podstaty zákazu zneužití práva

- 1) **jednání učiněné v rozporu s účelem** - především výkon subjektivního práva **s cílem poškodit** jiného (šikana)
- 2) **bezohledný výkon práva** - výkon práva, kdy jednatel zvolí takový postup, který mu přináší **nepřiměřené výhody**

Soudní dvůr Evropské unie v rozhodnutí ve věci ze dne 5. 7. 2007, C-321/05, Hans Markus Kofoed proti Skatteministeriet

"[...] vyjadřuje obecnou zásadu práva Společenství, podle níž je zakázáno zneužití práva. Procesní subjekty se nemohou podvodně nebo zneužívajícím způsobem dovolávat norem práva Společenství. Jejich použití totiž nemůže být rozšířeno až do té míry, aby zahrnovalo i zneužívající praktiky hospodářských subjektů, tedy operace, které nejsou uskutečněny v rámci běžných obchodních transakcí, avšak pouze za účelem obejití pravidel stanovených právem Společenství".

Soudní dvůr EU v následujících rozhodnutích definoval test zneužití práva, pro něž stanovil dva druhy podmínek:

- i) kombinace objektivních okolností, při nichž přes formální splnění podmínek daných komunitárním právem nedošlo k dosažení cíle těchto norem,**
- ii) subjektivní prvek jako záměr získat výhodu z komunitárních norem umělým vytvořením podmínek pro její dosažení.**

Rozpor s účelem právní úpravy

Aby mohl být učiněn závěr o zneužití práva, je nezbytné **zkoumat účel právní úpravy:**

- v samotném textu určitého ustanovení
- v úvodních ustanoveních (např. zásady v § 2 – 8 s. ř.) či preambuli,
- v důvodové zprávě.

Rozsudek NSS ze dne 10. 11. 2005, č. j. 1 Afs 107/2004-48

- *[z]neužitím práva je situace, kdy někdo vykoná své subjektivní právo k neodůvodněné újmě někoho jiného nebo společnosti;*
- *takovéto chování, jímž se dosahuje výsledku nedovoleného, je jenom zdánlivě dovolené.*
- *O chování toliko zdánlivě dovolené jde z toho důvodu, že objektivní právo nezná chování zároveň dovolené a zároveň nedovolené; vzhledem k tomu, že ze zásady lex specialis derogat legi generali vyplývá, že zákaz zneužití práva je silnější, než dovolení dané právem, není takové chování výkonem práva, ale protiprávním jednáním (viz Knapp, V. Teorie práva. Praha: C. H. Beck, 1995, s. 184–185).*
- *Výkonu práva, který je vlastně jeho zneužitím, proto soud neposkytne ochranu.*

Rozhodnutí NSS č. j. 6 As 125/2018-32

Pokud je žalobcem zneužito právo, nelze mu přiznat dobrodiní vyplývající z judikatury Nejvyššího správního soudu.

*Výkonu práva, který je vlastně jeho zneužitím, proto **soud neposkytne ochranu** (bod 9). Dále je nutné poukázat na to, že institut zneužití práva není ze strany Nejvyššího správního soudu aplikován pouze ve vztahu k hmotnému právu, ale **i ve vztahu k procesnímu právu** srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 9. 2012, č. j. 1 As 121/2012-22 nebo rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 3. 2010, č. j. 8 As 22/2010-91.*

Usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 27. května 2010 sp. zn. 1 As 70/2008

- princip zákazu zneužití práva musíme chápat jako **prostředek ultima ratio**, tedy jako prostředek, který je nezbytné aplikovat až v tom momentě, kdy jiné právní nástroje, resp. zákonné prostředky ochrany nepomohou.
- NSS tedy jednoznačně upřednostňuje restriktivní výklad oproti výkladu extenzivnímu.

Rozsudek NSS ze dne 10. listopadu 2005, sp. zn. 1 Afs 107/2004

„...institut zákazu zneužití subjektivních práv (k ničím neodůvodněné újmě jiného či k ničím neodůvodněné újmě společnosti) představuje materiální korektiv formálního pojmání práva, prostřednictvím něhož se do právního řádu vnáší hledisko ekvity (spravedlnosti).

Toto chování (v tomto případě se jednalo o krácení daně) způsobuje jiným subjektům újmu, resp. přináší danému subjektu nedůvodně prospěch na úkor ostatních členů společnosti.“

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. února 2017, sp. zn. 4 As 220/2016

Bod 70:

„O zneužití práva by bylo možné případně hovořit tehdy, pokud by uplatněné rozsáhlé námitky byly zjevně podány i přes vědomí podatele o tom, že postrádají reálný základ, pokud by byly prokazatelně podány jen s cílem vydírat nebo poškodit osoby, které o prosazení změn usilují apod.“

Rozsudek NSS ze dne 26. 10. 2011 č. j. 7 As 101/2011-66

Judikatura Nejvyššího správního soudu setrvale vychází z toho, že široce pojatý svobodný přístup k informacím ve veřejné sféře je jednou z nejefektivnějších cest k transparentci veřejné moci, k její všestranné, účinné a kontinuální veřejné kontrole a jedním z nástrojů snižujících možnosti jejího zneužívání.

Na druhé straně však nelze přehlédnout, že kverulační, zjevně šikanózní, či dokonce pracovní kapacitu orgánů veřejné moci z různých důvodů cíleně paralyzující výkon tohoto práva může mít významné negativní důsledky, které za určitých okolností mohou popřít dokonce i smysl a účel práva na svobodný přístup k informacím.

*Jedním z nástrojů, jak zabránit zneužívání tohoto práva, a tím i jeho diskreditaci v očích veřejnosti i orgánů veřejné moci, proto musí být i **citlivá regulace nadužívání tohoto práva** v případech výše uvedených. Taková regulace může se za určitých okolností dít i **cestou výjimečného odepření práva na osvobození od soudních poplatků.***

Rozsudek rozšířeného senátu NSS
ze dne 22. 10. 2014, č. j. 8 As 55/2012 - 62, publ.
pod č. 3155/2015 Sb. NSS

odstavec 91

*„[p]okud by se v jednotlivých případech ukázalo, že žádosti o informace o platech poskytovaných z veřejných prostředků, jimž by jinak bylo důvodu vyhovět, mají za cíl **poškodit legitimní zájmy těch, o jejichž platech má být informováno (např. je šikanovat, vydírat, vyprovokovat vůči nim nenávisť apod.), lze právo na informace za striktně vymezených podmínek odepřít na základě principu zákazu zneužití práva.“***

Rozsudek NSS ze dne 29. 11. 2018 č. j. 7 As 408/2018-12

*Široce pojatý svobodný přístup k informacím ve veřejné sféře je jednou z nejefektivnějších cest k transparentci veřejné moci, k její všestranné, účinné a kontinuální veřejné kontrole a jedním z nástrojů snižujících možnosti jejího zneužívání. **Na druhé straně však nelze přehlédnout, že kverulační, zjevně šikanózní, či dokonce pracovní kapacitu orgánů veřejné moci z různých důvodů cíleně paralyzující výkon tohoto práva může mít významné negativní důsledky, které za určitých okolností mohou popřít dokonce i smysl a účel práva na svobodný přístup k informacím.***

*Jedním z nástrojů, jak zabránit zneužívání tohoto práva, a tím i jeho diskreditaci v očích veřejnosti i orgánů veřejné moci, proto musí být i citlivá regulace nadužívání tohoto práva v případech výše uvedených. Taková regulace může se za určitých okolností dít i cestou **výjimečného odepření práva na osvobození od soudních poplatků.***

Zneužití práva jako V ZÁKONĚ UVEDENÝ důvod neposkytnutí informací?

- Řada zahraničních právních úprav umožňuje odmítnout žádost, pokud z formy či kontextu vyplývá, že se jedná o žádost **obstrukční, nesmyslnou, urážlivou či útočnou**.
- Podobně i zákon č. **123/1998 Sb.**, o právu na informace o životním prostředí stanoví ve svém ustanovení § 8 odst. 3 písm. b) a c), že je možno odepřít zpřístupnění informace, **pokud je žádost formulována zjevně provokativně nebo obstrukčně, nebo v případě, že má žadatel již požadovanou informaci prokazatelně k dispozici**.
- Oproti tomu zákon o svobodném přístupu k informacím výslovně **neupravuje zneužití práva jako specifický důvod pro odmítnutí žádosti**.

Zneužití práva na informace coby FAKTICKÝ důvod pro odmítnutí žádosti

- Protože podle obecných výkladů k zásadě zákazu zneužití práva jde při jejím porušení o **pouhý zdánlivý výkon práva**, kterému se **nepřiznávají právní účinky** (který nepožívá právní ochranu), nabízel by se i výklad k **takovým „žádostem o informace“ nepřihlížet** (a maximálně sdělit tuto skutečnost neformálně).
- Vzhledem k významu ústavně zaručeného práva na informace **judikatura i v případě prokázaného zneužití práva svědčí pro nutnost vydat rozhodnutí o odmítnutí žádosti.**
- Rozsudek rozšířeného senátu NSS ze dne 22. 10. 2014 č. j. 8 As 55/2012 – 62, č. 3155/2015 Sb. NSS): ***NSS připouští, že zneužití práva na informace na straně žadatele může v určitých případech být důvodem k odmítnutí žádosti, přičemž se jedná o důvod zákonem nepředvídaný (tzv. důvod faktický).***

ROZSUDEK NSS ze dne 25. 6. 2014 č. j.: 6 As 68/2014-21

I. Je nepochybné, že zákonodárce zvolil široké pojetí přístupu k informacím, a to proto, aby zaručil možnost široké kontroly veřejné správy. Takto (široce) vymezené právo na informace **může být i zneužitelné**, a to tak, že ze strany žadatele o informace dochází k šikanóznímu výkonu práva na informace. Tento způsob výkonu práva **nemůže požívat ochrany, neboť šikanující jej nevykonává s úmyslem kontrolovat veřejnou správu, nýbrž jej zneužívá k jinému účelu, jenž není v souladu se zamýšleným smyslem.**

II. Zákaz zneužití práva musí být chápán **jako výjimka z pravidla**. Nelze předem paušálně říci, kdy se o zneužití práva bude jednat a kdy nikoliv. Vše záleží na okolnostech konkrétního případu. Stanovením přesných pravidel by byl popřen smysl a samotná podstata institutu zákazu zneužití subjektivních práv, neboť tento institut se musí vyznačovat jistou **obsahovou pružností**, aby mohl reagovat na nekonečné množství životních situací, na něž nemůže ve své obecnosti právní norma pamatovat.

III. **Paušální odmítnutí poskytnutí jakékoliv informace zcela popírá institut zákazu zneužití práva**, neboť ten má být užit zcela výjimečně, a to pokud povinný subjekt v případě konkrétní žádosti o poskytnutí informace zjistí, že osoba vykonávající své právo na informace jej dle konkrétních okolností dané žádosti zneužívá. Jen pak by se v případě odmítnutí poskytnutí informací samostatným rozhodnutím jednalo o materiální korektiv formálního pojmání práva na informace v souladu s principem spravedlnosti.

Rozsudek Městského soudu v Praze č. j. 6 A 58/2015-39

S odkazem na komentář Furka a kol. (2016) k zákonu o svobodném přístupu k informacím uvedl NSS jako **příklady omezení práva na informace**:

- **možnost narušení dané rozhodovací činnosti povinného subjektu,**
- **možnost zneužití s cílem získat výhodu** např. v postavení s jinými uchazeči o veřejnou zakázku,
- **možnost snížení ochrany majetku či bezpečnosti informačních systémů** povinného subjektu apod.

Rozsudek NSS č. j. 8 As 12/2015-46 ze dne 25. března 2015

- Žadatel o informace si vyžádal údaje o vzdělání a odborné praxi zaměstnanců Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže.
- *„Pokud by se v konkrétním případě ukázalo, že žádost o informace, které by bylo jinak třeba vyhovět, má za cíl poškodit dotčenou osobu, jíž se informace týká (např. ji šikanovat, vydírat, vyprovokovat vůči ní nenávisť apod.), bylo by možné předmětné informace odepřít na základě principu zákazu zneužití práva.“*

NSS 6 As 68/2014-21 – Nelze NAVŽDY vyloučit žadatele z práva na info

Není možno určitou osobu do budoucna vyloučit z práva získávat informace proto, že její konkrétní žádost či žádosti o informace byly vyhodnoceny jako zneužití práva.

Obec Těrlicko vs. Ministerstvo vnitra:

*„Zákaz zneužití práva musí být chápán jako **výjimka z pravidla**.*

Nelze předem paušálně říci, kdy se o zneužití práva bude jednat a kdy nikoliv. ...

*Proti tvrzenému zneužití práva na informace Bc. K. se stěžovatelka rozhodla bránit **přijetím usnesení její rady, ve kterém rozhodla, že nebude poskytovat Bc. K. žádné informace.***

*Rada stěžovatelky tak rozhodla pro futuro o paušálním odmítnutí poskytnutí jakékoliv informace Bc. K. Tímto postupem však **zcela popřela institut zákazu zneužití práva, neboť ten má být užit zcela výjimečně, a to pokud povinný subjekt-obec v konkrétním případě, tedy v případě konkrétní žádosti o poskytnutí informace zjistí, že osoba vykonávající své právo na informace jej dle konkrétních okolností dané žádosti zneužívá.**“*

Rozsudek KS HK, pob. Pardubice č. j. 52 A 76/2014-97

- **Žalobce vede s různými veřejnými institucemi množství sporů** týkajících se poskytování informací podle InfZ, které pak v některých případech pokračují jako spory soudní.
- Tyto spory přitom **nejsou takového charakteru, aby měly vztah k podstatným okolnostem žalobcovy životní sféry. Netýkají se, a to ani nepřímo, žalobcova majetku, životních podmínek či jiných podobných záležitostí.** Jde naopak o **spory vyvolané žalobcovým zájmem** o veřejné záležitosti a o fungování veřejných institucí.
- Nadto žalobce v těchto sporech postupuje způsobem, který nasvědčuje tomu, že mu ve skutečnosti **nejde o rychlé a efektivní meritorní vyřešení věci** (poskytnutí informace), ale právě a jen **o samotné vedení předmětného řízení** (zatížení, resp. šikanu povinného subjektu), popř. o „**dohled**“ nad **činností orgánů veřejné moci** (žalobce totiž sám sebe pasoval do role strážce zákonnosti), které v jeho věcech rozhodují.
- Podání žalobce jsou převážně velmi **rozsáhlá a komplikovaná** (jen návrh žalobce, jímž bylo zahájeno řízení v této věci, čítá 16 stran).
- Stěžovatel paralyzoval obec, všichni zastupitelé kvůli němu odstoupili.

Rozsudek NSS ze dne 13. listopadu 2014 č. j. 10

As 226/2014 – 16 - Je zneužíváním práva samotné velké množství žádostí o informace?

- Pouhá skutečnost, že žadatel **podává velké množství žádostí o poskytnutí informací**, přirozeně **sama o sobě neznamená, že by jeho žádostem nemělo být vyhověno**.
- Rozhodující pro kvalifikaci podání jako zjevně obstrukčního, a tedy zneužívajícího právo, je **početnost, sériovost a stereotypnost** podaných žádostí spojená s opakováním **obdobných či zcela identických argumentů**.

Rozsudek KS HK, pob. Pardubice 52A 76/2014-97

- Některé z těchto žádostí nelze než vyhodnotit jako **bizarní (či spíše patologické)** – např. požadavek na „informace, kolik bylo připraveno letos dárkových balíčků na Mikulášské akci, pro kolik a jaké místní děti byly připraveny, kolik jim jich bylo potom vydáno a jak bylo naloženo s ostatními balíčky /s těmi zbylými/ apod., popř. požadavek na „kopie právního předpisu OBCE SEČ či alespoň informace, pro koho byla letošní Mikulášská besídka /vč. nadílky/ určena, jak se o ní určené osoby dozvěděly a jak bylo ochráněno před případným zneužitím či zabráněno neoprávněným manipulacím.
- Na tomto místě je třeba znovu zdůraznit, že podání žalobce jsou převážně velmi rozsáhlá a komplikovaná. Např. rozhodnutí Krajského úřadu Pardubického kraje ze dne 22. 8. 2014, č. j. KrÚ 54790/2014, se **týkalo 12 žádostí žalobce o poskytnutí informací, které dále obsahovaly celkem 146 různě administrativně náročných požadavků.**
- Výše popsané jednání žalobce proto nelze než označit jako **systematické zneužívání práva na přístup k informacím.**

Rozsudek KS HK, pob. Pardubice 52A 76/2014-97 – pokr.

- Krajský soud proto žalobce poučuje, že pokud v budoucnu obdrží další jeho návrhy, z nichž bude patrné, že jejich cílem **není poskytnutí informace, ale vedení předmětného řízení (zatížení /šikana/ povinného subjektu či jiného orgánu veřejné moci), bez dalšího je a limine podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. odmítne** (shodně srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 7. 2014, č. j. 8As 78/2014 – 12), jelikož **takový „výkon“ (resp. pseudovýkon) práva nepožívá právní ochrany** (srov. § 8 zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník).
- Krajský soud na tomto místě zdůrazňuje, že takový postup představuje **pouze materiální korektiv formálního pojmání práva na soudní ochranu** v souladu s principem ekvity (spravedlnosti) a bude i nadále vyhrazen zcela výjimečným případům.
- Rozhodně **nebude v budoucnu odmítat jakékoliv podání**, jímž by se žalobce obracel na soud. Krajský soud bude dbát zvýšené opatrnosti a **vždy se pečlivě seznámí se skutkovými i právními okolnostmi případu** (stejně jako v ostatních věcech).

Kverulantství

- kverulantem je *kdo si stále na něco stěžuje; kdo se často z malicherných důvodů soudí; stálý nespokojenec.*
- **Cílem** kverulantské **žádosti** o informace není získání samotné informace, ale spíše **vyvolání interakce** s povinným subjektem, která následně **může přerůst ve spor s ním.** Jde tedy doslova o „žádost podanou pro žádost“.
- Kverulantství dovedené do svého pokročilého stádia může v konečném důsledku vést **k paralýze povinného subjektu, který je plně zaměstnán vyřizováním kverulantských podání.**
- Takový stupeň kverulantství již však bývá zahrnován **spíše mezi šikanózní výkon práva,** popsany v další části.

Co není kverulantství?

- Samotný fakt, že žadatel s **obsahově totožnou žádostí osloví několik povinných subjektů** (rozsudek Krajského soudu v Ostravě č.j. 22A 35/2013-49 ze dne 25. června 2015).
- V daném případě žadatel sice podal několik totožných žádostí o informace, ale podal je různým povinným subjektům a **každému právě jednou**.
- Tento způsob realizace práva na informace tedy podle soudu **nevyznívá kverulačně a není způsobilý paralyzovat jeho činnost**.
- *Podle judikatury „nic nebrání žadateli, aby podal žádost novou, byť i obsahově shodnou. Pokud má povinný subjekt za to, že dotyčná informace již byla poskytnuta, byť i po lhůtě k vyřízení původní žádosti, má novou žádost v zákonné lhůtě z tohoto důvodu zamítnout.“ (NSS č.j. 5 A 65/2002, Sb. NSS č. 750/2006)*

Co NENÍ důvodem k neposkytnutí informace?

Skutečnost, že např. fyzická osoba, která byla **uznána vinou ze spáchání přestupku, žádá informace o platech osob, které přestupkové řízení vedly**, nevypovídá sama o sobě úmyslu zneužít právo a šikanovat dotčené osoby.

Obdobně to platí v případě, kdy by osoba u které je prováděna **daňová kontrola**, požadovala informace o vzdělání kontrolujících osob.

Pokud nespokojení zaměstnanci státní správy žádali poskytnutí informací o platech svých **nadřízených či kolegů** (např. rozhodnutí Ministerstva financí ze dne 5. 11. 2018 č. j. MF-20895/2018/3902-10).

Dle judikatury povinný subjekt v žádném případě nebude moci žádost odmítnout za použití institutu zneužití práva jen na základě skutečnosti, že žadatel **podal žádost o informace s ohledem na to, že nepovažuje dotčenou úřední osobu za kompetentní, nesouhlasí s výsledky její činnosti**, a žádá o informace o jejím vzdělání, odborné praxi a platu (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 1. 2018, č. j. 6 As 189/2017-3)

MS v Praze č. j. 6 A 23/2016 – 79 ze dne 24. října 2019 – mnoho žádostí není obstrukcí

Pokud jde o argumentaci žalované o šikanózním výkonu práva ze strany žalobce, se žalobcem lze souhlasit v tom, že samotný počet žádostí, které adresoval v roce 2015 povinnému subjektu, šikanózní výkon práva nikterak neindikuje.

NSS č. j. 4 As 385/2019 – 55 - Nestačí jen množstevní aspekt

- *Zneužití práva není založeno bez dalšího ani tím, že se jedná o 68 zápisů a celkem 300 stran textu.*

ROZSUDEK MS v Praze ze dne 26. 9. 2018 č. j. 9 A

219/2015-39 - Opakované žádosti

- 2. Prvostupňovým rozhodnutím žalovaný odmítl žádost žalobce o poskytnutí informací, „*kolik stran obsahuje soubor informací, které byly vyhledány a zpracovány Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy na základě žádostí o poskytnutí informací evidovaných u Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy pod č. j. MSMT-31855/2014-1 a č. j. M SMT-31891/2014-1*“.
- Žádost o poskytnutí informací byla odmítnuta s odkazem na § 15 odst. 1, § 2 odst. 4 a § 20 odst. 4 in fine zákona č. 106/1999 Sb. ve spojení s § 2 odst. 4 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu.
- 3. Ministryně v odůvodnění napadeného rozhodnutí předoslala, že žalobce žádostí o poskytnutí informací **požadoval informace, které jsou součástí informací požadovaných dříve žalobcem v jeho předcházejících žádostech o poskytnutí informací dle zákona č. 106/1999 Sb.**
- Žalobce opakovaně **požaduje různou formou dílčí informace ze souboru informací, který byl na základě jeho dřívějších žádostí vyhledán, ale z důvodu neuhrazení požadovaných nákladů nebyl tento soubor poskytnut a původní žádosti byly odloženy.**

ROZSUDEK MS v Praze ze dne 26. 9. 2018 č. j. 9 A

219/2015-39 – pokr.

- **Předmětná žádost byla odmítnuta s odkazem na § 2 odst. 4 správního řádu, jenž upravuje jednu ze základních zásad činnosti správního orgánu, a to, že správní orgán dbá, aby přijaté řešení bylo v souladu s veřejným zájmem.**
- 9. Ministryně doplnila, že i při vyřizování žádostí o poskytnutí informace, kdy správní orgán dbá na to, aby přijaté řešení bylo v souladu s veřejným zájmem, je třeba, aby **zohlednil aspekty spravedlnosti, hodnotového zaměření zákona, racionality a uspořádání společenských vztahů.**
- 10. Veřejným zájmem v této věci **bylo naplnění účelu zákona č. 106/1999 Sb. a aplikace § 17 tohoto zákona.** Žalovanému vznikly v této věci náklady za mimořádně rozsáhlé vyhledávání informací, proto oprávněně požadoval na základě předchozích žádostí jejich úhradu. V souladu s veřejným zájmem nemůže být podle ministryně poskytování ochrany jednání, jímž dochází k obcházení zákona a ve svém důsledku ke zneužití výkonu práva.

ROZSUDEK MS v Praze ze dne 26. 9. 2018

č. j. 9 A 219/2015-39 – pokr.

- Přestože tedy v obecné rovině platí, že povinné subjekty nesmí posuzovat důvody a subjektivní **motivы žadatele** pro podání žádosti o informaci, jinak je tomu právě v případě uvažovaného zneužití práva na informace, kde je třeba takové zkoumání a posouzení připustit a je nutno jej provést.
- **Důvod podání žádosti totiž jistě může indikovat zneužití práva na informace a z objektivních okolností identifikovaný úmysl žadatele (nevyjeví-li žadatel svůj úmysl sám, k čemuž dochází jen zřídka) na zneužití práva na informace skutečně může ukazovat.**

ROZSUDEK MS v Praze ze dne 26. 9. 2018

č. j. 9 A 219/2015-39 – pokr.

- **ustanovení § 2 odst. 4 správního řádu nelze samo o sobě považovat za důvod odmítnutí poskytnutí požadovaných informací, neboť v souladu s dříve uvedeným nejde o důvod odmítnutí žádosti za předvídaný zákonem č. 106/1999 Sb., ani není obsažen v jiném zákoně stanovujícím omezení poskytování informací, resp. nejde o jiný správními soudy judikatorně dovozený důvod odepření poskytnutí informace požadované v režimu zákona č. 106/1999 Sb.**
- **Jakkoli soud rozumí důvodům, pro které žalovaný zvolil uvedenou konstrukci, zvláště pak při nedostatku zákonných či judikatorních parametrů konstrukce výroku rozhodnutí o odmítnutí poskytnutí informace z důvodu zneužití práva, žalovaný přesto podle soudu neměl ve výroku prvostupňového rozhodnutí svůj postup o předmětné ustanovení správního řádu opírat.**
- **Obdobně pak lze souhlasit se žalobcem potud, že nebylo třeba odkazovat na ustanovení § 8 občanského zákoníku, neboť institut zneužití práva byl v souladu se shora označenou rozhodovací praxí správních soudů judikatorně aprobován i v oblasti veřejného práva, a to včetně práva na přístup k informacím.**

Rozsudek NSS č. j. 6 As 189/2017 – 32

- ... nelze jen na základě toho, že někdo podal žádost o informace z důvodu jím „provedené kontroly činnosti určité osoby“ dovozovat, že se jedná o zneužití práva.
- Pokud totiž poskytování těchto informací má vést ke kontrole činnosti orgánů veřejné moci a jejich pracovníků, **nelze tento účel a cíl popřít tím, že je zneužitím práva na informace, pokud je motivací žadatele jeho názor o nekompetentnosti určité úřední osoby, což si následně hodlá ověřit právě předmětnou žádostí o informace.**
- **Nelze rovněž tvrdit, že jen samotný fakt podání žádosti o údaje určité úřední osoby dokládá, že by zde automaticky existovala snaha ovlivnit jednání takové úřední osoby,** resp. ji za její předchozí jednání sankcionovat. Jestliže má být veřejná správa a její zaměstnanci předmětem kontroly, musejí tuto „běžnou“ kontrolu ustát, a to i když je jim tato kontrola subjektivně nepříjemná, případně pokud probíhá v době, kdy je vedeno jiné řízení, tj. tato kontrola a zvýšený zájem ze strany veřejnosti nemůže znamenat, že bude veřejná správa paralyzována, resp. že bude rozhodovat v rozporu se zákonem jen z toho důvodu, že je o její činnost „zájem ze strany veřejnosti“.

Šikanózní podání

- Šikanózní podání představují výše popsané **kverulantství, kombinované s úmyslem poškodit povinný subjekt nebo jeho pracovníky.**
- *„[j]udikatura Nejvyššího správního soudu setrvale vychází z toho, že široce pojatý svobodný přístup k informacím ve veřejné sféře je jednou z nejefektivnějších cest k transparentci veřejné moci, k její všestranné, účinné a kontinuální veřejné kontrole a jedním z nástrojů snižujících možnosti jejího zneužívání. Na druhé straně však nelze přehlédnout, že kverulační, zjevně šikanózní, či dokonce pracovní kapacitu orgánů veřejné moci z různých důvodů cíleně paralyzující výkon tohoto práva může mít významné negativní důsledky, které za určitých okolností mohou popřít dokonce i smysl a účel práva na svobodný přístup k informacím. Jedním z nástrojů, jak zabránit zneužívání tohoto práva, a tím i jeho diskreditaci v očích veřejnosti i orgánů veřejné moci, proto musí být i citlivá regulace nadužívání tohoto práva.“* Rozsudek Nejvyššího správního soudu č.j. 7 As 101/2011-66 ze dne 26. října 2011

Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 9 As 111/2011-30
ze dne 12. dubna 2012 - INFORMACE O PLATECH ZÍSKÁVANÉ
ZA ÚČELEM ŠIKANY

- Za šikanózní výkon práva na informace považuje Nejvyšší správní soud také snahu získat informace k tomu, aby jimi následně mohl poškozovat legitimní zájmy těch, kterých se takové informace týkají.
- Příkladem mohou být informace o platech osob, pokud by žadatel měl v úmyslu tyto osoby šikanovat, vydírat či vůči nim například vyprovokovat nenávisť.

OSVOBOZENÍ OD SP - rozsudek NSS č. j. 2As 24/2015-52 ze dne 12. března 2015

- Důvodem pro odepření osvobození od soudních poplatků může být **povaha sporů, které se vyznačují absencí vztahu k podstatným okolnostem životní sféry žadatele**, protože se netýkají přímo ani nepřímo jeho majetku, životních podmínek či jiných podobných záležitostí,
- ALE šlo o spory vyvolané zájmem **vyřizovat veřejné záležitosti a o fungování veřejných institucí**, přičemž žadatel jako žalobce postupoval tak, že je zřejmé, že je **motivován spíše vedením sporu než řešením**.
- Obdobně také rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 9Ans 7/2012-56 ze dne 27. června 2012.

Rozsudek MS v Praze č. j. 10A 126/2011-60 ze dne 27. února 2013) - OSVOBOZENÍ OD SP: Sudičský postup funkcionářky odborů vůči povinným subjektům

- Správní soud také odmítl přiznat osvobození od soudních poplatků odborové organizaci, kterou její předsedkyně používala k realizaci vlastního litigiózního (sudičského) postupu vůči povinným subjektům.
- Soud dovodil, že odborová organizace i její předsedkyně nejen jednají ve shodě, ale **fakticky jde v obou případech o úkony jediného subjektu, a sice předsedkyně.**

Rozsudek rozšířeného senátu NSS ze dne 22. 10. 2014 č. j. 8 As 55/2012 – 62

„pokud by se v jednotlivých případech ukázalo, že žádosti o informace ..., jimž by jinak bylo důvodu vyhovět, mají za cíl poškodit legitimní zájmy těch, o jejichž platech má být informováno (např. je šikanovat, vydírat, vyprovokovat vůči nim nenávisť apod.), lze právo na informace za striktně vymezených podmínek odepřít na základě principu zákazu zneužití práva“.

NÁLEZ ÚS ze dne 21. 5. 2019 sp. zn./ č. j. I. ÚS 1083/16-1 - Úhrada za mimořádně rozsáhlé vyhledávání informací v případě šikanózní žádosti

Z hlediska požadavků čl. 17 odst. 5 a čl. 4 odst. 4 Listiny základních práv a svobod je přípustné, pokud státní orgán nebo orgán územní samosprávy **v případech šikanózního výkonu práva na informace odepře poskytnutí, resp. vyhledání informace o své činnosti, případně stanoví žádanou úhradu kvalifikovaným odhadem, kterou ale musí oznámit žadateli ještě před uplynutím lhůty** pro poskytnutí informace; ústavní pořádek ale nezaručuje státním orgánům a orgánům územní samosprávy právo na úhradu nákladů poskytnutí informace o jejich činnosti a nezakládá soukromoprávní nárok na náhradu škody způsobené státnímu orgánu resp. orgánu samosprávného celku podle § 2909 občanského zákoníku v případě, že tento informace vyhledá a až po definitivním vyhledání stanoví výši úhrady a stěžovatel tuto úhradu nezaplatí.

ROZSUDEK NSS ze dne 27. 6. 2012 - č. j. 9 Ans 7/2012-56 – zaslání listiny ze správního spisu NENÍ ŠIKANÓZNÍ

- Krajský soud podle Nejvyššího správního soudu **pochybil, pokud posoudil postup stěžovatelky jako šikanózní výkon práva** založený jednak na tom, že se jedná o opakované spory o poskytnutí informací, a dále na tom, že jde o žádost o informaci obsaženou ve správním spisu vedeném v řízení, jehož je stěžovatelka účastníkem.
- **Takto pojatá aplikace šikanózního výkonu práva je neudržitelná**, neboť, jak již bylo zmíněno výše, nelze nevidět odlišnou podstatu jednotlivých sporů vedených stěžovatelkou a **nelze jí rovněž přičítat k tíži právní názor**, podle kterého je možno požadovanou informaci získat jak nahlédnutím do spisu podle správního řádu, tak podáním žádosti o její poskytnutí podle informačního zákona.
- Tvrzení soudu, dle kterého stěžovatelka měla možnost nahlédnout do soudního spisu a získat požadovanou informaci tímto nahlédnutím, není případné. **Nahlížení do spisu není povinností, ale (procesním) právem účastníka řízení a v důsledku jeho nevyužití nelze usuzovat na zneužití práva**, resp. na jeho šikanózní výkon.

ZNEUŽITÍ INFORMACÍ MÉDII JAKO DŮVOD NEPOSKYTNUTÍ INFORMACÍ? Nález ÚS z 15. 5. 2012 sp. zn./č. j. II. ÚS 171/12-1

- Ústavní soud si je vědom toho, že zejména **bulvární média mnohdy zneužívají svobody slova a práva na informace, avšak obrana proti takovému zneužívání nemůže spočívat v absolutních zákazech.** Občanský zákoník i tiskový zákon mají dostatečné prostředky na ochranu proti zneužívání svobody slova a práva na informace (čl. 17 odst. 1 Listiny), jejichž smyslem je postihovat jednotlivé excesy, nikoliv stanovovat absolutní zákazy.
- **Nelze odůvodnit absolutní zákaz poskytování informací jednomu z médií odkazem na to, že zde jsou jiná média,** která mohou zajistit svobodu projevu a ochranu veřejného zájmu na podání informací, jejichž potřeba by mohla vzniknout v budoucnu. Takto by bylo možno se postupně dopracovat až k zakazu všech médií s výjimkou jediného, kterému by se dostalo té důvěry, že ono jediné bude způsobilé poskytovat informace ve veřejném zájmu.

Zkoumání motivů žadatele – Rozsudek MS v Praze ze 17. 6. 2019

č. j. 10 A 66/2016-83

- 86. Je přitom zjevné, že **klíčovým pro posouzení, zda v konkrétním případě dochází ke zneužití práva, je právě posouzení všech okolností daného případu, zvláště pak zkoumání motivů žadatele** k podání konkrétní žádosti, u níž je daný důvod odepření informace zvažován.
- 87. Přestože tedy v obecné rovině platí, že **povinné subjekty nesmí posuzovat důvody a subjektivní motivy žadatele pro podání žádosti o informaci, jinak je tomu právě v případě uvažovaného zneužití práva na informace**, kde je třeba takové zkoumání a posouzení připustit a je nutno jej provést.
- **Důvod podání žádosti totiž jistě může za určitých okolností indikovat zneužití práva na informace** a z objektivních okolností identifikovaný úmysl žadatele (nevyjeví-li žadatel svůj úmysl sám, k čemuž dochází jen zřídka) na zneužití práva na informace skutečně může ukazovat.
- 88. v žádném **případě nelze a priori uzavřít o zneužití práva např. jen na základě osoby žadatele.**

Zneužívání práva na informace ze zjištěných důvodů - rozsudek

KS v HK ze 4. 7. 2019 č. j. 52 A 10/2019-58

- ... jak žalovanému (to plyne z jeho vyjádření) tak soudu, z jeho úřední činnosti je známo (namátkou věc vedená u zdejšího soudu aktuálně pod sp. zn. 52 A 7/2019, věc projednaná u Krajského soudu v Hradci Králové pod sp. zn. 30 A 17/2018, věc pojednaná před NSS pod sp. zn. 9 As 198/2018), že **žádosti o informace obdobného rázu jsou podávány přinejmenším v desítkách případů.**
- Soud rovněž pro dokreslení postupů žalobce dodává, že jednoduchým dotazem v internetovém vyhledávači se zadáním jména, příjmení a data narození žalobce je možné dohledat, že žalobce žádal o informace a obdržel odpovědi dle zákona č. 106/1999 Sb. **od různých obcí ve více než desítkách případů.**
- Soud již nezmiňuje to, že žalobce spíše informačního zákona zneužívá, než využívá. Nyní posuzovanou žalobou se tak žalobce fakticky domáhá toho, aby mohl tuto činnost nadále systematicky vykonávat, aby z ní mohl čerpat finanční a jiný prospěch, aby ji mohl veřejně inzerovat ... , ale zároveň aby se mohl stáhnout zpět do svého soukromí a dovolávat se ochrany osobních údajů, pokud se při této činnosti dopustí něčeho, co si nepřeje zveřejňovat (viz obdobně NSS ve věci 9 As 429/2018).
- Taková snaha ovšem nemůže být pokryta ochranou soukromí, informačního seburčení a osobních údajů. Sám žalobce totiž svými aktivitami do veřejného prostoru vstupuje.

Využití informací v politické soutěži coby zneužití práva na informace?

[26] Stěžovatel odůvodnil tvrzený šikanózní charakter žádosti žalobkyně tím, že by žalobkyně poskytnuté informace mohla využít či zneužít v soutěži politických stran a seskupení. Nejvyšší správní soud k této věci podotýká, že nijak neprokázané možné zneužití informace ze strany žadatelky, tedy jakási domněnka, že vydanou informaci by žadatelka mohla užít protiprávně, nemůže být důvodem pro odmítnutí žádosti o poskytnutí informace.

Naopak, právo na informace je právem politickým a využití poskytnutých informací v soutěži politických stran, např. v rámci předvolební kampaně, či ke kritice volených zástupců občanů v rámci veřejné diskuse je zcela legitimní a v souladu se smyslem a účelem práva na informace.

(NSS 4 As 385/2019 – 55)

Rozsudek MS v Praze č. j. 10 A 44/2018 – 70 - není rozhodující, že žádá zastupitelka

- **MČ Praha 12 tvrdila obstrukčnost** v případě jedné žádosti (nikoliv opakované) o sdělení, zda má pracovník Úřadu MČ uzavřenou dohodu o PP, PČ či jiný PP vztah, výši odměny, jaké činnosti vykonává, v jakém časovém období a jakou dostal odměnu.
- **MČ uvedla, že ze strany žalobkyně jde o „jeden z nástrojů permanentního boje z pozice zastupitelky** (aktuálně pak radní) Městské části Praha 12“
- MS zcela odmítl argumentaci žalované MČ, popř. osoby zúčastněné na řízení, dle níž žalobkyně vykonává právo na dotčenou informaci šikanózním způsobem nebo snad s úmyslem poškodit žalovanou či osobu zúčastněnou na řízení.
- Žalobkyně vznesla počátkem roku 2015 **jednu žádost o informace**, o níž stále nebylo po právu rozhodnuto.
- kritická rozhodnutí odvolacího správního orgánu. Nelze jí pak rozhodně přičítat k tíži, že využívá svých procesních práv, aby se k požadované informaci skutečně dostala, a to zvláště za setrvale rezistentního přístupu žalované, na němž ničeho nezměnila ani opakovaná, k rozhodnutím žalované
- **Žalovaná pak nemůže v žádném případě žalobkyni odpírat přístup k informacím o své činnosti jen proto, že o ní žalobkyně ve veřejném prostoru referuje kriticky.**
- Obavy žalované i osoby zúčastněné na řízení ze zájmu žalobkyně na poškození osoby zúčastněné na řízení nejsou nijak (nadto pak přesvědčivě) podložené, a mají tudíž podle názoru soudu ryze **spekulativní charakter.**

Rozsudek NSS č. j. 1 As 359/2018 – 30 **ze dne 10. 1. 2019**

Poskytnutím informací týkající se výkonu přípravné služby soudce nemůže bez dalšího přímo zasáhnout do veřejných subjektivních práv tohoto soudce, neboť se jedná se o informace o věci veřejné (tyto údaje toliko svědčí o pracovním zařazení v rámci nutně transparentního procesu formování soudní moci).

Pokud by se však v jednotlivých případech ukázalo, že žádosti o informace, jimž by jinak bylo důvodu vyhovět, mají za cíl poškodit legitimní zájmy těch, o nichž se informace poskytují (např. je:

- šikanovat,*
- vydírat,*
- vyprovokovat vůči nim nenávist apod.),*

Ize právo na informace za striktně vymezených podmínek odepřít na základě principu zákazu zneužití práva.

Děkuji za pozornost!

JUDr. Miloš Tuháček
advokát

Advokátní kancelář Korbela, Tuháček & partneři, s. r. o.

Převrátilská 330, 390 01 Tábor

www.akkt.cz

tuhacek@akkt.cz

tel.: 606 215 619